

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A LEÁNYMAMÁK

FIA.

*****INTRO*****

KINCSE ISTVÁN

III.

A Szent-István-Társulat kiadása

Családi Regénytár.

A katolikus művelt közönségnek egy régi vágyát teljesíti a *Szent-István-Társulat*, midőn *Családi Regénytár* cím alatt új vállalatot indít, mely a maga nemében egyedül álló hazai irodalmunkban. Regényeket és elbeszéléseket nyújt e vállalatban, a legjelesebb hazai és idegen katolikus íróktól, de csak oly műveket, melyek a kath. szépirodalom minden követelményének megfelelnek: kiváló irodalmi becszel bírnak, de egyszerűen tiszta erkölcsi légkörben mozognak s valódi keresztény fölfogást tükröznek vissza. Valóban égető szükség is van arra, hogy a katolikusoknak oly szórakoztató olvasmányaik legyenek, a melyek sem hitüket, sem erkölcsüket nem sértik; melyek szellemüket gyönyörködtetik, de harmóniában is vannak katolikus világnézetükkel és erkölcsi fölfogásukkal. Ezért reméljük, hogy a *Családi Regénytár* kedvező fogadtatásra talál a katolikus olvasóközönségnél, melynek pártolása csak ösztönzésül fog szolgálni a minden áldozatra kész *Szent-István-Társulatnak*, hogy ez új vállalatát minél szélesebb alapokon fejlessze.

A *Családi Regénytár* 10 íves kötetekben jelenik meg, az egyes kötetek ára csinos angolvászonkötésben csak egy korona. A *Családi Regénytár* kötetei megrendelhetők a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utcza 28. sz.), valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedésben.

A „Családi Regénytár”-ból

megjelentek :

I-ső és II-ik kötet.

Germaine eszménye. Regény. Irta *Montal Mária*. Fordította *Szentannai*. — **D'Arbout ezredes három párbaja.** Elbeszélés. Irta *Beugny d'Hagerne*. Fordította *dr. Rada I.*

III-ik kötet.

Utak az életben. Elbeszélések Irta *Cyprián*.

IV-ik kötet.

Filemon ezredes. Elbeszélés. Irta *C. De Lamiraudie*. Fordította *A. Vilma* — **Hol a boldogság?** Elbeszélés. Irta *Minna Canth*. Finnből fordította *Bán A.*

V-ik és VI-ik kötet.

Eszter. Eredeti irányregény az alkoholizmus ellen. Irta *X. . . grófnő*.

VII-ik és VIII-ik kötet.

Éliane. Regény. Irta *Graven Ágostné*. Fordította *dr. Rada I.*

IX-ik kötet.

Rajzok a kuruczvilágból. Irta *Kincs István*.

X-ik, XI-ik és XII-ik kötet.

A vértanu szelleme. Történeti regény. Irta *Filó Károly*.

XIII. kötet.

Úgy a mint volt. Elbeszélések. Irta *Büttner Julia*.

XIV. kötet.

A Mária-kép. Elbeszélés. Irta *Buol M. Ford. Sziklay János*.

XV. kötet.

Anyaföldön. Elbeszélések. Irta *Andor József (Cyprián)*.

XVI. és XVII. kötet.

Don Luis Coloma elbeszélései. Spanyol eredeti után fordította *Jándi Bernádin*.

XVIII. kötet.

A kékruhás asszony. Irta *Csapodi Istvánné*. — **Psyche lámpája.** Elbeszélés. Irta *Léon de Tinseau*. Ford. *A. V.*

XIX. kötet.

Hricz és az úrfi. Elbeszélés. Irta *dr. Franko Iván*. Fordította *Zsátkovics Kálmán*.

XX., XXI., XXII. és XXIII. kötet

A leánymamák fia. Vig regény. Irta *Kincs István*.

CSALÁDI REGÉNYTÁR.

A
Leánymamák Fia

Vig regény négy kötetben

Írta

KINCES ISTVÁN

III.

Budapest

A Szent-István-Társulat kiadása

VIII., Szentkirályi-utca 28.

STEPHANEUM, A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT NYOMDÁJA,
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

I.

Az ellenzéki körben.

A városban romlásnak indult vala minden. Először csak fülledt volt a lég, mint vihar előtt szokott lenni, mikor kísérteti némaság ül a tikkadt földre. Az emberek hallgatag vizsgálgatták egymás arczát. Az egyiken keserű mosoly, a másikon titokzatos kárörvendés, a harmadikon prófétai sejtés, csak tudni nem tudott a dologba senki semmit is.

Az ég borult, a levegő terhes s a szemhatáron mintha megcsillanna egy-egy cikázó fénysáv. Megindul a vargavillámlás. Utána halk moraj következik s azután minden a régi megint: csönd és békeség mindenütt. Egyszer csak megmozdul a levél a fán, hajolni kezd az ág, recscsen a törzs, repül a zsindey, kong a harang... vihar elé harangoznak. Hanem azért egyetlen csöpp nem hull még a felhőkből, az istennyila is csak haragos morgással irányítja fölajzott íjját — a helyet keresi, hová sujtsa követ legelőször.

Erősen köszörülték a városban is már a baltát,

bicskát. Mire kell, mire sem? Ki tudta volna megmondani? Az utcák vége, az éjszakának sötétje visszhangzott a csatakiáltásoktól. S a ki legjobban lármázott, az kérdezte szomszédjától először:

— Mi lesz már no?

A csizmadiák nap-nap után díszatillában rukkoltak ki s ha lehetett volna, hát háromszor borotválkoztak volna napjában, legalább több ujságra tesznek szert. A borbélyok tudtak legtöbbet. Ők verték föl az egész várost iszonyú rémkiáltásaikkal. Ők tudták, hogyan bontogatja az elkeseredett ellenzék a maga zászlaját, hogy rendezkedik csatasorba, mint bődül el az első ágyú.

A ki tehetette, inni ment. Itczeszám szedték magukba a virtust. Ki tudja, nem lesz-e rá szükség legközelebb? A csapszékek és kurtakorcsmák nem tartottak már zárórát; ha drabant akart közbelépni, vitézül kidobták s mikor a kapitány megczitálta őket, szemközt röhögték s azt izenték neki:

— Alább az agarakkal! mert nem úgy lesz már, mint volt régen. Velük ne sokat veszekedjék, mert ha minden vendégüket közös akarattal ostromra viszik a városház ellen, akkor kétezer pityókos ember nyomul iszonyú vitézséggel a boszúállás művének betetőzésére, hogy Jurisics legyen a kapitány, ha a maga négy szem drabantjával meg tudja védeni a szentelt falakat.

S szegény kapitány mit tehetett volna. Az ő karja gyöngye volt az iszonyú bomlás közepette a rendet helyreállítani. Bolond emberekkel nem lehet okosan beszélni. Azoknak a nyelvén csak Varga Marczi, az ellenzéki korcsmáros tudott neszezni, lármázni, kinél különben is alapos fölfordulás állott. Az ellenzéki kör helyiségét kellett kimeszelni s kipusztítani belőle a sok vendöly zsírt, kosár almát s mindenemű fűrészt, kapa, ásó szerszámokat, melyek mind-ezideig a kör éléstárát és fegyverraktárát képezték. Látogatni persze úgy se látogatta soha senki a helyiséget. Hanem ezentúl, ha Isten is úgy akarja, mint Juhász Ráfael úr biztosan tudja, ezentúl hiszen más világ lesz. Ott fognak összegyűlni az ellenzék főnökei s vezérkari tanácsosai s innen röpítik majd világgá a napiparancsokat, melyek dinamitot raknak a fönnálló városi kormányzat alá. Varga Marczi még címtáblát is festetett, melyet az ajtó fölé akasztott, hogy hirdesse minden vendégének: a ki ezen az ajtón átlép, az a nagyratermett ellenzéknek dicső harczosa.

Juhász Ráfael nagy örömmel jelentette Losonczi Horváth Gyulának, mikor az első ülésre vitte, hogy rengeteg lelkesedés szállotta meg a híveket. Mőd fölött nagy az érdeklődés az egész városban az első klubestély iránt.

És Juhász Ráfael az egyszer csöppet sem lódí-

tott. Varga Marczi helyiségei tömve voltak mind; neszezték, zajongtak, hogy csuffá tettek volna egy zsidó képviselőházat. Az ajtóban a korcsmáros fogadta őket, mellette kicsi emberke tipródott, kit Juhász Ráfael szívélyesen üdvözölt s úgy mutatta be Gyulának:

— Radics Bendeguz, patikárus. Társadalmunk egyik legtekintélyesebb és legkiválóbb alakja.

— Örülök, hogy van szerencsém — mondá az ügyvéd, kezét nyujtva Radics úrnak, ki saját nagyságának érzetében kidüllesztett mellel állott előtte — nos, sokan vannak már együtt?

— A mint látni tetszik — felelt Radics Bendeguz nagyuri kézmozdulattal — a fél város kíváncsi rá, mit tesz határozatba az ellenzék új vezére.

— Teszünk határozatba, uram, — javította ki a patikárust Gyula — beszéljünk csak többesszámban; én alig melegedtem még meg a városban s idegen létemre önökre kell támaszkodnom első sorban, mint a kik a viszonyokat nálam százszorta jobban ismerik.

— Ismerni? persze no, hogy ismerjük. Tessék elhinni, a városskapitány...

— Félfüllel már hallottam valamit — kapott szavába az ügyvéd — bizonyos mértékben ügyetlenség volt tőle.

— Ügyetlenség? — fortyant föl a kis ember —

megköszönöm az olyan ügyetlenséget. Alávalóság, botrányos rosszakarat. Megérdemli, hogy kitekerjék a nyakát érte.

Valahogy keresztülvergődtek a nagy embertömegben, mely az első két vendégszobát megszállva tartotta s elértek a címtáblával jelölt körhelyiség ajtajáig. Itt Gyula kísérőit, mint nála idősebbeket elől akarta eresztetni; Juhász Ráfael be is lépett, hanem a patikáros megkötötte magát: semmi áron nem akart elől menni. Gyula nem sokat czivódott vele, követte Juhászt s úgy szólt vissza Radics Bendeguznak:

— Radics úr tehát mindenáron a városkapitánnyal szeretne leszámolni először?

Hanem a patikáros adós maradt a felelettel, mintha csak nem is neki szóltak volna. Losonczy Horváth Gyula visszafordult s csodálkozva látja, hogy az ellenzéki gyógyszerész a helyett, hogy utána jönne, inkább beteszi háta mögött az ajtót. Az ügyvéd önkéntelen megnyitotta azt ismét, kiszólva a künmaradtnak:

— Nos, Radics úr, talán csak részt sem akar venni tanácskozásunkban?

— Én... Én? .— hebegte pillanatnyi zavarral, mint a tetten ért gyerek — ré-részt veszek: mindenhez hozzájárulok innen a külső szobából.

— De miért éppen csak a külső szobából?

— Mert, no igen, mert, majd megmondja Juhász úr, miért — s azzal hirtelen beleveggyült a zajongó vendégek közé.

Losonczi Horváth Gyula rázni kezdte a fejét s kíváncsian nézett Juhász Rafaelra.

— No igen — sietett az a dolgot kimagyarázni — Radics Bendegúz úr a legjobb szándék mellett se teheti másképp. Mondtam már, ő patikárus létére nem léphet nyilvánosan sorompóba. Hanem azért jótállok, hogy testestül-lelkestül a mi emberünk. Azután odakünn is kell ember. Tetszik tudni, a nép között is kell kontantó. No, érti már, ügyvéd úr?

— Értem, értem — hagyta rá Gyula kedvetlenül — itt, mint látom, úgyis rengeteg sokan vagyunk már.

A korcsmárossal együtt éppen hárman voltak.

— Oh! kérem — tört ki Juhász úr — nem kell előre kétségbeesnünk, a párthivek még mindig jöhetnek.

— Rossz napot választottak az urak, szeretettel kérem — szólalt meg Varga Marci is — holnap vasárnap, a borbélyokra tehát éppenséggel nem lehet számítani: sok a dolguk.

— Ördög vigye a borbélyait! — kiáltott föl Juhász Rafael — azok nélkül is ellehetünk szépen.

— A csizmadiák is munkában vannak.

— Veszekedjenek bele.

— A parasztok fáradtak.

--- Üsse meg őket a guta.

— Juhász úr szépen kipusztítja az egész ellenzék-
ket — jegyezte meg mosolyogva Horváth Gyula —
utóvégre szál lélek kevés, de annyi emberünk se
lesz.

— Hát mi semmik vagyunk? mi? — heveske-
dett Juhász Ráfael --- a ki nem jön, maradjon ott-
hon. Végezzünk akár hárman is. Vagy most jut
eszembe... helyes... az lesz a legjobb...

— Micsoda?

— Az ülést áttesszük a szomszéd terembe —
van ott lelkes ember elég. Valamennyit a kíván-
csiség hozta ide s csupa szerénységből nem merik
betenni a lábukat ide. Fölkeressük mi őket. Menjen,
Marczi öcsém — fordult a korcsmároshoz — men-
jen és szorítson számunkra kis helyet valami asztal-
sarkon.

Juhász Ráfael terve nem is lett volna éppen az
utolsó. Horváth Gyula hozzájárult, Varga Marczi
pedig ment. Hangosszóval adta tudtára mindenkinek,
kiket illet, hogy az ellenzéknek végrehajtó-bizott-
sága azzal akarja megtisztelni a lelkes polgártárs-
akat, hogy lealázza magát körükbe. Pár percz múlva
itt lesznek az urak s azután közös akarattal hatá-
roznak majd a hadd el hadd felől. Csak legyenek
kicsit türelemmel.

A végét kár volt nekik elmondani, mert csak azért is türelmetlenkedtek.

— Fizetni! Fizetek! Hé, korcsmáros! — hangzott össze-vissza az iszonyú zsvajban és Varga Marczi jól tette, ha sietett, mert így is akárhány ingyen itta meg az itcze borát; úgy tódultak ki egymás hátán a szobából, hogy ha Varga Marczi falat épít hamarosan eléjük, hát menten ledöntik azt is.

Radics Bendeguz, az ellenzék legreményteljesebb tagja futott legelől s mire a tekintetes végrehajtó-bizottság a várást megunva, csakugyan lealázta magát a tisztelt polgártársakhoz, akkor már bottal üthette nyomát valamennyinek. Szál ember kevés, de annyi se maradt vissza magnak.

Juhász Ráfael elképedve tekintett körül.

— Mi ez? — rontott Varga Marczira azután.

— Üres szoba — volt a válasz. — A korcsmáros is keseredetten nézett maga elé: csöppet se volt inyére, hogy minden vendégét egyszerre így elvadították. Mennyit megittak volna, ha tovább is nyugodtan ott táboroznak az előszobákban!

— De hát mi lőtte azokat az embereket olyan egyszerre? — dühösködött Juhász Ráfael tovább.

— Én tudom, mi lőtte őket — felelt Gyula gúnyosan — pulya hadsereg az önök lelkes ellenzéke. Ha ezektől függ, hát kátyúba reked szentül a szerünk. Két ember sem akad, ki hozzányulna a rúd-

hoz, vagy lendítene a keréken. Szépen állunk, mondhatom.

— Hanem azért állunk, csak azért is állunk — kiáltott föl büszkén mellére ütve Juhász Ráfael. — Emberek vagyunk a magunk talpán mások nélkül is. Hé! korcsmáros, két itcze bort ide! Igyunk egyet, bor mellett jobban kinyilatkozik az eszünk tokja.

És Juhász Ráfael mérgében elkezdett inni. Hatalmasakat húzott a jóból s attól előreláthatólag a helyett, hogy csakugyan kinyilatkozott volna az esze tokja, inkább a lábába szállott minden sütnivalója. Annyi bolondot hordott össze, hogy Losonczi Horváth Gyula a végén jónak látta faképnél hagyni. Bucsú nélkül következett el tőle. Hazament s szépen lefeküdt.

Iszonyúan röstelte az első fiaskót. Másnap szentül beszélnek már a dolgot az egész városban. A kivel találkozik, szemközt neveti és méltán. Csak ő azokkal a furcsa gondolkodású nyárspolgárokkal semmit el nem kezdett volna!

És kár volt falra festenie az ördögöt.

Másnap csakugyan találkozik egy meglehetősen kifent bajúszú öreg úrral. Tisztes formája volt nagyon, hanem az a bázsalgás ott az ajka szélén, mikor Gyulát megpillantotta, képes lett volna a fiatal ember minden csöpp vérének fölkavarni. S hozzá

nem elégedett meg a nevetéssel, még meg is szólította Horváth Gyulát.

— Jó reggelt, öcsémuram — kezdte egész meghittén, mintha biz' nemcsak maguk, hanem a dédapjuk is kuszipajtások lettek volna — be korán megébredt a tegnapi nehéz robot után!

Losonczi Horváth Gyula nem tudta, mit feleljen hamarosan. Azt az embert nem ismerte s hogy valaki ilyenformán botolják az utca közepén valakibe, olyat sem eszik senki mindennap. A fiatal ember nem tudott okosabbat tenni, minthogy megkérdezte:

— Kihez is van voltaképen szerencsém? s mivel szolgálhatok?

— No... no, öcsém — szólt a másik előbbi aranyos kedélyével — sok is lesz egyszerre a kérdésből. Melyikre is válaszoljak legelőbb?

— Az az úr dolga — boszankodott Gyula s olyan mozdulatot tett, mintha meg szeretne indulni.

— Ho hó! öcsém, a faképnél ne hagyjon. Vagy ha úgy tetszik, nem bánom, menjünk együtt: sokkal jobban kibeszélhetjük magunkat. Sok mondani-valóm volna.

Odaállott Gyula mellé s megindult. Az ügyvéd szinte gépiesen követte. Az a különcz ember kezdte érdekelni. Kíváncsi volt, ugyan mi sül ki ebből a kalandból.

Pár lépést tettek s Gyula társa megint fölvette a szót.

— Igazán örvendek, hogy öcsémuramat megismerhetem — mondá őszinte szívélyességgel — az emberek annyit hordanak össze magáról a városban, mintha bizony valami dühös czerberus volna. Pedig hát, eb ura a fakó, olyan derék fiatal ember formája van, hogy csak no. Magába hát, hunczut legyenek, ha olyan iszonyú vadállat bújt, a mi lyennek föstik. Hogy azután mégis akkora fába vágta a fejszéjét, azt, köztünk maradjon, de igazán csudálom.

Hadd hallom hát, hogyan sikerült a tegnapi nagygyűlés?

Gyula megállott s fölpillantott a maga emberére. Mosolygott, de a mögött a mosoly mögött annyi gúny se rejtett, mint valami jóságos édes apa vonásaiban. Gyulát a legkisebb irónia meggyújtotta volna, de az az ember kedélyes szíves modorával tisztára lefegyverezte.

— Azt hittem, olyan politikai tüntetés készül, hogy tőlem kérnek engedélyt, miszerint szabad ég alatt tartják a tél daczára, a szervezkedő nagygyűlést — folytatta a másik, ki a hosszú szünetet kissé megsokallotta. — A városban legalább rettentő készülődés volt észlelhető. És én, higgye el barátom, szívesen megadtam volna.

— A város kapitányához van tehát szerencsém? — kérdezte Horváth Gyula meglepetve.

— No, persze, hogy persze. Tamás Miklós vagyok, negyvennyolcban még őrnagy voltam a tűzben, most kapitánynya degradáltak a polgári életben. Lásza, így sorjában rákerülünk úgyis mindenre. Radics Bendeguz még tegnap este mindenről értesített, pedig, Isten látja lelkemet, szívesen kidobtam volna. Azt mondta, hogy olyan nyomorúság volt az a tegnapi haditanács, mint mikor a hegyek vajudnak és egeret szülnek. Ne vegye rossz néven, öcsémuram, ha arra figyelmeztetem, ne igen bízzék abban a szájaskodó fráterben, mert az valóságos politikai szélkakas: arra fordul, merre a szél fú.

— Köszönöm, kapitány úr — volt minden, mit Gyula hamarosan mondhatott. Azt az embert, minél tovább értek, annál kevésbbé értette. Gyanakodó tekintettel vizsgálgatta vonásait, mert mit a kapitányról eleddig hallott, az legkevésbbé volt alkalmas arra, hogy benne annyi őszinteséget és derékséget föltételezzon ellenfele irányában.

Tamás Miklós pedig mintha megértette volna az ügyvéd habozását, szívélyesen folytatta:

— Jól teszi, öcsém, ne üljön fel mindjárt az első szóra se nekem, se másnak. Mert hát, higgye el, hunczut világot érünk. Az emberfia még az öreg

apjának is alig hihet manapság. Lám, magát is alaposan felültették, mikor ide csalták városunkba. Elhiszem, szép munkakörrel s még szebb jövővel kecsegtették s a fiatal lelkesedés hamar lépre megy. Ön eljött. Azt hitte, ha kicsi is, de tisztességes pártot talál, melyet növelnie, támogatnia, erősítenie kell, hogy egy érdekszövetséget szétugraszson vele. S lám, alig hogy betette városunkba a lábát, lépten-nyomon kíséri a kiábrándulás. A tegnapinál talán még különbek is következnek. Ön elveket keres. Pedig azokat bajosan találja meg a maguk tisztaságában sem az egyik, sem a másik oldalon. A tömegeket pár kontató, nem pedig eszmények vezetik, elhatározásukat az önzés mozgatja s ugyanaz az önzés tartja féken. Ebből a szempontból bírálva, a tegnapi kudarcz természetes világításban fog állani ön előtt. A nagyravágyás, a boszú, szóval az önzés ezernyi rugója titokban városszerte köszörüli bicskáját, feni kaszáját a hatalom mostani birto-kosai ellen, de ha kenyértörésre kerül a sor, senki sem akarja, vagy legalább nyilvánosan nem meri a mai verebet a holnap bizonytalan tűzokkal elcserélni. Nagyon józan és számító emberek a mi jó polgáraink, ezeket csak személyes ellentétek tudják kizavarni a barázdából. Én példának okáért valóságos vörösposztó vagyok a félváros szemében. Kanál vízbe belefojtanának, ha tehetnék, hanem azért

egyik se szánja el magát rá, hogy azt a kanalat vízzel megtöltse. Persze, ha egy más macska vállalkoznék a sült gesztenyét a parázs alól kikaparni, akkor hiszen szépen elköltenék. Buktasson meg kérem, öcsémuram, engem legelőször...

— De kapitány úr! — kapott szavába Losonczy Horváth Gyula, kit az az ember innen-onnan majdnem teljesen lefegyverzett.

— Én tettem le a garast. Én beszélek. Mondom, buktasson meg engem legelőször s olyan dinomdánom kerekedik egyszerre, hogy kurucz-ribillió elbujhatik mellette; önt ünnepelni fogják. Azután már persze hogy könnyű dolga lesz. A földből teremnek majd párthivei, pár trombitaszóba kerül s ledőlnek Jerikó falai. Ne értsen félre, öcsémuram, mert ne gondolja, hogy én tulajdon személyemnek valami fontosságot tulajdonítanék. Isten ments! Ha valakit, hát engem kezhetnek ki először. Lefelé, fölfelé alig akad barátom: kimondom az igazságot, kicsinek, nagynak egyaránt s lássa, manapság, mikor tulajdonkép a farkától szokták kantározni a lovat, az már nagy baj.

-- Engedje meg, kapitány úr, hogy megszoríthassam a kezét — szólalt meg Gyula szinte elérékenyülve — talán úgy is utoljára történik, mert látom, én ebben a városban bevégeztem pályafutásomat.

— Mit akar tenni, fiatal ember? — kérdezte

Tamás Miklós Horváth Gyula kezét szívélyesen megszorítva s utána el sem eresztette.

— Mit? Hát inkább becsülettel távozni, mint szélalmok ellen harcolni.

— Lári-fári! Ki mondta, hogy önre itt szükség nincs?

— Magam látom. Magam tudom.

— Akkor rosszul tudja, öcsémuram — folytatta az öreg ember — lássa, ha valahol, akkor itt van szükség éppen jellemes emberre, ki az ellenzékot szervezze.

— Hogyan?! — kiáltott föl Gyula meglepetve — és még kapitány úr bíztat, hogy pártot üssek.

— Miért ne? Tisztességes ellenzékkal szívesen állok szemben s arra voltaképp égető szükség van. Több szem többet lát, s magunk között maradjon, a mai kormányzatot éppen nem tartom annyira tökéletesnek, hogy bírálat rá ne férne. Ha azután a tűzpróbát ki nem állnók, tessék munkabíróbb elemekkel pótolni a régi vásott vasakat, magamat is beleértve. És higgye el, öcsémuram, ha ma volnék kénytelen állásomat elhagyni, holnap gratulálnék önnek s oldala mellé állanék, hogy mint egyszerű öreg ember tanácsommal gyámolítsam, mikor a város és polgártársaim érdekéről lesz szó.

— Kapitány úr, tisztára zavarba hoz — mondá Gyula fejcsóválva.

— A mit mondtam, megmondtam — fejezte be a kapitány szívélyes mosolygással — önre itt szükség van s azután hozzon a jövő bármit is, jó barátok maradunk mindig.

— Végtelenül megtisztelve érzem magamat — hajtotta meg magát Gyula.

— Parolát rá, fiatal ember!

Őszinte kézszorítás következett és elváltak.

A fiatal ügyvéd elgondolkodva haladt tovább, azaz hogy egyenesen hazafelé törekedett: csöpp kedve se volt magát a sok bémész népségtől bámultatni.

Az ellenzéki borbély, ki az ő hosszú eszmecseréjüknek amúgy messziről tanúja volt, alázatosan köszöntötte s szinte pajtáskodó hangon szólt oda neki:

— No hát ügyvéd úr, most csak ismeri, beste lélek lakik abban az emberben, ajánlom első sorban becses figyelmébe.

Losonczy Horváth Gyula rá se hederített a szószátyárra. Még mindig az előbbi jelenet hatása alatt állott. Önkénytelen arra gondolt, hogy azalatt a rövid s mégis elég hosszú idő alatt, mit a városban töltött, a kapitány az első, kivel igazán rokonszenvezni tudna. Az az egyszerűség, szívélyes őszinteség szavaiban, az a közvetlen mesterkéetlenség modorában, mely csak a becsületes magyarnak különös sajátsága, mást talán bántana kissé,

de Gyulát egészen lefegyverezte. Ő azt az embert először látta életében s mégis mintha már szerette volna.

S ez ellen indítanak akkora hajszát azok a kisvárosi nyárspolgárok!

Éppen hazaérkezett s mikor a folyosón befordult, Pegonyné jött vele szemközt, kezében tál süteménnyel.

— Jó napot háziasszony! — köszöntötte Losonczi Horváth Gyula — nos hát már mozgunk?

— Mozgunk bizony — volt a kedélyes válasz — hol az ágyban, hol a konyhában, az én betegségem csak olyan.

— Persze ilyenkor azután mindjárt két hétre való sütemény készül.

— No nem egészen. Mert hát azért úgy néhánapián hozzám is bevetődik valaki. Most is vendégeim vannak. Nem szerencsétletne pillanatra?

— Félek, hogy alkalmatlan talállok lenni.

— De hová beszél! — szörnyűködött el a jó asszony — aztán ismerősök is még hozzá. Tessék!

Fölnyitotta az ajtót. S Gyula nem tehetett egyebet, minthogy belépett. De ki írja le meglepetését, mikor Schäfer Irmát találja terített asztal mellett s jobbján a pamlag mellett Schneider ült.

Amazok is meglepetve emelkedtek föl. Irma végtelen zavarba jött, a fiatal ember pedig mokogott

valamit szerencséről, pedig az egész formája azt mutatta, hogy inkább belekivánná a pokol tüzes fenekébe, mintsem itt tárgyaljon vele.

— A keresztleányom -- mutatta be Pegonyné Irmát s azután a fiatal emberre utalva mondá — öcsém. No de mint hallottam, úgyis ismerik már egymást.

— Oh igen — lebbent el majdnem három ajakról egyszerre s a három hang közül mindegyik más-más érzést fejezett ki.

Kínosan indult volna a társalgás, ha Pegonyné ki nem segíti őket.

— Foglaljon helyet, kedves ügyvéd úr, hiszen ön nálam otthon van, nemde úgy egyeztünk? Így ni, no nem oda, csak emide Irma mellé. Hallom, úgyis nagyon elhanyagolja őket.

— Már bizony felénk se néz — szólt közbe Schäfer Irma is, csak éppen hogy valamit szóljon s a mellett szemét jóformán föl sem emelte tányérjáról.

— Ha rászolgáltam a szemrehányásra, elfogadom, nagysád — felelt Gyula.

Hanem azok a szavak olyan furcsán hangzottak, hogy Irma önkénytelen fölvetette két szemét s hosszan nyugtatta a fiatal emberen.

— Azt akarja talán mondani ügyvéd úr — vette föl a szót kissé bántódva — hogy sajnálja, a miért azt az egy napot nekünk szánta?

— Életem legszebb napjai közé fogom számítani.

Hagyjuk a frázisokat. Mi talán őszintén is beszélhetnénk.

— Igaza van. Irma nagysád — vette föl a szót komolyan Gyula — beszéljünk őszintén. Mondja csak, van-e valakinek ott keresnivalója, hol a vendéget csak azért fogadják szívesen, mert vendég?

Irma mintha elértette volna az ügyvéd célzását; tudta, hogy atyjáról van szó s épp azért, mert előbb ő követelt őszinteséget, azért nem akarta maga sem udvarias frázisokkal elütni a dolgot. Tekintete pillanatilag bocsánatesdön fölgött Gyulán s utána megint lesütötte. Szünet állott be.

— No igenis — kottyant bele Schneider — vannak körülmények az emberi életben, vannak pillanatok... és az egész város hogy nem lehet egészen egyformán jó lábon, az magától értetődik. Azután az ügyvéd úr maga se mehet házról-házra, erősen lefoglalják Juhászék. Tildj, lelkemre, derék leány, megérdemli, hogy pár órát áldozzanak neki. No meg a pártküzdelmek — Schneider hangja egyre kiméletlenebb lett, a gúny élesen rítt ki belőle — no igenis, a szervezés munkája nem egy, de tíz embert is igénybe venne. Apropos, hogyan is sikerült a tegnapi ellenzéki konferencia? Bukik a kapitány?

Losonczi Horváth Gyula szemei szikrázni kezdtek

s ha tekintete nem találkozik Irma esdő tekintetével, hát ribillió lesz nyomban. Így azonban megemberelte magát, egyszerűen fölkel és sürgős teendőire hivatkozva, ajánlotta magát. Remegett a haragtól. Szépen fejlődik a dolog. Ha tovább is így megy, hát tisztára nevetségtárgya lesz a városban, még az utca gyerekei is vihognak majd utána.

II.

Hogy bukott a kapitány?

Pedig nem vihogtak. Pár nap múlva mint valami rémhír járta be várost, hogy a kapitány megbukott. Ki hitte volna! Az emberek először megijedtek, hanem utána nyomban hangosan kezdték éltetni Losonczi Horváth Gyulát. Mindenki a győztes pártjára állott, mert hát ha már jött-ment ember létére ilyen hamar kimutatja a foga fehérét, lakozik abban a káputjában még több is: félesztendő se kell neki s alapostul fölforgat mindent a városban. A borbélyok legalább így fogták föl a dolgot.

Hanem a mi a dologban a legkülönösebb, szegény Gyula olyan ártatlan volt abban a bukattási históriában, akár az aznap született bárány; hiszen ha valakit tisztelt, akkor a városkapitányt tisztelte, ha valakinek jót kívánt, akkor annak az egyenes, őszinte magyar embernek kívánta, hogy

bár félszázadon keresztül legyen még a réme minden-nemű gazembereknek. És most tessék! Nem szatirája a sorsnak, hogy most éppen abba a derék emberbe kell beleütnie az istennyilának legelőször. Persze a mennykő is a legmagasabb fákát válogatja. Ott kezdődik a dolog tulajdonképen, hol a főispán, kaposmérei Mérey Ákos elverte az inasát. Mindig tökrészeg volt az áldatlan. Részeg fővel pedig bajos három szabad királyi várost kormányozni, úgy értem, hogy abba a kormányzásba minden becsületes főispán inasának csak kell hogy beleszólása legyen. No és minekutána Jeannel nem lehetett egyáltalában okosan beszélni, a főispán kénytelen volt útilapot kötni a talpára. A mint a legény az utcán botorkált, Juhász Ráfaelbe botlott bele.

— Nem kell az úrnak inas? — kérdezte Jean egész szemtelenül Juhásztól.

— Miféle inas? — kérdezte utóbbi szinte meghökkenve. A másiknak az a nagyúri hányavetisége szinte imponált.

— No hát olyan inas, a ki ért mindenhez. Három várost kormányoztam félesztendőn keresztül egyedül, tudom, hogyan kell bánni az emberekkel. Fogadjon meg az úr, tudom, nem bánja meg.

— Aztán ért maga az úri tempóhoz?

— Tyűh az áldóját! hát hogyan értenék, ezer embert az orránál fogva vezetek. Berendezem úgy

a házát, hogy egy főherczeg lakása csak parasztlakás hozzá képest. Csinálok rendet a ház körül, a konyhában, a szakácsnét megfeszítem, ha nem ért az igazi franczia művészethez. S azután az irodában is otthon vagyok; nincs az a nehéz helyzet, melyikből ki nem vágom: a főispánnak is mindig én csináltam a beszédeit.

— Vagyis akkor szekretáriusnak akar az úr hozzám beszegődni — vélekedék Juhász.?

— A bizony no, éppen a számból vette ki az úr a szót — lelkesedett Jean. — Isten látja lelkemet a föld nem hordott még különb szekretáriust, a milyen én vagyok.

— Hm — morogta Juhász Ráfael, szinte kedve szottyant volna azt az embert megfogadni. Régtől fogva szerette volna már megtanulni, az urak hogyan csinálják, de hát kitől? S lám most azt az embert akárcsak az Úristen maga küldte volna útjába. Pár hónapi bérbe kerül mindössze s az ő háza valóságos úri ház lesz, nem olyan köznapi polgárház, a melybe azok a régi nevetséges szokások úgy meggyökeresedtek már, mint a moha a régi zsindelytetőn. Igazán kár volna ezt a jó szerencsét elhalasztani.

— Tehát jól van, uram — mondá büszke önérettel — én önt megfogadom: mától fogva a szekretáriusom. Jöjjön csak velem.

Haza vitte egyenesen s otthon kiadta a parancsot, hogy Jean úr lesz ezentúl a mindenes a háznál, az ő szavát tessék annyiba venni, mintha ő, a gazda parancsolt volna. Akkor délelőtt történt, hogy Losonczi Horváth Gyula beállított Juhászékhoz. Az ajtóban Jeannel találkozott.

Mindjárt megismerte s mosolyogva kérdezte:

— No Jean, mi járatban vagyunk itt?

— Semmifélében — volt a büszke válasz — én itthon vagyok.

— Elcsapta talán a főispán?

— Kikérem magamnak, én csak hivatalt változtattam. A főispán már nem engedett magának parancsolni s én olyan helyen, hol a sekretárius szavát kutyába se veszik, olyan helyen meg nem maradok.

— Hogyan? hát maga inasból —

— Semmi inas — vágott Jean hamarosan Gyula szavába — én Juhász Ráfael úrnak titkára vagyok, punktum. Úgy tessék velem beszélni.

— Jól van no — mondta az ügyvéd, kit a legény hányavetisége kezdett már kicsit bántani — menjen, jelentsen be Juhász úrnak.

— Juhász úrnak nincsen érkezése a jelen pillanatban senkit is fogadni.

— Azt mondtam, Jean, jelentsen be — torkolta le Losonczi Horváth Gyula a frakkos tirannust.

— Tessékitkár urat mondani — volt a kérkedő válasz.

— Menjen az utamból gazember, mert úgy nyakon legyintem rögtön, hogy három napig inog bele minden zápfoga.

Hanem Jean úr fölülkerekedett, pár lépést hátrált s szépen bevágta az ügyvéd előtt az ajtót. Még rá is zárta. A fiatal ember azt morogta:

— Szépen vagyunk — s utána sarkon pördült. Megfogadta, hogy Juhász Ráfael házába be nem teszi többé a lábát. Nem evett meszet, hogy amolyan részeg inasokkal veszekedjék.

Ha Juhász Ráfaelnek kell valami, keresse meg ő.

És megkereste. Sebbel-lobbal rontott be másnap reggel hozzá. Egészen ki volt kelve a formájából.

— Az a gazember! — lihegte dühödten.

— No mi baj, Juhász uram? — mosolygott az ügyvéd.

— Oh a nyomorult gazember!

Losonczi Horváth Gyula látta, hogy az öreggel bajosan sikerül neki okosan beszélnie, azért csak hagyta. Várta, mi sül ki abból a cifra bevezetésből.

Darabig szünetet tartott s midőn látta, hogy az ügyvéd egyáltalában nem hajlandó belőle fogóval kihúzni a mondókáját, hát maga kezdte:

— És maga, ügyvéd úr, csak nem is kíváncsi rá, ki az a gazember?

— A városban több is lehet egynél.

— De olyan több nincs, a milyen az az Istentől

elrugaszkodott himpellér. Képzelve csak, elcsukatta a szekretáriusomat!

— Kicsoda?

— Ki más, mint a városkapitány!

— És ki lett légyen Juhász úr szekretáriusa? — kérdezte érdeklődéssel s némi gúnnyal Gyula.

— Haj! az bizony derék ficzkó. A fű növést is meghallja, olyan okos. Kiváló fogást tettem vele minap, hogy megfogadtam. Higyje el, kedves ügyvéd úr, úgy belevezet rövidesen az úri tempókba, hogy pár nap múlva nincs az a gróf, meg báró, kivel föl nem venném. Érzem, éppen csak az hibázott még nekem. Ha úgy látná, mikor engem tanít! Valóságos iskolásgyerek vagyok mellette: az asztal mellett rosszul ülök, a könykömet mindig leüti, a kést rosszul fogom, a villa nem illik a kezembe, a köpőládákat mind kidobálja és a többi.

Minden ment volna még, mert hát úgy tessék megnézni engem, én rendkívül jó fölfogású és tanulékony ember vagyok; mondom, ha már fölfogok mindent, csak egy rossz szokásom van: sokat ásítok s ha rágyujtok, hát olyan ordítást cselekszem meg, mint a vadállatok valamely menaszériában. Ezt Jean mondta nekem. Ezzel a szokásommal pedig igazán nehéz volt megbirkózni. Belém csontosodott már, mint a tótba a drótozás. Hanem és itt tessék megcsudálni a derék ficzkó leleményességét,

az ármány kifogott rajtam. Szentucscse kifogott. S milyen egyszerű és praktikus módon csinálja a dolgot! Ebéd után odaültet a divánra, pipát a világ kincséért sem adna a kezembe, úgy kell ülnöm csöndesen, vesztég minden dologtól, ő pediglen előttem szívja az illatos havannát. Iszonyatos kínba vagyok, nem szabad ásítanom, pedig hát az ilyen semmittevésben, tessék elhinni, úgy kezd környékezni az ásítás, mint a kutya a hülni kitett kolbászszos fazekat. Óriási kínomba kerül a kísértést legyőzni, mert ha le nem győzöm, akkor meg pénzembe kerül. Igenis, úgy tessék venni, hogy minden ásítás öt forint, akképen egyeztünk az ármányossal. Ha egyszer megfeledekzem magamról, hát nyomban le kell szúrnom egy ötös bankót. Az emberek zsugorinak kiáltottak ki, de látná csak, hogyan fizetek én nap-nap után, hát más véleménynyel volna felőlem mindjárt. Csak tegnap is kilencz ötösömbbe került a tanulás, majd a szívem szakadt ki utánuk. Hanem mit tegyek? Annak meg muszáj lennie. Csak aztán maga maradna vesztég, de nem, ő kezdi mindjárt, kísértésképen s olyanokat trombitál, mint valami álmos viziló s azután én ne ásítsak? Hej, sok pénzembe kerül még, míg arról a szokásomról egészen leteszek!

Losonczi Horváth Gyula annak a tarka egyvelegnek hallatára megcsóválta a fejét. Kicsit gyanu-

san nézegette Juhász Ráfaelt, azt hitte, bomlani kezd valami a felső emeletében. Mert hogy valaki egy inassal annyira fölültettesse magát, oda mégis csak nagy adag naivság kell, ha ugyan nem szállott az illetőnek komolyan a bocskora talpába minden sütnivalója. Igazán különös! Juhász Ráfael az öregapjának sem adna egyetlen garast s lám, az a kicsapott részeg fráter kedvére feji nap-nap után. Nem rossz igazán. De hát minek az a hosszú bevezetés? Hogy azután még a legrettenetesebb dolognak most kell következnie, az már olyan nyilvánvaló, mint a fehér folt a fekete bunda hátán. Juhász Ráfael nem azért rontott be hozzá olyan lelkenedzéssel, hogy őt ilyen számárságokkal tartsa jól. A szeg még benne vagyon a zsákban. Ámbátor kezdett már bujni kifelé az is.

— Aztán nem alávalóság — kiáltott föl Ráfael úr haraggal — hogy engem a sekretáriusomban akarnak megcsufolni!

— Hogy-hogy?

— Csak úgy, hogy az éjjel tisztára nyoma veszett szegénynek. Ma reggel hallottam hirt felőle, hogy elfogták, becsukták s még most is ott tartják a hűsön.

— Azt hát okosan cselekedték — jegyezte meg egészen önkénytelen Gyula.

— Mit mondott? — pattant föl Juhász Ráfael elképedve.

— Azt mondtam, hogy nagy kár érte, a miért föl nem akasztották. Megérdemelte volna a kötelet már régen.

— De uram! — kelt ki a formájából Juhász Ráfael — én nem ismerek önre. Önt idehívtam, hogy védelmezze a gyengéket az erők ellen, álljon pártjára az elnyomottaknak, elnyomóikkal szemben és most? Hiszen ön is azokat a gazembereket védi, azoknak fogja pártját, velük esküszik össze az én boldogtalan Jeanom ellen!

— Bántottam talán a maga szekretáriusát?

— Bántotta más.

— Viselkedjék... mint más becsületes ember, akkor nem teszük dutyiba. Szabad talán tudnom, mi rossz fát tett a tűzre?

— Mit?... mit — höbötölte Juhász — hát tudom is én. Minden embert nem lehet egy kaptafára húzni, különösen a zseniket nem. Az én Jeanom pedig valóságos zseni. Bizonyosan valami kiváló dolgot művelt s a drabantok nem`érvén föl a maguk csibe eszével annak magasztosságát, hoppon fogták. Igenis azért fogták el, hogy engemet bosszantsanak vele. Azt tette mindössze, hogy az éjjel felöntött a garatra s mikor hazajött, a kaput csukva találván húzni kezdte a csöngetyűt, csakhogy a csöngetyű fogantyuja helyett a kútét csipte el. — A többit el lehet képzelni. A házmester nem hall-

ván haragszót, nem kelt föl, szegény Jean pedig annál dühösebben húzta a kútat s mint a borbély nekem ma reggel elbeszélte, iszonyú mód káromkodott, a miért neki abban az esőben künn kell vesztegelnie. Így csipték meg a rendőrök. Tisztán boszú műve az egész s most Horváth úrnak leszen a kötelessége, hogy őt kiszabadítsa.

— Én? — pattant föl az ügyvéd — én szabadítsam ki azt a himpellért? Hát a kezem fejét megmozdítanám-e utána?

— Nem? Nem mozdítja? — tört ki a keserűség Juhász Ráfaelból — hát miért hívtam én ide? Itt van két hónapja már s annyit se tett még, mennyi a körmöm alatt feketellik. Pfuj! Én szégyenleném, röstelleném bevallani, hogy ügyvéd vagyok. De jól van no... még lesz idő, hogy elszámolunk... Isten megáldja az urat!

Juhász kirohant. Egészen kizökkent már a kerékvágásból. Hogy valaki pár nap alatt annyira elcsavarja annak a számító embernek a fejét, azt Losonczi Horváth Gyula alig tudta fölfogni. Hiába no, a modern Achilleseknek is megvan a sebezhető saruk és a haszontalan inas nem is rosszul csinálta a maga dolgát, az az ásítási história jó csomó ötöst jövedelmezhetett neki, nem csuda, ha annyira berugott, hogy még a kút húzóját is csöngetyűszárnak nézte.

A fiatal ügyvéd csak mosolygott Juhász Ráfael handabandázásán. Törődik is ő az öreggel, hiszen ha valaki, akkor éppen ő tehetne szemrehányást Juhásznak, a miért idebolondította. Ideális eszmények lelkesítették s rövid pár hét alatt ki kellett már ábrándulnia. Ha neki ebben a városban szebb hivatása nincsen, mint részeg inasokat szabadítani a börtönökből, akkor hát fujják föl a tudományukat a szabad királyi város minden polgárai, majd elindul ő maga a útján. Különben sincsen csöpp kedve hozzá, hogy ő másoknak eszközévé aljasítsa le magát.

Tanulságnak ez is elég, spongyát a többire.

Elkezdett fütyürészni s megindult hazulról.

Önkénytelen a városháza felé vette az útját, beszélni szeretett volna a kapitánynyal s ha tőle függ, hát meghosszabbíttatja Jean börtönbeli szereplését egy héttel bizonycsan.

A városház kapujában Mihály bácsival találkozott, tetszik tudni Tóth Mihálylyal, kit a városban mindenki ismert, lévén ő fontos faktora az igazságügynek, vagyis a városi porkoláb.

Hogy mellékesen megjegyezzem, Mihály bácsi hivatásának élt testestül, lelkestül. Sok gazember megfordult a keze alatt harmincz hosszú esztendőn keresztül, hanem abból valamennyiből embert faragott. Mert hát igenis, a ki egyszer az ő keze alól

kikerült, abból becsületesebb ember vállott, mint a ki teljes életében soha sem lopott, soh'sem veszekedett.

És azt nem a törvény csinálta, nem a büntetés eredményezte, nem is a lelkiismeret furdalása hozta magával, az egyenesen Mihály bácsinak tulajdon érdeme volt. Úgy a szívökre tudott beszélni mindennemű és rendű gazembereknek, hogy sírva fakadtak és véges-végül elesküdték testüket, lelküket, ha csak valaha is lábbal tapossák az igazságot.

Persze hamar kiszabadultak, mert a városkapitány csak rövid dutyit diktálhat mindeneknek, kiket illet.

Mihály bácsi különben nagyon is tudatában volt az ő hivatása fönséges voltának, mert akárhányszor elrebegette:

— Egyszer, csak egyetlen egyszer akadjon olyan rabom, kiből nem tudok embert faragni, úgy értem, kit másodszor is be kell majd csuknom, Isten látja lelkemet, akkor hát nyomban leköszönök a hivatalomról. Azt a szégyent talán túl sem élem.

S a mit Mihály bácsi azzal mondott, az valami rendkívüli nagy dolog volt. Mert akárki mit beszél, hogy a gazembereket nem lehet szeretni... jól van no, de Tóth szerette, kimondhatlanul szerette az ő rabjait. Ha gyerekei lettek volna, akkor se bánhattott volna velük különben. Még a legkócosabb

czigányt és cigányasszonyt is kedves fiának, leányának szólította.

S azok a rabok jól ismerték jóságos szívét. Ragaszkodtak hozzá, akár szerető édesapjuk lett volna. Ha valamit kedvére kellett tenni, majdnem összevesztek egymás között: valamennyi első akart lenni. A város kútjáról úgy hordták a vizet, csaknem beleszakadtak. Ellátták az egész városházat vele. S Mihály bácsi akárcsak utánuk se ment volna puskával a hátán. Eszeágában se volt senkinek is szökni. Pakli dohányért elküldhette volna őket tizesbankóval, akkor sem áll odébb egyik se.

Annál különösebb tehát, hogy mikor Losonczi Horváth Gyula a városházán vele találkozott, egészen olyan formája volt, akárcsak mérhetlen elkeseredés fészkelte volna be magát a szívébe. Neki dőlt a falnak s egyre két öklét szorongatta, miközben vasvilla tekintetét folyton a felleges égen hordozta.

Szokása ellenére csak nem is köszöntött az ügyvédnek, Gyula szólította meg:

— Jó napot, Mihály bácsi! no, hogy miként vagyunk?

— Czudarul — volt az öreg minden felelete.

— Bizonyosan nincsen rabja? — kötekedett vele Gyula.

— Több is, mint kellene — tört ki haraggal Tóth Mihály s még valamit morgott, abból azon-

ban legfölsőbb csak annyit lehetett kivenni, mintha a bolond kapitánya irgalmát szidná.

Szegény kapitány! tehát ez is már ellenséged? — gondolta magában Losonczi Horváth Gyula, úgy kérdezte az öregtől azután:

— Mi baj, az Istenért?

— Ej mit! nem szolgállok többet. Odacsapom nekik a hivatalt. Vén koromra belőlem senki bolondot ne csináljon.

— De beszéljen, Mihály bácsi! — biztatta az ügyvéd a csökönyös börtönőrt — mondja meg, mi baja!

— Olyan rabot adtak, kiből nem lehet embert faragni.

— Ah! — csudálkozott az ügyvéd, ez hát hamar kiismerte a maga emberét. Fejét tette volna rá, hogy Jeanról legyen szó. Hanem, mert a dolog nagyon érdekelte, hát tovább folytatta:

— Aztán tett már vele próbát?

— Tegyen vele az istennyila.

— Lássa — csitította Gyula a böszült bácsit — lássa, ez egyszer nincs igazsága. Hogy eshetném előre kétségbe valakinek megátalkodottsága felől, mikor még szót se vesztegettem rája. Kelmed meg úgy érti a maga dolgát, ha elkezd, hát kő legyen az, melyik meg nem indul. Tegyen próbát vele, ha mondom.

— Mit? Én azzal a bestiával?

Ez hát szépen titulálja a titkár urat, gondolta magában Gyula s mosolyogva folytatta:

— Jól van no, bestia ide, vagy oda, azért annak is van lelke, melyik a jó szót elvádolhatja.

— Eleven kénesője van, nem lelke — morogta keserves ábrázattal Tóth Mihály.

Horváth Gyula nem tudta, hol folytassa. Különös igazán a haragos ember. Még Krisztust is letagadná a keresztfáról. Lám, a börtönőr tagadásba veszi még azt is, hogy rabjának lelke van. Dehogy lehet azzal az emberrel okosan beszélni.

— Sokat vétett, úgy-e a fráter? — fartatta tovább Gyula az öreget.

— Ej, dehogy vétett — volt a boszus válasz.

— De valami rossz fát mégis csak tett a tűzre?

— Tett hát! Bolondgombát rakott a kapitány fejébe, attól kergült meg.

— Hát fehérnép?

— Juj! — tört ki idegesen Tóth Mihály — ne kérdezzen többet, mert mindjárt elkáromkodom magamat. Dehogy szolgállok többet, ha nem kapok igazságot. Egyenest a főispán elé viszem ügyemet, éppen fönn van a polgármester úrnál. Vagy ő tesz valamit, vagy én mondok föl. Nem ettem meszet, hogy bestiákat őrizzek!

Azzal azután a faképnél is hagyta az ügyvédet. Azt se mondta, hogy papucs.

Gyula nem tudta, mosolyogjon-e, vagy neveszen annak a bolond embernek, egészen úgy beszél, mintha fejéből elszabadult volna egy orsó. Hiszen jól van no, hogy Jean haszontalan náció, annyi bizonyos, de hogy porkolábját annyira kivegye a barázdából, arra mégis kíváncsi lett volna, hogy miként tudta megcselekedni.

A rendőröket vont a kérdőre, mit csinál voltaképen Jean?

— A főispán Jeant tetszik érteni? — kérdezte a tizedes.

— No igen. A kít tegnap itt elszállásoltak.

— Oh kérem — volt a csudálkozó válasz — az már javában iszik. Az imént láttam bebotorkálni a harmadik korcsmába. Sok pénze van a hunczutnak, futja még pár napra. Éjjelre, ha úgy fordul, talán megint be kell ide hoznunk.

— Hogyan! Hát már kieresztették?

— Hogyne! A részeg embereket mindig útnak indítjuk, ha kialudták magukat.

— De hát akkor miféle szerzet az a rab, kiből Tóth Mihály nem tud embert faragni?

A rendőrök hahotára gyújtottak felelet helyett. Hárman voltak mindössze, de jókedvük majdnem fölvette az egész udvart s csak mire már jól ki-

kaczagták magukat, akkor sütötték ki, hogy a kérdéses rab bizony — medve.

— Me—edve? — kérdezte Gyula álmélkodva s a szája szinte tátva maradt utána.

— Igenis medve — erősítette meg a tizedes — tetszik tudni, olyan bestia, melyik tánczol. Tegnap fogtuk gazdástul.

— De miért fogták?

— Mert pakszus nélkül mert tánczolni. A kapitány úr meghagyásából kísértük be s mert nálunk medvék számára külön börtönt még nem építettek, hát a gazdájával egyetemben polgári czellába kellett zárni. E miatt dühösködik az öreg annyira s kitelik a bolondtól, hogy a főispán elé viszi a dolgot s fölmondja szolgálatát a városnak. Kurucz lélek szorult Tóth Mihályba.

Az ügyvéd nem kérdezett többet. Tudta már, ki az a gazember, ki mégse gazember; kicsoda az a rab, kinek nincsen lelke; ki se nem férfi, se nem asszony s föl tudta fogni nagyon is, miért adta föl Tóth Mihály bácsi még próba előtt is minden reménységét arra nézve, hogy embert faragjon akomisz bestiájából. Derült kedélylyel kopogtatott be a kapitányi hivatalba. A főnök hangos örömmel fogadta.

— Szervusz, öcsém — kiáltott föllelkendezve — ezt hát okosan tetted, el is vártam tőled. Azaz hogy pardon... no úgy-e megbocsátod egy vén negy-

vennyolczas honvédnek, hogy tegez... Látod, én csak úgy csinálom azokkal, kiket szeretek.

— Kitüntet vele kapitány úr.

— Nevezz bátyádnak.

— Igen szívesen, bátyámuram.

— Így ni. Most csücsülj le, nézd itt ez a pipa, megtömöm számodra. Valóságos jánosházi dohánnyom van, olyan, melyikbe még semmiféle finantz bele nem szagolt. Itt a tapló is, így ni. No most húzd. Nem mindennap eszel ilyet.

— Igazán fölséges — dicsérte Gyula, hogy az öregnek úgy a hogy kedvébe járjon.

S azután elkezdtek beszélni. Összehordtak sok mindenfélét, az ügyvéd szóbahozta Jeant is, no meg a medvét is. A kapitány szívből kezdett el kacagni.

— A tegnapi nap fölséges fogásokkal végződött. Nem adom sokért, hogy azt a gazember inast a körmeim közé keríthettem. Míg a főispán mellett volt, valósággal szemtelenül viselkedett a becsületes emberek irányában. Akkor ígértem még neki, egyszer kerüljön a markomba, majd megemlegeti teljes világéltében azt a napot. A medvehistória meg, no igen, az igenis nagy számárság volt tőlem. Egészen megfeledeztem róla. Álló napja már, hogy a bestia nem kapott ennivalót, kitelik tőle, hogy kitöri az ajtót. Mindjárt rendelkezem, ereszszerék ki gazdástul s menjenek pokolba.

Meghúzta a csengetyűzsinórt, hanem abban a pillanatban künn az udvaron iszonyú láрма és zűrzavar támadt. Egy pillantás az ablakból mindent megmagyarázott: lenn egy megvadultmedve kereste a kijárást az udvarból. Ugyanabban a pillanatban pedig belökték az iroda ajtót s abban kaposméri Mérey Ákos, a főispán jelent meg. Arczáról csurgott a vér. Dűhtől reszkető ajakkal ordította:

— Kapitány úr, adja be lemondását!

Becsapta maga után az ajtót s odább állott.

Tamás Miklós, a kapitány, pillanatig némán nézett farkasszemet Losonczi Horváth Gyulával s a végén keserűen fölkaczagott.

— A börtönőr hát befutott nekem. Bizonyosan elvitte a főispánt a czellába, az éhes medve képen törülte az öreget s most, öcsém, hogy elejét vegyük nagyobb skandalumoknak, megírom a lemondásumat.

— De bátyám! — kiáltott föl Gyula.

— Okosabbat nem tehetek. Különben is ez víz lesz a te malmadra, öcsém. A városban mindenki megesküszik rá, hogy te buktattál meg. Gratulálok, öcsém, az első sikerhez.

Megszorította az ámuló fiatal ember kezét s csak annyit tett még hozzá:

— Hanem azért jóbarátok maradunk.

III.

Tamás Miklós jóslata.

Ugyanaznap délelőtt Schäfer Irma virágaival babrált; igazította s rakosgatta őket, pedig hogy az esze másutt járt, az már olyan bizonyos, mint a kétszerkettő.

Néha nekidőlt az ablakdeszkának, szemével a hóval fődött hegyekre feledkezett, homlokát pillanatra összevonta, majd meg újból kisimult s tekintete olyan ábrándos, olyan merengő volt, mint a ki gondolataival messze országokban kalandoz. Egyszer azután megrezzent, ideges kézzel kapott egy muskátli után, de szerencsétlenségére kiejtette kezéből s a piros virág cserepestől kifordult az ablakon.

— Jesszus! — ocsudott föl szegény leány hirtelen, csakhogy a muskátlin már nem segíthetett semmi. A cserép izzé-porrá törött lenn az utcai kövezeten.

A másik pillanatban pedig fölrántja valaki az ajtót és Schneider lélekszakdva rohan be.

— Jól csinálja, Irma, mondhatom — tört ki boszusan — a virágos cserepeket vágja az emberfia fejéhez. Megköszönöm szépen. Ha nem olyan vastag falból gyúrja az Úristen, most betört fejjel állának ön előtt.

— Tehetek én róla? — védekezett Irma nyugodt egyszerűséggel.

— Nem tehet? Hát ki tegyen róla, ha nem maga, Irma? Jobban vigyázzon a cserépre és punktum. — Székre telepedett s jobb lábával elkezdte a kutyákat kiharangozni.

— Én pedig azt mondom, ha maga Schneider nem ügyeleg ott alatt, akkor nem esik a fejére — volt a gúnyos válasz.

— Az is igaz, de mikor engem éppen erre vitt az utam.

— És miért vitte éppen erre? Mások ilyenkor hivatalban vannak s nem lopják ingyen a napot.

— Én nem lopom, csak önnek áldozom, Irma.

— És kértem én azt az áldozatot?

— Nem kérte, az igaz, de szemének egy pillantása parancs nekem. S azok a pillantások engem úgy lekötnek, szépsége annyira lebilincsel, hogy elfoglaltabbnak érzem magamat, mint a ki három hivatalt vezet egyszerre.

— Én szégyenleném fiatalságomat így elpazarolni.

— Elpazarolni, mikor magáról van szó, Irma? — lelkesedett Schneider — hogy mondhat olyat! Hiszen egy percz az ön oldalán fölér minden boldogsággal; a munka igaz, hogy célja az életnek, de szebb célja életemnek soha sem lehet, mint önért küzdeni.

— Semmittevással ugyebár? bámulatos maga, Schneider, hogy megtalálja minden dolognak a könnyebbik végét.

— Gondolja, Irma? akkor nagyon téved. Mert higgye meg nekem, inkább egy hétig hajtom a cséplőgépet, mint magának, Irmus, egynap kurizálok.

— Köszönöm a bókot — kaczagott föl a szép hölgy.

— Hát tessék — folytatta a fiatal ember buzgósággal — itt van ni, most is kinevet. Az mind szavaim igazsága mellett bizonyít. Hanem hagyján no, Irma, magától ezt már mind megszoktam. Mindig szid, mindig korhol, mindig veszekedik velem. Ha mit nem nézek...

— Odább állok — fejezte be kaczagva Irma.

— Megtehetném. Több leány is van a világon. Vannak gazdagabbak is...

Irma kaczagott, hogy a könyei is kicsordultak utána.

— Csak nevéssen. Arról azonban biztosíthatom, ha én nem leszek, akkor hát lámpással kereshet másikat, kin, ha rossz kedve van, úgy töltheti mérget, a hogy akarja. Ha bolondot tesz, én vagyok a bűnbak, ha...

— Nem szoktam én bolondot tenni, uram, azt jegyezze meg — ütötte föl fürtös fejét a hölgy.

— No igenis, no — felelt kedvetlenül Schneider

keresztbevetett lábait még egyre lóbálva — én teszem azt a bolondot, mikor magát annyira szeretem.

— Igazán? — vetette oda Irma szinte bántó gunyorossággal.

— Igazán, persze, hogy igazán. Magára vesztegetem minden perczemet, égő szívemnek minden dobbanását, még álmaimban is egyre kísért és tessék! egyik nap azt kell hinnem, hogy méltányolja áldozatomat, a másikon meg arról győződöm meg, hogy bolondnak tart, tisztára lóvá tesz.

— Megható! — jegyezte meg Irma.

— Csak nevéssen! könnyen teheti, úgy is tudja, hogy az én szerelmem erős, mint a sziklaszirt a háborgó tengeren. Tudja, hogy magáért mindent megteszek.

— Még dolgozni is megtanul?

— Hát izé... no... csak tudnám, mire volnék én jó.

— Azt majd én mondom meg — szólalt meg hátul Schäfer András, a polgármester, ki időközben benyitott s a társalgás utolsó részét hallotta — igaza van lányomnak, addig szó se lehet a házasságról, míg csak valami pályát nem választasz öcsém. Mert hát jól van, jól, a Pegony-vagyon rád száll, az igaz, csak hogy nem elég, hogy valaki gazdag legyen, én azt kívánom, hogy az én vőmet becsüljék is,

tiszteljék is az emberek. De tiszteltetést, becsülést a semmittevés nem terem, ezt csak komoly munka adhatja meg minekünk. Azért hát édes Győzőm, talán ideje is volna már valaminek utána is nézni.

— De minek? — kérdezte a fiatal ember szinte elcsudálkozva — a posztószövést nem értem, a fiskálisságot nem tanultam, a földesuraságot tudnám adni, de nincs birtokom.

— Vállalhatsz hivatalt.

— A városnál talán? — nevetett Schneider Győző — oda persze nem kellene nagy tudomány, de mi haszna! ha az én kedvemért senki le nem mond, kibőjtöljem őket, míg majd az egyiket elviszi valami kórság? vagy talán... itt elakadt.

— No mit akartál mondani, fiam? — kérdezte a házigazda.

— Azt, vajjon tetszésére volna-e, ha összeszűrném a levelet azzal a fiskálissal, ki azért jött ide, hogy ki-söpörje magukat a városházáról?

— Hallgass el azzal az emberrel — pattant föl a polgármester boszusan — mondtam már, ne hozzatok szóba, különben mindjárt dühös leszek. Nagyobb szamarat életemben nem láttam.

— És honnan tudja, papa, hogy olyan nagy számár? — vetette oda kedvetlenül a kérdést Irma, ki eddig csak hallgatott.

— Oh! azt könnyű megtudni — felelt az öreg

helyett Schneider Győző — kirí már az egész formájából. Úgy jár az utcán, mintha ő találta volna föl a puskaport. Föllármázta az egész várost s az emberek nevetik elől hátul. Csak ő nem veszi észre.

— Hogy gyámoltalan szerepre vállalkozott, annyi bizonyos. Különben sem képzelhetek önérzetes embert, ki inasává szegődik mindenben egy másiknak, mint Horváth az én bornirt bátyámnak.

— Meg van annak is a maga oka — szólt közbe Schneider — ebből a részből Horváth Gyula nem olyan nagy számár, milyennek látszik.

— Mit akarsz azzal mondani, öcsém?

— Hm... mintha bizony olyan nehéz volna azt kitalálni. Hát Tildi semmi? Tildi gazdag leány s az a főmozgató erő mindenben. Tildi ráveszi az ügyvédet minden bolondságra, mert biztos forrásból tudom, hogy Horváth olyan szerelmes bele, csaknem megveszekedik utána.

Irma megfordult s idegesen kezdett dobolni az ablakon.

— Nem rossz, mondhatom — szólt Schäfer András — most már asszonyokkal csinálják a politikát. Hanem azért hagyján, csak rajta, álljanak a fejük tetejére; hanem a mig én Schäfer András vagyok, addig annyit sem érnek el, mennyi a körmöm alatt feketélik. A nyakamat teszem rá.

Abban a pillanatban kopogás hallatszott s a pol-

gármester még ki se mondta, hogy «szabad», máris megnyílt az ajtó s azon Szent Flórián, a kis orvos tipegett be. Zsebkendőjét tartott a kezében s azzal minden harmadik lépésre végig futott izzadságtól gyöngyöző pufók ábrázatán. Lóhalálában jöhetett. Fontos közleni valója volt.

— Hallották már? — kiáltotta a szokásos «jó nap» után szinte lelkesedve.

— Mit? — kérdezték a jelenlevők kíváncsian.

— No hát a kapitány bukását.

— Micsoda? — ugrott föl a polgármester kicsit megijedve — a ka—kapitány?...

— Megbukott, igenis.

— Mi történt az ég szerelmére? Tréfál talán orvos úr?

— Úgy nem tréfálok, mint mikor valakinek a nyakát amputálom. Éppen az imént hallottam, fölfordult az egész városháza: a főispán véres képpel futkároz, a drabantok medvét kergetnek, a kapitány megírta lemondását, csak az az ármányos pesti fiskális nevet.

— Hogyan? Tehát ő?

— Ő buktatta meg, hogy veszett volna bele az a fiakkeros, ki elsőben városunkba hozta.

— Én hoztam — jegyezte meg nyúlt ábrázattal Schäfer András.

— Akkor pardon — igazította helyre tévedését

Szente Flórián — nem úgy akartam mondani, vagy jobban mondva másképen kellett volna magamat kifejeznem. Az bizony no. Kimutatta a fogafehérét. Öt perczig beszélt csak a börtönőrrel s annyi elég volt neki, hogy pokoli tervét végbevigye. Pedig hát ez csak a kezdet, most már miránk kerül a sor. Az utcza lármáz, a város ellenünk fordul, a borbélyok lázító beszédeket tartanak s a szopós gyerektől kezdve mindenki Losonczi Horváth Gyulát élteti.

— Borzasztó! — mondta Schäfer András.

— Igazán csudálom — szólalt meg egyszerre csak Irma — hogy egyetlen számártól annyi minden telik.

— Hallgass! — rivallt rá édesapja — akkor beszélj, ha kérdeznek — úgy folytatta azután — megfoghatatlan! hát ördöge van annak az embernek?

— Úgy látszik — mondta Sente Flórián — hanem a mi a fő, itt tenni kellene valamit.

— Mit?

— Hm, hát én mondjam meg — méltatlankodott az orvos — azaz hogy igenis, volna valami tervem. Azt az embert le kellene kenyerezni, mielőtt még összezsapnának a hullámok fölöttünk. Teszem példának okáért én azt gondoltam, a napokban hangversenyt rendezek odahaza s meghívom rá. Leányom majd zongoráz, mi meg vele traktálhatunk addig.

— Én? — lármázott a polgármester — soha!

— Pedig nincsen az a kigyó, melyiknek szép szerivel a méreg fogait ki ne lehetne szedni — vélekedett Szenté Flórián — csak okosan módját kellene a dolognak keríteni. Polgármester úrnak is ajánlanám, ha többször meghivná.

— Az én házamat át nem lépi — végezte haraggal Schäfer András — kikergetem menten, ha beteszi hozzám a lábát. Elkészülök én vele, mint ellenséggel is, nem kell a pártfogása.

— Nekem se — szekundált hozzá Schneider Győző, ki eddig nem mert belekotyogni a két városi oszlop beszédébe.

— Tegyenek, a mit akarnak — mondta még jó képpel Szenté Flórián — kötelességemet megtettem, azontúl mosom kezeimet. Ajánlom magamat.

Végigfutott még egyszer zsebkendőjével izzadt homlokán s odébb állott.

Hosszú szünet állott be. A polgármester nagy léptekkel mérte végig a szobát, Schneider könyökére támasztotta fejét, mintha szintén erősen biztatná az eszét a kinyilatkozásra, Irma meg csöndes mosollyal ajakán nézte a vitéz férfiakat, kik az imént még annyi önérzettel köszörülték bicskáikat az ellen a számár ellen. Lám most, hogy megzavarta az ő szénájukat egyszerre.

Schäfer András egyszer csak megállott.

— Hol a kalapom? — szólt izgatottan — megyek, azonnal rohanok, tudnom kell, mi van a dologban.

— Én is megyek — pattant föl Schneider. — Isten vele, Irma, nekem is sietős utam van.

Elszaladtak mind a ketten.

A várkörnél elváltak, a polgármester a Belvárosnak vette útját, a városházára törekedett, Schneider Győző pedig egyenesen tovább tartott.

Az ötödik háznál pillanatra megállott, mintha habozás venne rajta erő, de azután befordult nénje házába és bekopogtatott Losonczy Horváth Gyulához.

A fiatal ügyvéd csak ámult, mikor Schneider Győzőt látta belépni, ugyanazt a Schneidert, ki Irma jelenlétében minap annyi kiméetlenséget engedett meg magának vele szemben. Igazán kíváncsi volt, mi szél hordta erre.

— Jó napot, kedves ügyvéd úr — kezdte a legbarátságosabb hangon — úgy-e csodálja, hogy engem ma itt lát? No ne... mondom, ne tagadja, én se volnék különben. Érzem, hogy vétettem maga ellen, de lássa én férfi vagyok s a férfi beismeri a hibáját, a miként hogy én is beismerem. Sok mindent fölhozhatnék mentségemre, teszem Schäferéket, kik sok mindenbe belevisznek akaratom ellenére is, csakhogy őket se akarom leszólni,

elég az hozzá én eljöttem önhez, kedves ügyvéd úr, bocsánatot kérni s egyúttal kedves kötelességemnek ismerem őszintén gratulálni...

— Mihez? — kapott szavába az ámuló Gyula.

— A mai nap sikeréhez.

Horváth Gyula közbe akart szólni, de Schneider nem engedte szóhoz jutni, hanem lelkesen folytatta:

— Szót se, kedves ügyvéd úr, ne szerénykedjék. A mit tudok, azt tudom és én tudom, hogy ügyvéd úr zseniális ember, ön lesz hivatva városunkban a vezérszerepet átvenni, minden szem magára néz s épp azért kétszeresen örvendek, hogy éppen én lehetek az első, ki jó kívánataimat elhozhattam s egyúttal első kegyét kikérhetem.

— Az én kegyemet? — kérdezte Gyula elbámulva.

— No igen — válaszolt Schneider határozottan.

— Talán mégis tévedni méltóztatik?

— Én tévedni?! soha! Higyje el, ügyvéd úr, én soha senkiben és semmiben nem tévedek. S épp azért mert ismerem a jó szívét, azért tudom, hogy önben se tévedek, akarom mondani önben csalatkozni nem fogok. No úgy-e teljesíti kérésemet?

— Ha módomban áll, miért ne? igen szívesen? Csak azt nem tudom, miben állhatok szolgálatára?

— Nos hát megmondom. Tegyen meg, kedves

ügyvéd úr, kapitánynak, tetszik tudni városkapitánynak; halálos holtig hálás szolgája leszek érte.

— De; uram — jött ki türelméből Gyula — hiszen ön félrebeszél. Én tegyem meg városkapitánynak? Mi vagyok én a városnál?

— Ma a leghatalmasabb ember.

Losonczi Horváth Gyula rázta a fejét. Nem akart beleférni Schneider zagyva beszéde.

— Azt mondja, hogy hatalmas ember vagyok? — mondta boszankodva — no hát tudja meg uram, hogy városi bakter, vagy útkaparó kevés, de annyi se lehet az én befolyásom révén.

— Vagyis elutasít?

— De az ég szerelmére! értsen már egyszer okos szót.

— Értem, nagyon is értem. Látom, hogy ügyvéd úr most is neheztel még rám. De ha már az én kedvemért nem teszi, tegye meg Schäfer Irma kedvéért. Jó leány szegény teremtés, mindig védelmezi magát.

— Mit akar Irma kisasszonynyal? — kérdezte Gyula kissé kellemetlenül érintve.

— Azt, hogy ne tegye boldogtalanná.

— Én?! őt boldogtalanná? — tört ki keserűen az ügyvéd — hogy kerül ön arra a bizarr gondolatra?

— Mert a tárgyra tartozik. Ha én a kapitányi

állást el nem nyerem, akkor szegény teremtés örökkön boldogtalan lesz.

— Ne mondja — gúnyolódott kissé különösen Gyula.

— Mondom bizony — erősítette a másik — úgy tessék venni, hogy Irma halálosan szerelmes belém, de édes apja, az öreg zsarnok kikötötte, míg csak a városnál valami hivatalt nem kapok, addig nem lesz meg az esküvő. Szóval itt Irma boldogságáról, vagy boldogtalanságáról van szó.

Schneider elhallgatott s kíváncsian várta, mit mond hozzá Losonczi Horváth Gyula. Hanem az nem mondott biz semmit. Maga elé meredt némán, akárcsak a lelkét utazni küldötte volna.

— Tehát boldogtalanná akarja tenni? — rázta föl elmélkedéséből a fiatal ember.

— Nem én, Isten ments! — felelt hirtelen Gyula.

— Szóval számíthatok pártfogására?

— Okvetlen, csak szavam nyomjon valamit a latban.

— Lehúzza egészen a serpenyőt, én tudom, hogy lehúzza. Azért engedje meg most már, hogy ne csak a magam részéről, de Irma nevében is legőszintébb köszönetemet fejezhessem ki a sikerdús támogatáshoz.

Elkapta Gyula kezét s derekasan megszorongatta.

— Tehát ebben megmaradjunk — mondta még az ajtóból visszafordulva.

— Meg, meg — szólt utána az ügyvéd, csak-hogy végül kituszkolhassa.

Jó hogy sikerült, mert a feje már olyan zavart volt, mint a méhköpű erős hordás alkalmával. Nemcsak a nap eseményei zavarták föl annyira, hanem egy furcsa kérdés nem akart tárgítani lelkéből.

— Hogyan tudja Irma azt a gyámoltalan embert szeretni?

Ha tízszer adott rá feleletet, hússzor ismétlődött a kérdés újból, mintha tisztára üldözné, nyugalmát megrabolná.

Egyik pillanatban rázta a fejét, azt akarta vele mondani, hogy nem... az nem lehetséges, Irma ilyen karóhoz nem kötheti magát. A másik pillanatban védelmezte, szegény leány mit tehet róla, nem ismeri még azt az embert, atyja óhajtja talán a frigyet. Majd meg az jutott eszébe, hogy némi leány sorsa csak olyan: ezer söprű közül válogat s a végén mégis csak nyél akad a kezébe.

De utóvégre is, mi köze neki hozzá?

Önkéntelen szívéhez nyúlt, ott mintha fájt volna valami s annak a fájdalomnak nem tudott nevet adni.

Nem tudta folytatni, mert megint vendége akadt Juhász Ráfael úr érdemes személyében.

— Oh! maga aranyos ember! — kiáltott föl lelkesen, alig hogy behúzta maga után az ajtót — kedvem volna megpuszizni mindjárt!

Ölelésre tárta ki két karját. Csakhogy Gyula nem kért belőle: erősen hátrált előle. Juhász úr pedig miután látta, hogy a fiatalembert el nem csipheti, egyik karját leeresztette, de a másikat erősen rázva, akárcsak zászlót lobogtatna, folytatta:

— Ezt vártam magától. Éljen! Szívemből gratulálok. Vívát!

— Mihez gratulál, Juhász úr? — kérdezte kicsit kelletlenül az ügyvéd, habár egészen tisztán állott a dolog előtte, hiszen ez már a második, ki neki gratulál.

— Jól van no — felelt Juhász sokatmondó tekintettel — elég az, hogy mi tudjuk.

— Mit?

— Azt a mit tudunk. Hitemre mondom, azt hát zseniálisan csinálta. Kutya meg a macska! be jól csinálta!

— A kapitány bukását érti ugyebár? — kérdezte Horváth Gyula gúnyos mosolylyal.

— Persze, hogy persze. Szegény Jeanom csaknem a bőréből kiugrik odahaza örömében, mióta megtudta, hogy önnek köszönheti szabadulását. Most puskaporra gyűjt pénzt: mindenáron mozsa-

raztatni akar az ön tiszteletére. Tűzbe-vízbe bele-
menne magáért, ügyvéd úr, úgy lelkesedik.

— No pedig kár volna a derék fiúért — gúnyo-
lódott Gyula tovább — különben is megmond-
hatja neki, hogy nekem adologban semmi érdemem.

— Jól van no, tudjuk.

— Semmit se tudnak — replikázott boszúsan az
ügyvéd — megmondottam, a kezem fejét se moz-
dítom utána. Nem is tettem.

— Lássá, fiatal ember, azt szeretem éppen magá-
nál — mondá ünnepélyes hangulattal Juhász —
nem ígér, mégis tesz. A nemes jellem így cselek-
szik. Ma reggel már-már félreismertem, talán
meg is bántottam. Bocsásson meg elhamarkodott
ítéletemért. Most tudom, hányadán vagyok önnel:
büszke vagyok, hogy e kiváló férfiúval én ajándé-
koztam meg a várost. De olyan simán végigjárni
a dolognak, úgy megbuktatni a kapitányt! Dicső!

— Megesz a méreg — toporzékolt Losonczy
Horváth Gyula, kit a második bőbeszédűségében
nem engedett szóhoz jutni — hát nem lehet
magukkal okosan beszélni?

— Dehogynem lehet, még mennyire lehet.
Csakhogy mi nem csak szóból, hanem még tettek-
ből is értünk.

— Áprilist jártnak önönmagukkal.

Juhász boldogan rázta a fejét.

— Becsületszavamat adom rá — erőlködött Gyula — esküt teszek rá, hogy nekem a kapitány megbuktatásában annyi részem sincsen, mint a kutyaugatásnak a holdfogyatkozásban.

— Csak szerénykedjék, fiatal ember, jól teszi, azt szeretem.

— De...

— Semmi de. Ön most velem jön, nálam már sokan várnak önre, látni akarják.

— De én nem akarom látni őket — tört ki mérgesen Gyula.

— Jól van no, nem erőszakoskodom, minden embernek meg van a maga bogara. Pihenje csak ki a nap fáradalmaát, nekem mennem kell. De estére eljön, no úgy-e hogy szerencsétet vacsorára? Szent Flórián is ott lesz s egyben megsugom magának, annak is nagy szándékai vannak, holnaputánra meg akarja híni soiréra.

-- Isten áldja meg.

Elrohant.

Gyula utána nézett s bizonyos keserűséggel, mondá:

— A kapitány jóslata beteljesedett.

IV.

Irma és Matild.

Végre valahára tehát magára maradt. Ideje is volt már, mert lelki állapota hasonlított innen-onnan a hegedű-hurjához, melyet az oktan iskolás gyerekek mindjobban feszítenek. Még egy rántás és elszakad s akkor cigány legyen, ki nótát présel ki belőle.

Ma már annyi bolond emberrel akadt dolga, hogy szinte féltetni kezdte már tulajdon eszt. Elsőnek Juhász állott be hozzá az inashistóriával, utána bele kell botlania a félkegyelmű börtönőrbe, következik a medvetragédia, a kapitány lemondása, az új pályázó s a többi gratuláns. És mindegyik okosabb akar lenni nála. Juhászt nem tudja meggyőzni, hogy az az inas lóvá teszi, a börtönőr faképnél hagyja, mert nem érti meg zagyva beszédét, a kapitány az ő nyakába varrja bukását s az egész város kontráz hozzá, ő pedig hiába beszél, fennen hirdeti az igazságot s mégis mindenki szemközt neveti, hangot se hisznek neki.

Furcsa is a világ eszejárása, olyan mint a szekér, melyikbe bolondos csikókat fognak, egyik megugrik s azután terelheti őket a kocsis, hogy «pszt», «megállj fakó», lassan «sárga», rohannak azok

árkon-bokron keresztül mint... no igenis, miként már a megvadult csikók szoktak.

És ilyen csikók között vállalkozott ő a kocsis szerepére. Künn szitált a hó, a szél közbe fölsivített, szál lélek se mutatkozott az utcán. Gyula mégis kibámult az ablakon. Nézte a szálló fehér hópihéket, úgy tűnt föl neki, mintha angyalok borítanának fehér szemfödőt a halott világra, hogy eltakarják az önző érdekek harcát, az emberi szív minden reményével, bánatával.

Pedig hát, ha a világ halott is, azért a szíve lüktet, ereiben forr, pezseg a vér, akárcsak a tétlenségre kárhozott álló mozdonyban sisteregnek a gőzcsapok. Minden ház, minden család egy-egy rejtett kamrája a világ szívének, onnan törnek elő a szenvedélyek viharai, akárcsak a tetszhalott hegyek sziklás oldalából a rohanó folyamok gátszakasztó árhajói.

Ház!... család!... olyan különösen hangzik a két szó a fiatal ügyvéd fülének. Különös, hogy ő egészen egyedül van! Ő azt a két fogalmat alig ismeri...

A szivar füstje kéken karikáz föl a levegőbe, elfelejti szívni, két szeme mereven bámul maga elé, eszébe jut a múlt, az árva sok küzdése s most, talán először életében, olyan elhagyottnak érzi magát.

Talán nincsen is ébren már, úgy álmodja csak

a többit. Eszébe jut gyermekkorra, akkor még volt, a ki szerette, a ki szívéhez közel állott; két anya gondoskodott róla, bár szíve alatt egyik sem hordozta; a megpróbáltatás napjaiban is akadt egy kis leány, ki a küzdés száraz falatját rokonszenvével fűszerezte, voltak barátai, kik becsülték, szerették és most?... most csak eszközt látnak benne és az is, kit angyalnak rajzolt eddig képzelete, az a közelben szárnyaszegetten lábai előtt a földre hull. Szegény Irma!

Losonczy Horváth Gyula megrezzen. Mintha kopogás hallatszott volna. Figyel. Semmi nesz. Pedig hallga! csakugyan, kopognak megint.

— Szabad — mondja kedvetlenül.

Az ajtó megnyílik s háziasszonya, Pegonyné lép be.

— És igazán szabad? — kérdezte félénken.

— Nagyságának mindig — felelt fölugorva Gyula s a belépőt barátságosan fogadta.

— Lásza, ügyvéd úr, én csak olyan vagyok — emelte föl fenyegetőleg egyik ujját — ha valaki nem tartja be adott szavát, akkor magam jövök el őt arra figyelmeztetni. Ön azt ígérte nekem valamikor, hogy az elhagyott özvegy részére lesz úgy néha-néha egy-egy vigasztaló szava. Én hittem önnek, hiszen olyan őszintén beszélt... és...

Nem fejezte be, az a megtört alak mintha ki-

egyeneseedett volna, matrona arczáról ugyan leritt a szerető jószág, csak tekintete függött félig kérőn, félig büszkén a fiatal emberen.

— Igaza van, nagysága — nyult Gyula a házi-asszony keze után — szidjon meg, megérdemlem a szemrehányást, de jó szíve talán találna valami mentséget is számomra.

— Én mentegessem?

— No igen, mert én magam csak vádoló magamat.

Helyet foglaltak egymással szemközt.

— Persze első mentségnek oda kellene állítanom a nagy elfoglaltságot. Az emberek mindig úgy szoktak. Ma is akárcsak bucsút járt volna egyik a másik után ügyvéd úrhoz. Aztán hallom, milyen sikert ért el a városban. Ha elfogadja egy öreg asszonytól a jókívánatokat...

— Nem fogadom el — kapott hirtelen szavába Gyula.

Pegonyné nagyot nézett, hanem az ügyvéd hamar folytatta:

— Szó sem igaz az egész dologból.

— Nem igaz? — bámult el az asszony — pedig... pedig én hiteles forrásból hallottam. Öcsém maga mondotta.

— Az is olyan szajkó, mint a többi — volt az ideges válasz.

Rövid szünet következett. Pegonyné mintha rendbe akarná szedni gondolatait s azután némi fájó árnyalattal kezdte:

— Ön öcsémet nem szereti.

Gyula vállat vont.

— Mondja csak, bántotta ügyvéd urat valamikor? Azaz hogy a multkor nálam... akkor különösen viselte magát ön irányában, az igaz. De hát amolyan meggondolatlan szeleburdi, az ő szavait nem szabad mindig a rendes emberek mérlegére tenni. Én ismerem őt, alapjában jó fiú, csak okos vezetőre van szüksége.

— S én legyek talán a vezetője?

— Nem úgy értem. Arra céloztam, hogy okos asszony mellett egész rendes ember válhatik belőle.

— Akkor hát csak rajta, házasítsák meg.

— Ugyis választottunk már számára.

— Ah! — csodálkozott Gyula színlelt tettetéssel. Az új fordulat kezdett már kicsit kellemetlen lenni reánézve.

— Pedig egy végtelen derék gyereket. No találja el, kicsoda?

— Oda nem kell sok találgatás — felelt Gyula érezhető boszúsággal — Irma lesz az, bizonyosan Schäfer Irma.

— És miért az a kicsinylés a hangban, uram? —

tett Gyulának gyengéd szemrehányást Pegonyné — ha ismerné azt a remek gyereket.

— Ismerem — volt az ideges válasz.

— Nem ismeri! — pattant föl erélylyel a házaszszony, hogy az ügyvéd önkénytelen megszeppent. Olyan hang volt az, mely nem tűr ellenmondást. A jóságos lelkének, aranyos szívének nincsen párja. Azt mondtam valamikor, hogy el vagyok hagyatva, panasz közben járt csak el a szám, a jó Isten sokat vett el tőlem, az igaz, de adott is kárpótlást kedves keresztlányom személyében. Valóságos őrzőangyalom ő: ha mindenki elhagy, mindenki megfeledkezik rólam, öcsémről nem is beszélek, ő még nem ismeri, mi a rokoni kötelesség, mondom, ha meg is haltam már korommal és betegeskedésemmel az egész világ számára, Irma eljő hozzám, ott virraszt sokszor az ágyam mellett, ott kelti új életre vigaszával bánatban megtört lelkemet.

— Az igen szép tőle — jegyzé meg kurtán Gyula.

— Szép — folytatta az öreg asszony kissé megbántva — önt az persze meg nem hatja. Ön el van fogulva a jó leánynyal szemben. Atyjával ellenséges lábon áll...

— Én nem állok vele ellenséges lábon.

— Jól van jól. A mit tudok, azt én tudom. Ha nem úgy volna, akkor nem szidná önt úgy a pol-

gármester nap-nap után. S tudja, ki kel az ön védelmére mindig?

Gyula rázta a fejét.

— Irma. Az én aranyos gyermekem — felelt lassan Pegonyné — ön nem is tudja, az a leány milyen tisztelője önnek. Mikor hozzám kerül, a harmadik szava már, mit csinál ön? Nincs-e valami baja lakosomnak? S hogy szivemre köti, miként gondoskodjam magáról! Saját édes mamája nem lehetne gyengédebb figyelemmel ön irányában.

— Végtelen hálára kötelez vele — szólt Horváth kissé zavartan — de ha már jó szive irányomban annyi figyelmet tanúsít, milyen boldog lehet akkor Győző, az ön öcscse, a ki azt a jó szívet egészen bírja?

Az ügyvéd szinte megijedt a végén tulajdon szavaitól. Annyi gúny rítt ki azokból, mintha mind-egyiket a metsző szarkazmus mérgébe mártotta volna.

És önkénytelen eszébe jutott a kérdés, mi joga ő neki, hogy Irmával szemben, kinek ő annyi köszönettel adózik, ki őt még soha nem bántotta, hogy ő azzal a jó gyermekkel szemben azt a kiméltlen hangot használja?

Szerencsére Pegonyné nem érezte ki belőlük a bántó gúnyt, nem nézett Gyula vonásaira, az asztalterítőn babrált s a válasz összegezésével volt

elfoglalva. Osz fűrtjein végigsimítva, mintha fejét is rázta volna hozzá, kezdte el:

— Éppen az a különös, hogy öcsémet, Schneidert mindig szidja. Persze nem árt neki. Mondtam, szeleburdi a fiú nagyon, rászorul, hogy néha kissé ránczba szedjék. S ki tehetné azt könnyebben, mint éppen az, a kit szeretünk. Irma itt mutatja ki talán szive legnemesebb vonását; szereti a fiút minden hibájával, de mindjárt fűrészt fog s a vadhajtasókat erős kézzel s törhetlen akarattal nyesegeti.

— Szóval, nagysága, maga beismeri, hogy voltaképpen nem túlságos sok szeretni való van Győzőn — jegyezte meg Gyula egészen könnyedén.

— A mint vesszük — volt a válasz — a szerelemnek tudtommal még nem hoztak törvényt. A fiatalok gyerekkoruktól ismerik egymást, össze szoktak, megszerették egymást, no és punktum. Azután némi kis érdek is van a dologban...

— Csakugyan? Nagysága, egészen kíváncsivá tesz.

— A dolog nagyon egyszerű: azt a szövetséget a család úgy akarja. Első sorban jómagam. Őszintén megvallom, én végtelen örömmel gondolok arra a napra, mikor öcsém Irmát oltárhoz vezeti, mert egygyel több okom lesz a jó leányt szeretni s talán több jogom az ő kedves rokoní odaadását igénybe venni. Ennyi önzést azt hiszem egy

sokat csalódott beteg asszonytól ügyvéd úr se fog rossz néven venni.

— És Schäferék? — vetette föl a kérdést az ügyvéd a felelet elől kitérve.

— Schäferék? No hát igen, tetszik tudni, az én öcsém nem megvetendő parthie, a városban bárhol is kopogtatna, tárt karokkal fogadják minden lányos háznál. Most ugyan azt mondhatnám, hogy semmi, lopja talán a napot, de hát a Pegony vagyonnak ő leszen az örököse. Nem tudom, talán hallott valamit már felőle ügyvéd úr?

— Oh igen — sietett a válaszsza! Gyula.

— Tehát megmondtam mindent, így csináltuk ki köztünk a dolgot régóta.

— Régóta? — vette föl a szót Losonczy Horváth Gyula újból — mire várnak tehát akkor? Mi áll útjában még a boldog frigynek?

— A polgármester kicsinyeskedése, mondhatnám talán gyerekeskedő akaratossága. Mondtam már, a fiú egyelőre semmiféle komoly foglalkozásba még bele nem kóstolt, az öreg pedig addig a leányát oda nem adja neki, míg csak valami állást nem kerít. S ha jól tudom, az egyszer Győző is komolyan fogja meg a dolog végét, titkon megsúgta nekem, hogy a kapitányi állásra szeretne pályázni. Szóval most én kérem, kedves ügyvéd uram, két szerető szív nevében, vagy ha már Győző

és a polgármester el is szóta volna önnél a levest, hát Irma, az én kedves leányom nevében kérem szíves támogatását. Segítsen abból a fráterből valamit faragni, hogy boldogok lehessünk mindannyian.

— Hogy boldogok lehessünk mindannyian — hagyta rá Gyula gépiesen. Nem tudott okosan gondolkodni. Végtelen keserűség töltötte el Irma ellen, pedig maga se tudta miért. Ha szeretete volna, akkor se sajnált volna talán jobban a szíve abban a pillanatban. Szeretni? De hát hogyan lehetne olyan lényt szeretni, ki olyan köznapi emberhez tudja magát kötni, a milyen Schneider Győző volt? Vagy szereti, vagy nem szereti; ha szereti, köznapi léleknek kell lennie ő neki is; ha pedig nem szereti és mégis hozzámegy, akkor megérdemli sorsát. Gyula szinte kárörvendéssel gondolt arra, hogy azt a boldog napot tőle teszik függővé; nos és ő rajta lesz, minden követ megmozdít, csakhogy az a szövetség minél előbb létre jöjjön.

Furcsa vigasztalás is az a pokoli káröröm.

— Feleletet várok, ügyvéd úr — szólította meg Pegonyné a gondolataiba mélyedt fiatal embert.

Gyula fölrezzent és ideges buzgósággal mondta:

— A mi hatalmam van, latba vetem, ha egyedül maradok, akkor is kitartok Győző jelöltsége mellett. Mondja meg Irmának.

Pegonyné fölkelt s benső hálával rázta meg a fiatal ember kezét.

— Köszönöm — mondta meleg hangon — ezt vártam öntől. Isten áldja meg.

Csendesen kiment a szobából.

Horváth Gyula, hogy megint egyedül volt, hiába próbált kinézni az ablakon, a szálló hópelyhek, melyek a szél szárnyán vad tánczot jártak, hasonmása voltak tulajdon zavart gondolatainak. Rágyujtott, nem izlett neki, félredobta. Lámpát gyujtott s a szobában mintha kárörömmel vigyorgó kísértetek rajzották volna körül.

Nem találta helyét.

Eszébe jutott valami. Rágondolt, hogy ő ma hivatalos Juhász Ráfaelhez vacsorára. Előbb eltökélt szándéka volt, hogy otthon marad, de most izgalom után vágyódott, hogy visszaszerezze nyugalomát. Eloltotta lámpáját s kalappal kezében átnyargalt Juhászékhöz.

Valóságos örömriadal fogadta. A hányan együtt voltak, pedig jócskán nyüzsgött a társalgó, valamennyien nekirontottak. Szegény doktort majdnem agyonnyargalták, a mint kicsi termetével három lépésnyire Horváth előtt színállásba vágta magát:

— Üdvözölt légy! — kezdte hatalmas páthosszal — ju! — ordította el magát utána. — Bocsánat, nagy férfiú, valaki rálépett a tyúksze-

memre. Tehát üdvözölt légy körünkben! Csöndet kérek! ne tessék tolamakodni, a szónokot méltóztassék meghallgatni!

— Éljen! — ordította valaki fülébe.

— Bocsánatot kérek, ez nem salonképes hang — fordult hátra a kicsiny ember, de ugyanabban a pillanatban egy hatalmas ember átnyult fölötte s nyilván megöleli az ügyvédet, ha ez idejekorán meg nem hátrál.

— Uram, hadd öleljem meg — hangzott a lelkes szózat — én tartozom az úrnak legtöbbel. Engem megszabadított az átkozott hóhérok körmei közül.

Jean volt, a főispán elcsapott inasa, jobban mondva Juhász Ráfael szekretáriusa. S ha Szent Flórián ott a lába között nem eviczkél, hát Gyula minden védekezése daczára is el nem kerüli a maga sorsát. Így azonban Isten őrizte csak, hogy az óriás el nem vágta magát, egy szekrényben kellett megkapaszkodnia.

Időközben előkerült Juhász Ráfael is, karonfogta újonnan érkezett vendégét s útát tört neki a többin keresztül.

Egy hórihorgas asszonyság nyomon követte őket; úgy látszik, minden áron ki akarta eszközölni, hogy az ügyvédet neki mutassák be először. Sikerkült is neki. Mikor Juhász mellé férközött, ez meg-

hajtotta magát előtte és tényleg bemutatta a fiatal embert:

— Losonczi Horváth Gyula!

— Éljen — bömbölte Jean a hátuk mögött.

— Radics Bendegúzné ő nagysága — fordult a természetes hölgy felé.

— Örvendek — mondá Gyula — kedves férjét már van szerencsém ismerni.

— Oh igen — volt a kecses válasz — sok szépet beszélt már nekem ügyvéd úr felől.

— Pedig nem tettem rá érdemet.

— Oh! ő Losonczi Horváth Gyula úrnak végtelesen nagy tisztelője. Most is azért maradt otthon, mert nincsen segédünk a patikában, azután verset akar írni.

— Tehát költő?

— Valóságos Petőfi. Nincs az a városi esemény, mit ő szép rímekben meg ne énekelne. Ma a medvehistóriát írja meg jambusokban, estére el akarja szavalni az ön tiszteletére.

— Nagysága igazán zavarba hoz.

— Szente Flórisné ő nagysága — mondá Juhász, hogy az unalmas párbeszédnek egyszer véget vessen — meg a lánya, Teréz.

Két kicsi teremtés állott Gyula előtt, úgy hasonlítottak egymáshoz, mintha egymásról modellirozták volna őket azzal a különbséggel persze, hogy

az egyiknek vagy husz esztendővel többet juttattak, mint a másiknak.

— Teréz kisasszony kitünő zenész — folytatta Juhász — úgy játszik a zongorán, mint a thebai Apolló.

— Persze az a lantot verte — jegyezte meg Szenté Flórián, ki időközben szintén megszabadult Jeantól.

— Még nem hallotta leányomat játszani? — kérdezte Szenténé ő nagysága naivul — no persze, hol is hallotta volna! Eredj kedvesem, ülj a zongorához.

Teréz kisasszony azonban huzódzott.

— De édes fiam — korholta a büszke mama — akkor se teszed meg, ha Losonczi Horváth Gyula úr megkér. Ugyebár szereti a zenét?

— Valóságos bolondja vagyok minden zenének — hagyta rá Horváth, csakhoggy megszabaduljon tőlük mert most következtek a többi bemutatások. Egykét városi képviselő feleségestül. No de azok nem igen zavarták a vizet.

Éppen egy keringő akkordjai hangzottak föl, mikor utolsónak Tildi tartotta oda szép fehér kacsóját Gyulának.

— Látom már — szólt kedves mosolylyal — én most is csak utolsó vagyok, mint mindig és mindenben.

Az ügyvéd úgy érezte, mintha az a mosoly ud-

varias szemrehányást takart volna. Megcsókolta az elébe tartott puha kezét s szinte komoly őszinteséggel azt mondotta:

— Isten látja lelkemet, nagysád, ezért az egy csókért egész napomat odaadom.

— Maga hizelgő — fenyegette meg Matild, még mindig ártatlan jókedvvel.

— Úgy beszélek, a hogy érzek.

— Elhiszem, csak azt magyarázza meg énnekem, miért tanuskodnak tettei éppen az ellenkezőről? Ön nem igen törte magát e kéz után, pedig... itt volt mindig a szomszédban.

A szép hölgy sötét szeméből mintha szenvedély villáma cikázott volna, a fiatal ember szinte megrezsent annak a pillantásnak a hatása alatt, mert érezte, hogy Matildnak igaza van: ő elhanyagolta házukat. Azért mentségére nem tudott hamarosan okosabbat fölhozni, mint:

— Bocsásson meg, Matild, én e városban az imént még idegen voltam s mint idegennnek semmi jogom e kézhez — előbb érdemet akartam rá szerezni.

— Úgy, hogy következetesen elkerülte?

Gyula felelni akart, de a közfigyelem, mely eddig a zongoraművésznőre irányult, egyszerre csak feléjük fordult. Szenté Flóris legalább hangosan követelte az ügyvéd véleményét.

— Nos, Horváth úr — rontott hozzá — mit szól Teréz lányom játékához?

— Valóban mesteri — mondta hamarjában a kérdett.

— Én is gratulálok — tette hozzá Matild sokat mondó mosolylyal — gratulálok Horváth úr kitüntető kritikájához, mert ha valaki, akkor én tudom, hogy ő mindig őszinte, mindig szívéből veszi a szavakat.

Gyula ijedten kapta föl tekintetét. Mi ez? Kérdezte magától. Tréfa vagy sértés? De Matild tekintete csöpp fölvilágosítással sem szolgált neki. Olyan volt az, mint a kelő nap tiszta ragyogása a hajnalpírral kétarczán. Ártatlanul mosolygott, mintha tettetést nem ismerne, mintha mindenkinek bocsánatot osztana, mintha önző nem is tudna lenni. Olyanok lehetnek az ég angyalai. Gyula legalább törpének érezte magát a mellett a hölgy mellett. S ő... ő azt az angyalt kerülte, őt szándékosan elhanyagolta!

Abban a pillanatban föltáruul az ajtó és beront rajta Radics Bendegúz, a patikárus, papírral kezében.

— Halljuk, halljuk a verset! — fogadta tíz torok egyszerre.

— Óda lett belőle — lelkesedett a gyógyszerész.

— Halljuk hát az ódát! — ordította Jean, ki a házigazda szives engedélyéből valóságos privilégiummal üzte a torokköszörülés mesterségét.

— Csakhogy bocsánatot kell előre is kérnem, hölgyeim és uraim — védekezett Radics Bendegúz — éppen mikor a versről az ódára tértem át, a lódoktor járt nálam; valami köszvényes gebének kért orvosságot, hogy a guta ütött volna a himpókos portékájába, így kifogytam az időből s legnagyobb sajnálatomra csak az első két strófa tudott elkészülni.

— Halljuk hát az első két strófát — lármázta Jean, a titkár.

Bendegúz először még mintha szerénykedett volna, de utána elszánta magát, fölállott egy székre és erősen hadonázva, elkezdett szavalni:

Oda a nap hőiséhez.

Mottó: Medve rugaszkodék, kötél szakad vala,
Akkoron Horváthnak sok éljen adatott vala.

— Bravó! Éljen! Kitünő applikáció. Eredeti gondolat — hangzott a teremben össze-vissza.

— Halljuk a folytatását! — mordulta el magát Jean.

— Igen, halljuk a folytatását! — hagyta rá a többi. Radics Bendegúz pedig folytatta. Sörteszerű haja égnek meredt a dühös indulattól, két szürke

szeme szikrát hányt, ő pedig erőltetett lassúsággal kezdte el, hogy azután fokozatosan belecsapjon a furiosoba :

Tóth Mihály börtönőr, ne egyen a mérég,
A te rab medvéd, oh dehogy esz meg téged,
Megeszi, megőrli a büszke zsarnokot,
A ki szegény. Zsánunk, az éjjel elfogott.

Boszuért kiált föl az a tett az égre,
Küldött az Isten is hős mentőt a végre,
Hogy nagy viadallal vágjon is egy végbe
Bősz vadon elemek teljes közepébe.

— Éljen ! Főnséges ! Éljen Horváth Gyula ! Éljen a költő ! — zajongott az egész társaság, ki komolyan, ki kaczagva, de éljenezni valamennyi éljenzett.

Csak Matild vonta félre Gyulát.

— Hagyjuk — úgymond — azt az örült köszö-rüst. Igazán bámulom, hogy még valaki komolyan is veszi azt az embert.

Gyulának végtelen jól esett az a bizalmas hang. Úgy szeretett volna a hölgynek valamit mondani, hanem Radics úr megint elkezdte. A harmadik strófába kapott :

Losonczi ügyvéd úr, derék Horváth Gyula
Lészen itt Köszegen ég és földnek ura.
Ő reá Isten jó szemmel kacsinta
Vagyon is ő benne sok vitéz . . .

A költő elakadt legnagyobb handabandázása közepette.

— No tovább! Halljuk! Tovább! — biztatták a hallgatók,

— Hát... hát... kérem — adta alább Radics Bendegúz — nem lehet, szeretettel kérem.

— És miért nem lehet? — kérdezte nagy igyekezettel Sente Flórián.

— Mert csak idáig van. Itt jött a lódoktor és egészen kivert a gebéjével a csapásból.

— De hiszen csak egy szó hibázik! — okoskodott az orvos — benne vagyon, de hát mi vagyon benne? csak azt az egy szót!

— Nem lehet, kérem szeretettel — felelt lehangoltan a patikáros. — Hunczut legyenek, ha lehet. «Kacsinta» arra nem találtam rímet. Nincs az egész magyar nyelvben. Fölakasztatom magamat, ha találhatnak uraim és hölgyeim.

— Kacsinta... kacsinta... ismételte Sente Flórián, mintha az esztét köszörülné rajta.

— Hó! megvan! — ordította Jean.

— No? — fordult feléje az egész társaság.

— Palacsinta! — bökte ki önérzettel a titkár s kidüllesztett mellel hordta körül diadalmas tekintetét.

Arra persze olyan kacaj következett, hogy még a lámpa világa is ijedezni kezdett tőle. —

Radics Bendegúz jónak látta leszállani a költői emelvényről s magában iszonyú dühös volt, miért eresztették ki azt a gazembert a börtönből. Bár tartották volna benn egy hétig. Semmit sem ártott volna neki.

Szerencsére éppen jelentették, hogy a vacsora az asztalon, különben Radics úrnak a szemét is ki kellett volna szégyelnie. Hanem hát a vacsora szóra elnémult a kacaj s pillanat alatt elfelejtették Radics úrnak kudarczát.

Szépen letelepedtek.

Losonczi Horváth Gyula a háziasszony jobbján foglalt helyet s melléje éppen Matild került. Szenté Flóris leányának egy köpczös városi tanácsossal kellett megelégednie. Hiába! az önző emberek csak nem tudják, mi az udvariasság. No de majd ő is visszaadja neki a kölcsönt — gondolta magában a doktor — majd ha náluk lesz az ügyvéd vacsorán.

A kés, villa csörögni, a poharak csengeni kezdtek s nemsokára olyan hangos jókedv uralkodott az asztal mellett, hogy Gyula egész nyugodtan társaloghatott Matilddal: senki se hallotta meg.

Pedig az a társalgás eleinte igen nehezen indult. Pár szóra szorítkoztak mindössze. Matild mintha egészen elmélázott volna valamin. Fehér homlokán parányi felhő, beszédes ajkain mozdulatlan

némaság, különben büszke tartású fején igéző hanyagság. Lelke csak tekintetében élt s az a tekintet is néha mozdulatlan merevséggel pihent az ebédlő különböző tárgyain.

Gyula úgy loppal vette csak szemügyre a szép nőt. S a mint nézte-nézegette, szeme közbe egészen ráfeledkezett. Mintha mágnesi erő vonzotta volna. S ha le is vette róla tekintetét, lelke önkénytelen vele foglalkozott. Lekötötte az a cziczomátlan természetesség, melylyel nem vadászott az ő hódolatára, hanem minden mellékgondolat nélkül átengedte magát a pillanat minden benyomásának.

Ugyan hol kalandozhatik egy fiatal nő lelke, mikor körülötte hangos nesz és vigasság áll? Gyula olyan szívesen szólt volna hozzá, de nem merte álmodozásában zavarni. Vének is volna, hiszen az olyan angyali gyermeknek csak mennyei szép álmai lehetnek.

Az ügyvéd egyszer csak összerezzent, Matild tekintete rajta pihent meg. Olyan volt két szeme mint a tavaszi estén ragyogó csillagpár, nyugodtan, hidegen s mégis végtelen barátsággal tekintenek rá az emberekre, hogy a ki nézi őket, önkénytelen fölmelegszik fényüknél.

Gyula mondani akart valamit hamar.

— Matild kisasszony, ne nézzen rám olyan különösen — mondá érzéssel — mert mindig

azt gondolom, hogy szemrehányást akar tenni nekem.

— Én nem teszek önnek szemrehányást, ügyvéd úr, hiszen miért is tennék?

— A miért az imént tett.

— Rosszul cselekedtem, nekem semmi jogom önnek szemrehányást tenni.

— Talán mégis.

Rázni kezdte barna fürtös fejét s az olyan jól illett neki. Úgy tette hozzá:

— Csak a rossz lelkiismeret ne tegyen önnek szemrehányást. Talán bántott engem valaha?

— Megloptam — felelt Gyula elvesztvén minden önuralmát. Tekintetével mintha elnyelte volna a gyönyörű leányt, úgy folytatta azután — megloptam bájos arcza tündér rózsakertjét, jóságos szende vonásait és... és...

— No és? — kérdé kedves mosolylyal.

— No igen — volt az ideges válasz — és szívémben zártam őket.

— A másik mellé? — tette föl a halk kérdést, de két szemét lesütötte. Talán mert zavarát akarta palástolni, vagy nem akarta talán, hogy Gyula tekintetéről olvasson.

Szerencséje volt a fiatal embernek, hiszen az a kérdés maga se tudta, miért, elég az hozzá, végtelen zavarba hozta.

Idő kellett neki, hogy összeszedje magát. Úgy mondta azután:

— Matild, ön igaztalan irányomban.

— Feleljen rá a jövő — volt a leány utolsó szava. Most sem tekintett föl. Czukorkáit kezdte bontogatni.

Többet nem is szóltak egymáshoz.

Asztalbontás után Gyulát Juhász fogta le, Matild mamája társaságába húzódott, Juhász pedig a többi urakkal hangosan kezdett el politizálni. Kiadta a jelszót, hogy miután a jég már meg van törve, most tehát előre! A kapitány után következik a polgármester. Meg kell puhítani az öreg hunczutot s azután kitenni a szűrét a városházáról. S hozzá valóságos gyerekjáték lesz az egész. A főispán az ellenzék malmára hajtja a vizet, a párthivek napról-napra szaporodnak, egy lökés és összedül a mostani hatalom korhadt épülete.

Az ügyvéd áhitattal hallgatta Juhász Ráfael magyarázatait, de lelke Isten tudja hol, merre kalandozott. A házigazda pedig végtelenül megörült, hogy Horváth terveiben nem talál semmi kivetni valót. Azzal végezte:

— Félesztendő és mi dominálunk a városban.

A többi rámondotta, Amen, úgy legyen s lassan hazaszéledtek valamennyien. .

V.

Sülyed a hajó.

Losonczi Horváth Gyula fűtyörészve nyitott be lakásába ; elfelejtette, hogy éjszaka van, hogy mások már alusznak. Az ő lelke eddig aludt, közbe mintha gyermeki ábrándok próbálták volna megébreszteni, de nem sikerült nekik, az a lélek csak ma kelt életre Matild oldalán. Meg kellett vallania önmagának, hogy ő szeret, szereti azt a talányos szép leányt, kinek márványhomloka, nyugodt arcza, örökké mosolygó ajka maga se tudta mit takar. Áldott szívet, hiszen egy csapásra visszaidézi emlékébe, mikor először találkozott vele, hogy fogadta védelmébe Schäfer Irmát saját édesanyja támadásai ellen. S elég különös! annak a nőnek sastekintete leolvasta arczáról, kiolvasta szívéből, hogy ő neki azok a gyanúsítások végtelenül sebeztek szívét, talán úgyis az az oka, hogy Matild csak kötve hisz neki, hogy... igen, hogy azt a másikat emlegette. És igaza volt, volt ott lelkének egészen egy fénylő csillag, de az a csillag lehullott arról az égről, lehullott anélkül, hogy fényes barázdát szántott volna lelkének parlag mezején. Abban a mezőben eddig a boldogság nem tudott megteremni, hiszen a szerelem csak

félve próbált benne megfogamzani. Pedig az ifjú szív termőfája a szerelem, az termi meg kinek az édes üdvöt, kinek a fájó bánatot.

Lehullott a csillag, mely neki a gyermek multjának sötét méhéből oly barátságosan világított, de ha nem is hullott volna le, Gyula most úgy érezte, úgyis el kellett volna annak halványulnia Matild mellett, mint az égen a csillag kialszik, mikor a hajnalpír fölüti fejét a keleti határon. Irmáról csak révedező álmai beszéltek neki félénk naivitással, Matildot lelkének egész valója övezi fénysugárral. Igen, ő szeret. Érti magán, hogy nem a régi többé, ő lelkileg újjászületett.

A célzt, mit eddig maga elé tűzött — eszményeket vinni az emberek küzdelmeibe — azt elvesztette úgy szólván lába alól. Önzés itt is, önzés ott is, s az önérdek kicsinyes küzdelmei ezer változatban bántották az ő gyengéd gondolkodásmódját. Olyanformán érezte magát a nevetséges viszonyok közepette, mint valami lelánczolt óriás: szívesen fogott volna korbácsot, hogy kihajtsa a kufárokat egytől-egyig eszménye templomából, de le volt kötve, tétlenségre volt kárhoztatva, őt is sodorta az ár. Ha egyedül küzd ellene, komikus hős válik belőle.

És most végre megismeri Matildot, illetve benne megismeri a célzt, melyért küzdenie kell és

sorompóba állania. És föltette magában, hogy fog is küzdeni érte. Nem tudja még, vajjon szereti-e őt, de szerelmét ki fogja küzdeni, ki fogja érdemelni.

Attól fogva mindennapos volt Juhászéknál. Bol-dog volt, ha csak egy pillanatra is láthatta, vagy egy «jó reggelt» kívánhatott neki. Jean már nem szemtelenkedett vele, legnagyobb előzékenysé-
get tanúsított irányában, mint képzelt védőjével szemben s valóságos szolgai hűséggel ragaszkodott hozzá. Elég furcsa, gazdája mindig a befolyása öntudatában levő pöffeszkedő szekretáriusra akadt benne, Horváth Gyula pedig örökön-örökké csak a minden szolgálatra kész inast találta benne. Sok hasznát vette; a csokrokat mindig Jean szállította s azután még ha Gyula meg is tiltotta neki, mindig híven referált arról, mi minden történik Juhászéknál.

Így multak a hetek, hónapok s azalatt igen-igen sok történt a városban mindenfelé. A mint a tavaszi nap kisütött s a megdermedt föld megmozdult, hogy ezerszám szórja a fákra, mezőre, rétre a virágot, úgy fakadtak, úgy termettek egyre a városi ellenzék párthivei. Minden nap új kudarczot hozott Schäfer Andrásra; szegény alig birta legmeghittebb barátait összetartani. Szánalmas volt nézni azt a vergődést, mint védte becsületességének öntudatában megfogyva bár, de meg nem törve azt a

várat, melynek vitéz katonái sorba az ellenpárthoz szöktek s a többivel együtt dőngették a recsegő bástyákat.

S ha még legalább fölülről támogatták volna, de nem, az ellenzék tisztára leverte a főispánt is a maga lábáról. Kaposmérői Mérey Ákos szépen fölült Juhász Ráfaelnek, mikor a városi ellenzékét annak idején még az országos Deák-párttal azonosította, melyet azután a főispánnak kutyakötelessége támogatni. Birták ígéretét, hogy csak tessék akcióba lépni, ő jót áll érte, hogy minden föllebezést megnyernek fönn a többi forumnál.

És Juhász Ráfael arra fektette a fősúlyt, addig míg a tanácsban és képviselőtestületben többségben lesznek a polgármester hivei, addig boszantani, vérig szekálni őket; ha meg majd megfogyatkoznak, akkor agyonverni valamennyit, persze alkotmányosan agyonverni.

S abba a hecczbe Losonczi Horváth Gyulát bele se vonta. Fölösleges is lett volna. Könnyen megtörténhetett, hogy makranczoskodni kezd, egyik-másik gyerekségbé bele sem megy. Mert hát sokszor igazi gyerekségről volt szó.

Példának okáért mikor a régi kegyúri templom homlokzatán álló szent Imre-szobornak pirosra festették a csizmáit, Juhász addig interpellált, addig lármázott, addig bizonyította, hogy a régi magya-

rok igenis nem piros, hanem sárga csizmát viseltek, míg végtére a polgármester gorombáskodni kezdett vele. Arra azután egyszerűen megfélebezte a dolgot, Jean csinálta az írást — inas korában sok olyanfélebezés megfordult a kezén — a főispán terjesztette föl s a polgármester úgy elvesztette az ügyet, csak úgy ropogott: két hónap múlva szent Imrének már sárga csizmája volt.

Így ment azután a többi is.

Mikor a városházát akarja a polgármester tataroztatni, Juhász Ráfael hallani sem akar felőle, majd akkor — mondja neki — ha belülről először kisöpörtük, most koldus a város, rotytyul megy a gazdálkodás, üres a bugyelláris, takarékoskodni kell erősen. Schäfer András rá se hederít s a vége mégis csak az lett, hogy a felső fórum Juhász Ráfaelnek adott igazat: a városházát nem tatarozták.

Köszegen kevés levén a kéményseprő, egy városi határozat foglalkozott a megszorításukkal. No hanem abba persze Juhász úrnak is volt beleszólása. Kézze-lábbal rugdalózott a határozat ellen, mert a kéményseprők, úgymond, mind tolvajok, zsványok: a szalonnát a fűstről lopják le mindjárt; hogy pedig a tolvajok és zsványok számának hivatalos úton való fölemeléséhez hozzá nem járul, azt ő lelkiismereti kötelességének tartja. Bejelentettefélebezését.

Ez esetben kicsit nehezen ment, hanem a főispán utánjárásának elvégre is sikerült, hogy igazat adtak a Deák-párti vezéregyéniségnek, lévén itt nem az adott egyes esetről, hanem tisztára pártszempontról szó. A felső fórum föloldotta a határozatot s arra Schäfer András olyan éktelen dühbe jött, hogy sarokba dobta a buzogányt, mely mint a kőszegi polgármester ősrégi jelvénye mindig előtte fekszik az asztalon. Szerencsére, hogy vasból volt, különben darabokra törik s akkor ugyan miből merítenek tekintélyt Schäfer András utódai a polgármesteri széken?

Czifrább volt a várkapu lehordásának kérdése. Ezt valamikor Juhász Ráfael úr feszegette, most bátyja Schäfer András az eszmét átvette tőle s tekintettel, hogy a kapuban, ha két szekér találkozott, egyik se tudott kitérni a másiknak, azért megformuláztatta a tanácscsal a határozatot, hogy mi-nekutána a modern kor igényeivel haladni kell, azért hadd pusztuljon a forgalom akadály, ha mindjárt várkapu is.

Iszonyú fölháborodás volt rá a felelet. Följajdult az egész város. Hiába! a megszokás csak nagy hatalom, s ők azt a tornyot, a mint a Belváros fölött mogorván őrködik a maga bástyaablakaival, úgy megszokták már, hogy a nélkül Kőszegét el se tudják képzelni.

Azt hát el nem engedik pusztítani, ha ribillió lesz is belőle.

Az is lett. S a dologban az a legfurcsább, hogy éppen Juhász Ráfael állott a lázadók élére s Horváth Gyula nevében indították meg a harczot a toronyrombolók ellen,

Fölhoztak mindent, mi szépet, megindítót emberi elme szüleménye fölhozhat valami kegyeletes tárgy védelmére. Radics Bendegúz költeményben dicsőítette a bástyát; szépen kiczifrázta, hányszor nézett szembe törökkel, tatárral, hányszor aludt benne az izlamverő Jurisics Miklós, minden téglája, köve meg van szentelve magyar hősök véréből s most annak... annak kellene romba dőlnie? Soha és ezerszer soha! Kőszeg nemtője keserű könyeket hullatna, a nap felhők mögé húzná kesergő ábrázatát, Jurisics megfordulna sírjában s az utókor, a nemzet átkot szórna háládatlan fiaira.

Mindezzel szemben a polgármester elég csökönyösen azt válaszolta, építették volna a kaput az ősök szélesebbre, mert a várkapu mindenhogyan lejárt már magát. A török belefáradt már a sok háborúba; örül, ha neki maradnak veszteg, nem-hogy ő veszekednék valakivel. Attól hát nem kell félni. Hanem elég baj a városra nézve, hogy két kövér ember egymás mellett el nem tér alatta s éppen azért pusztulnia is kell.

Főlebbezással lehetett csak igazságot tenni a két veszekedő párt között. Fölhajtották a miniszterig a dolgot s a miniszter a magas kormány nevében úgy határozott, hogy megróttá a kőszegi polgármestert, a miért a történelmi mult irányában garas ára érzéke nincsen, hogy szentségtörő kézzel maga akarja arczul csapni Kőszeg szabad királyi városának hét országra szóló dicsőségét, hol Jurisics pár századmagával, a polgárokkal megtörte dühös Szolimán világrengető hadát. A mi pedig a polgármester ellenérveit illeti, azok fölött napirendre kellett térni a következő indokoknál fogva: Ha két kövér ember egymás mellett a bástyakapuban el nem fér, abból az az üdvösséges tanulság, hogy ne menjenek el egymás mellett, hanem járjanak egymásután. Szóval a torony minden áron megkimélendő.

A kudarcz teljes volt. Schäfer András a föld alá bujt volna szégyenletében. A miniszter mer ő hegyibe így írni! Hát ki az a miniszter? Kedve lett volna hozzávágnia bolond üstökéhez a polgármesteri buzogányt, de úgy, hogy egy leirat kevés, de annyi se termett volna benne többet. Mert hát a miniszter nem tudta, mennyire aláássa azzal a határozatával az ő állását! A toronyhistória többet ártott a tekintélyének, mint talán egész életében elkövetett minden bolondsága együttvévő. Még azok

is, kik eddig híven kitartottak mellette, még azok is húzódozni kezdtek tőle; az ellenfél meg mind szemtelenebbül viselkedett irányában. Az inasok az utcán merészeltek utána kiabálni:

Mikor megy föl, polgármester úr, Bécsbe kéményseprőket fogadni?

— Mikor kezdik bontani a tornyot?

És így tovább. Kezdett nevetség tárgya lenni. Losonczi Horváth Gyulát szemtül-szemében dicsérték, hogy ilyen meg olyan derék ember, ő van leginkább hivatta, hogy eszével a város hajóját vezesse, kormányozza. S mindez csak azért történt, mert tudták, hogy azt a fiatal embert ki nem állhatja, talán belefojtaná egy kanál vízbe, csak lehetne.

Az hibázott még éppen szegény Schäfer András szerencsétlenségéből, hogy a művészekkel szinte hajbakapott. Ha a többiek csak dőngették, ezek tisztára kitekérték a nyakát.

Úgy történt, hogy érezte-e, nem-e, miszerint az ő bölcs uralmának vége is találhat még szakadni, hát azt gondolta, ha már a többi polgármester képe mind ott függ a tanácstermében, akkor az ő arc képe is oda való. Az utókor talán jobban megbecsüli, mint a hálátlan jelen még hálátlanabb nemzedéke.

Magához hivatta annakokáért Kőszeg városának akkortájt nagy hírnévnek örvendő festőművészt,

Madzag János urat s hosszas alkudozás után megalkudott vele egy arczkép erejéig.

A szerződést megkötötték, most csak Madzag uron mult, vajjon mennyi elevenséget tud önteni a polgármester úr, ha közben haragos is, azért átlag mégis jóságos vonásaiba. Hanem a művészen semmi sem mult, erős igyekezettel fogott a kép megfestéséhez: nem kevesebb mint három héten keresztül nap-nap után ülette Schäfer Andrást, csak hogy annál nagyobb legyen a hasonlóság s mégis, mire a kép elkészült, nyomban kitűnt, hogy inkább hasonlít a nagypiaczi szappanoshoz, hogysem a megrendelőhöz. A polgármester úr arra természetesen dühbe jött s kijelentette, hogy perczig sem közösködik többet Madzag úrral s az ő hiányosan tökéletes művészetével, hanem hozat inkább Pestről magának képzetebb művészeket, kik majd a megszólalásig híven adják vissza tisztes ábrázatát.

Úgy is történt.

Három fővárosi ujság két héten keresztül hirdette: «Festőművészek kerestetnek s a kik találkoznak, siessenek egyenesen Kőszegre; jelentkezzenek a polgármesternél, ott kapnak munkát bőven».

Annak a hirdetésnek pedig bámulatos volt az eredménye. Manó gondolta volna, hogy az országban annyi faczér művész lakozzék, mint a mennyi

arra a hirdetésre jelentkezett; mert tessék elhinni, seregszám szállította őket az omnibusz Szombat-helyről Kőszegre; kecskeszakállukról meg lehetett ismerni valamennyit. Ha a polgármester mindannyival lefesteti magát, akkor hiszen még a kanásznak is jut néhány a képeiből.

Legjobban a korcsmárosok voltak meglőve. Nem tudták, mitevők legyenek az idegen urakkal. Mert a hogy beszállottak, azonképen hitelbe is akartak enni meg inni s mikor azután a szállodások komolyabban kezdték szorongatni őket, a művész urak a polgármesterhez utasították mindannyit.

No és szegény polgármester mit tehetett? Először eleget rugdalózkodt, de miután elvégre is csak bizonyos volt, hogy ő csődítette boldogtalankokat Kőszegre, úgy dukált, hogy viselje is a következményeket. Kénytelen-kelletlen jót állott értük.

És most kezdődött a víg világ.

Olyan ivást meg evést még nem látott a város, melyet azok a művészek a polgármester kontójára megcselekedtek. Hébe-hóba azért, tetszik tudni, pingáltak is. Hanem, ha a dolog soká így tart, hát Kőszeg városa rövid időn művészi emporiummá nővi ki magát és bizonyosan seregestül tódulnak oda akár messze távolból is az ifjak, kiket az ihlet muzsája homlokon csókol.

Csakhogypersze hamarosan vége szakadt a gyönyörűséges életnek. A polgármester meg-sokallotta a dolgot és vázlatot kért valamennyitől, hogy a sok közül melyik neki legjobban tetszik, azt kidolgoztatja, a többi urat pedig hamarosan útnak ereszti.

Egy-kettő készített neki mindössze, a többi csak lumpolt. Rengeteg volt, mit azok az ideális szépnek élő urak elpusztítottak borban, sörben, pecsenyében. Schäfer Andrásnak legalább szikrát hányt a szeme, mikor a korcsmárosok neki a számlákat elhozták. Persze maga főzte, magának is kellett elköltenie. Nehéz szívvel oldotta meg a bugyellárisa madzagját, de hát fizetett s egyúttal föltette magában, hogy üsse a kő, a mi elveszett, hanem jövőre sintér legyen a keresztapja, ha amolyan jött-ment néppel még egy tálból talál enni cseresznyét. Hamarosan kiválasztotta az első vázlatot, a többi művésznek pedig tudtára adta, hogy nagyon nagy szolgálatot tennének neki, ha a városból még időben elpusztulnak. Szívesen állja az útiköltségüket is még.

Csakhogyaazok az urak nem igen tágítottak. Sokkal jobban érezték magukat, hogysem amolyan udvarias útbaigazításra ügyet vetettek volna. Az utiköltséget elfogadták, csak utazni nem akart egy is.

A polgármester látván, miféle nációval vagyon dolga, a korcsmárosoknak próbált szívékre beszélni. Ünnepelesen kijelentette nekik, hogy garas kevés, de annyi adósságért se szavatul jövőre.

S ez használt.

A derék vendéglős urak rövid pörrel végeztek a derék muzsafiakkal. A ki nem ment jószántából, azt kidobták erőszakkal.

Persze volt lárma, káromkodás: az egész város összefutott a nagyszerű komédia csodájára.

Hanem a művész urak nem engedtek: mert nekik állott még fölebb: pörre mentek a polgármester ellen. A járásbiróság egy álló héten keresztül dolgozott, míg azt a sok kártérítési keresetet igatóba tette. Csakhogy mihaszna! a pusztá keresetekből a művész urak harapni nem tudtak s minekutána minden művészetük daczára a levegőből megélni nem lehetett, a polgármesterhez hasonló bolond mecenást csipni meg nem tudtak, azért egyéb munka hiján megrohanták a városi piktorokat. Máig mutogatják azokat a szép szobafestéseket, mondhatnók valóságos freskókat Kőszegen, melyeket a hetvenes évek elején azok a szorultságból piktorlegényeknek fölcsapott művész urak ecsetjükkel kicselekedtek.

Sokan is föstették lakásukat akkoriban, akár kellett, akár nem.

Annyi ember azonban csakhamar nyakára hágott minden munkának s mikor végesvégül semmiféle háziúr nem volt már hajlandó szobáit kipingáltatni, akkor erőszakhoz fogtak a megszorodott piktorlegények. Egyszerűen rárontottak egy házra s elkezdték vonalozni kívülről s ha a házigazda fizetni nem akart, addig fenyegették, míg csak bizonyos summa erejéig ki nem egyezett velük.

Végre azonban tarthatatlanná vált már a helyzet. Mindenki kétségbe volt esve. Valósággal rettegéssel kellett gondolni a másik napra, senki se tudta, ki kerül sorra másnap, kit fosztanak ki azok a gazemberek.

S most Schäfer Andrásnak mentő gondolata támadt. Előadta a tanácsban, keresztül ment a közgyűlésen is — az egyszer Juhász Ráfael sem ellenkezett vele — nagy lelkesedéssel hozták meg a határozatot, hogy minden háziúr, minden további teketória nélkül, ha piktor lakik a házában, tartozik neki kitenni a szűrét.

Úgy is lett. A szobafestők és mázolóok hajléktalanokká váltak s azzal a festőművészek lába alól az utolsó gyékényt is kihúzták. Pusztulniok kellett a városból, de velük pusztultak a piktorok is.

Így történt azután, mikor a polgármester ellen beadott kereseteket a járásbíró tárgyalta, azon a tárgyaláson egyetlen felpéres sem jelent meg.

Ki tudja, hol, merre kószáltak azok már széles e világon.

Szóval Schäfer András megnyerte a pöröket. Pedig, ha jobban megfontoljuk, mégis elvesztette. A művészek boszut állottak rajta még a messze távolban is s pedig rettenetes boszut.

Megpingálták egyszerűen s kitették az élcz-lapokba. Megírták szép szövegben, hogy a kőszegi polgármester arczképet rendelt több művésznél, kérve őket, hogy idealizálják kissé s mikor a festők elkészültek munkáikkal, hát valamennyien csak elhűltek, mikor egészen egyformán pingálták meg hosszúrányult számárfüleit. Ott állottak a képek hosszú sorban s mindegyiken rá lehetett ismerni Schäfer Andrára.

S abból a viczlapból került véletlen Kőszegre. No hanem az még hagyján, csak Juhász Ráfael kezébe ne került volna. A balsorsa üldözte már szegény polgármestert s hogy Juhász tudomást vett a dologról, először iszonyú nagyot kaczagott, utána pedig hangos kárörvendéssel kezdett fenyegetőzni :

— Csakhogy lépre kerültél egyszer te is!

Ráfael úr nagyon jól tudta, hogy a nevetség öl. Visszagondolt arra az időre, mikor őt is kipingálták. No, hanem most visszafizeti a kölcsönt kamatostul. Őt kecskének pingálták csak ki, Andrást azonban

számárnak s a kettő között ég és föld a különbség. A többi már az ő dolga.

Leült és írt a Charivári szerkesztőségének, hogy kitűnően sikerült az élcz, annakokáért csak küldjenek neki abból a számból vagy száz darabot, szívesen megfizeti; azután pedig ne terheltessenek jövőre istöbbször kipingálni a kőszegi polgármestert, mert ha igen, akkor nyakát teszi rá, hogy előfizetőik megkétszereződnek: Kőszegen legalább kétszáz példány elkel belőlük.

A szerkesztőség postafordultával küldte a lapokat s egyben megígérte, hogy jövőre a kőszegi polgármester állandó alakja lesz a Charivárinak, csak méltóztassék előfizetni.

Az előfizetések mentek: Juhász Ráfael állotta valamennyit s a jó kőszegiek csak néztek, mikor az élczlapokat polyvamódra szórta a posta: minden utcának jutott tíz-tizenöt példány.

Azzal pedig meghúzták Schäfer András polgármestersége fölött a halálharangot. Az egész városban az ő arczképeit tárgyalták, szebbnél-szebb figurák jöttek hétről-hétre; mert a szerkesztőség beváltotta ígéretét; úgy kirajzolták szegény Schäfer Andrást, hogy a hasát fogta, a kinek kezébe került. Olyan zenebona állott a városban, milyenre a legöregebb emberek nem emlékeznek. Schäfer ugrált mérgében, sajtópörrel, akasztással fenyegette a

szerkesztő gazembereket, kik az ő tisztességes személyéből bolondot mernek csinálni. Hanem hát mi haszna? A csufság megesett rajta, nevetség tárgya lett mindenfelé s még azok is, kik eddig kitartottak mellette, cserbehagyták sorra: a nevetségességtől minden ember irtózik.

S a dolgok ilyen fordulatát mindenki Horváth Gyula kontójára írta. Köréje sereglett az egész város. A fiatal ember észre se vette, egyszer csak általános ünnepeltetés tárgya lett. Irodája, hová előbb csak elvétve tévedt egy-egy keseredett igazságkereső, olyan keresetté vált egy csapásra, hogy alig győzte a sok teendőt. Dicsérték, magasztalták; minden ház ajtója nyitva állott előtte, a mamák versenyeztek érte, mindenki a jövő emberét látta benne.

Csak Schäfer András nem állott vele szóba. Legelkeseredettebb ellenfelét látta benne, ki nem riad vissza még a becstelen eszközöktől sem, csakhogyl ellenségét tönkretehesse, ő utálta, megvetette azt a fiatal embert. Szentül meg volt róla győződve, ha az nincs, akkor buta bátyja most nem sütkérezhetnék a hatalom árnyékában, mert hát — András nem áltatta magát — tudta, hogy ő most már Ráfael markában van, akkor töri össze, a mikor akarja. Párthivek nélkül nem lehet várost kormányozni, támaszok nélkül nem lehet a hatalmat megtartani.

Az ő élete csak tengődés volt, mint a halálos beteg vonaglása. Ha még tartja magát, csak az ellenfél kegyelméből tarthatja magát, mely egyszerre elnéző kezd lenni irányában, nem akarja megadni neki a halálos döfést.

Hanem Schäfer András önérzete föllázadt az ilyen gyámoltalan szerep ellen, dehogy kell ő neki mások kegyelme. Ő tiszta szándékkal, egyenes úton akart dolgozni a város javáért, de ha nem kell, ha legjobb intenczióit félreértik, ha azok dobnak már követ rá, kik neki legjobban le vannak kötelezvé, akkor süssék meg a polgármesteri állást, neki nem kell; van ő neki odahaza anyyija, miből becsülettel megél s otthon nyom a szava valamit a serpenyőben, otthon ő az úr, ott nem veszekedik vele senki, mindenki azt a nótát járja, melyet ő füttyöl.

Konyult fővel ment az úrnapi körmeneten a szentségvivő pap után. Ősrégi szokás az már Kőszegen, hogy a mennyezet nyomában a polgármester megy a városi tanácssal, illetve az egész képviselőtestülettel, és Schäfer András, ha körül néz, alig lát egyet-kettőt a régi gárdából s azok is húzódnak, mintha félnének tőle. Vagy talán Ráfaelnek csinálják utána, ki újabban, mintha tisztára megbomlott volna, szinte tüntet az ő vallás iránti közönyösségével? Bizony, hogy fölfordul a világ

maholnap már egészen. Édes apjuk megfeszítette volna őket, hacsak egy vasárnap is lemaradtak volna a miséről s Ráfael innen-onnan belülről nem is ismeri már a templomot, csúfot űz másokból, kik keresztényi kötelességüknek megfelelnek. Lám most is ott vigyorog ki az ablak mögül! mellette a főispán volt inasa; úgy látszik, rajtuk mulatnak, a miért szívük vallásosságának mernek kifejezést adni az egész világ előtt. Különös! pedig az az ember azelőtt nem volt olyan rossz, csak újabban mintha maga az eleven ördög bujt volna bele, úgy megbogarasodott.

Persze az a pesti ügyvéd! No, hogy is ne! Az vezeti az orránál fogva szegény gimplit. Az hirdeti neki a fölvilágosodást, a modern kor követelte haladást s a boldogtalan Juhász mindjárt fölül. Több neki egy jött-ment ember szava az egyház tanításánál, tulajdon szülője kérésénél, oktatásánál, saját lelkének hangosan követelő szükségleténél.

S milyen farizeus ravaszsággal csinálja az a fiskális a maga dolgát! Ő rendesen ott ólálkodik minden fontosabb istenszolgálaton, majd itt, majd ott támogatja az oszlopokat, bizonyosan, hogy az emberek lássák s azzal is bizalmat gerjeszsen maga irányában. S a ki teljesen keresztül nem látja, mint példának okáért Schäfer András, azt bizonyosan zavarba hozza, szentül nem tudja, mi lakik az alatt

a szép álarcz alatt. No, hanem csak gyere! Egyszer kerüljön az ő markába, hanem azt a napot halálos holtig megemlegeti. Úgy megkeféli, úgy leteszi a sárga földig, hogy olyat még világéletében nem evett s talán nem is fog enni.

Ilyen és hasonló nem éppen épületes dolgok főttek a polgármester fejében az alatt a magasztos körmenet alatt. Horváth Gyula a háta mögött ment. Talán úgyis azért nem tudott imádkozni. Haragos embertől sok minden kitelik, pedig ő haragudott, haragudott a városra, haragudott bátyjára, az egész világra, de legeslegjobban Losonczy Horváth Gyulára.

VI.

A kapitányválasztás.

Mint a vadállat, ha ketreczbe zárják, dühösen jár föl-alá a kalitkában, mintha örökön a kijárást keresné, azonképen forrott a polgármester lelke mélyén is a harag: az is kereste a járást kifelé. Napok óta nem lehetett már vele okosan beszélni, mindig leste az alkalmat, hogy egyszer kitörhessen, villámain az ügyvédre zúdíthassa, mert ha még soká kell tartogatnia, akkor hiszen szent, hogy a guta megüti.

Szegény Irma kettőzött figyelemmel és gyöngé

séggel volt atyja irányában s mégis minden figyelme és gyöngédsége daczára sem tudott jó szót kapni tőle. Akárcsak rája is haragudnék: Hanem a jó leány túrt mellette csöndes békeséggel, teljesítette gyermeki kötelességét és soha panasz nem jött ajakára.

Pedig ha valakinek, akkor ő neki is joga lehetett volna panaszra. Hiszen neki is volt szive, ő is jogot formálhatott az élet örömeihez, s mégis mit adott neki a való annyi ábrándért cserébe? Sivár magányt, keserű lemondást.

Hiszen a fa, ha elveszíti leveleit, nemcsak magának nem tart árnyékot, hanem annak sem, ki alatta pihen. Már pedig ha Schäfer családja valamikor a tisztelet és becsülés lombjával volt koronázva, azt a koronát pár hónap szele megtépte, pusztára, pőrére vetköztette. Előbb tódultak hozzájuk az emberek, valóságos vásár állott náluk, tenger volt a hízeglő, a lelkes jóbarát, de mióta a világ akkorát fordult, fordulni kezdtek az emberek is. Legjobb barátaik elhidegültek, ismerőseik alig hogy észrevették, s vigasztalni senki se vigasztalta őket. Tudta mindenki, hogy Schäfer András lejárta magát.

S az atya sorsában leánya is osztozott.

Még Schneider Győző is ritkábban került meg, valószínű, mert a polgármester rossz kedvében akárhányszor lehordta, a miért folyton csak a napot lopja.

— Hát tegyen meg kapitánynak, Schäfer bácsi — védekezett egy alkalommal a fiatal ember kedvetlenül.

— Tegyen meg a veszedelem — mordult rá haraggal a polgármester — hát nem tudod, hogy én immár csak kifacsart citrom vagyok a városban? Az én szavam annyit sem numerál, mint az utolsó kanászé. Semmi vagyok, senki se vagyok...

Olyan keserűen hangzottak azok a szavak, hogy meg kellett sajnálni. Irma föl sem merte emelni tekintetét a himzéséről, csak Győző tartotta a haragos embert.

— De hát az Istenért! mit csináljunk akkor? A jövő héten már meg lesz a választás.

— Eredj el ahhoz a pesti fiskálishoz — kiáltotta gúnyosan fölkaczagva — eredj, térdepelj le előtte s kérd ki annak a pártfogását.

— Azét? — vetette föl fejét büszkén Schneider — azét soha! Hátha az örök üdvösségemről volna is szó, kikérném-e akkor?

— Nem is tanácsolnám, öcsém — mondta fenyegető hangon Schäfer András — mert a melyik pillanatban tudomásomra jut, hogy szóba állasz azzal a gazemberrel, hát úgy doblak ki a házamból, hogy a lábad sem éri a földet. Megértetted, öcsém?

— Igenis meg — hagyta rá Schneider.

Abban a pillanatban megnyilott az ajtó és ki írja.

le a jelenlevők végtelen meglepetését, azon Losonczi Horváth Gyula lépett be. A kopogása valószínűleg beleveszett a polgármester haragos kitörésébe, azért nem hallották.

Irma ijedten dőlt hátra székében, halvány volt, mint a fehér rózsza, Schneider bambán meredt az érkezőre, Schäfer András meg mintha szoborra fagyott volna az első pillanatban.

— Bocsánatot kell kérnem vakmerőségemért, hogy ide mertem tolakodni — vette föl a szót Gyula, miután mindnyájukat előbb üdvözölte — de haszthatatlan fontos körülmény szükségessé tette, hogy polgármester úrral okvetlen konferáljak. Talán szabad néhány perczt igénybe vennem?

— Oh igen! — felelt az izgatottságtól remegő hangon Schäfer András — nagyon örvendek különben, hogy szerencsétetett, mert nekem is volna valami kis mondókám éppen ügyvéd úrhoz. Gyerekek — fordult Irmához és Győzőhöz — eredjete ki!

Szó nélkül engedelmeskedtek. Irma zavarral hajtotta meg magát Gyula előtt s egész lényében remegett. Az ajtóból önkéntelen visszatekintett, arczán kimondhatatlan félelem és aggodás táborozott. Régen látta édes atyját olyan borzasztó ingerült állapotban.

— Mi lesz ennek a vége? — kérdezte szinte önkéntelenül önmagától.

Győző nem volt rá kíváncsi, hanem szépen elpárolgott. Irma darabig küzdött magával, de azután a rettegés győzött benne a szégyenérzet fölött. Megállott az ajtó mellett és hallgatózott. Tisztán kivehetett minden szót. Mert ki tudja, nem tehet-e ott valamit, hol a haragos férfiak szenvedélyei gyep-lőt veszítenek? Szegény leánynak valami azt súgta: itt szükség lesz reája.

Pedig nem volt.

— Nos hát ha szabad tudnom — vezette be a társalgást Schäfer András — mi legyen az, mi ügyvéd urat hozzám hozta?

— Ajtóstul rontok be, polgármester úr — felelt Horváth Gyula kissé elfogulva — megmondom, a kapitányválasztás. Jövő hétre van kitűzve s én tudni szeretném, vajjon polgármester úrnak nincs-e valami jelöltje?

— Tudni? — kérdezte Schäfer — és mi okból? Talán, hogy ellene dolgozhassanak?

Gunyosan hangzottak szavai, de Horváth nyugodtan válaszolta:

— Ellenkezőleg. Támogatni akarom.

— Ön? — kaczagott föl a polgármester keserűen.

— Igenis én — volt a szilárd válasz. — Jól tudom, hogy polgármester úr előtt más színben állok, mint a ki tulajdonképen vagyok. Azt is tudom, hogy hiába beszélek, ha azt mondom, hogy én eddig a

város ügyeibe egy jotta erejéig bele nem avatkoztam.

Görcsös nevetés volt a válasz.

— Ne vessen csak, polgármester úr — folytatta higgadtan a fiatal ember — talán eljő az ideje, hogy tisztán fog látni s meg fog győződni róla, hogy nevemet és becsületemet szennytelenül megőriztem, hogy legkisebb részem sincs azokban az önző és ádáz harczokban s néha jellemtelenül meztelen, mégis alattomos intriguákban, melyeknek pár hónap óta tanui lehettünk s melyeket talán egytől-egyig érdemül, vagy hibául? nem tudom, de nekem rónak föl...

— Elég volt már, ügyvéd úr — kapott a fiatal ember szavába Schäfer András és hangja remegett a fölindulástól — eleget hallottam s most engedje meg, hogy én beszéljek.

— Még nem végeztem be.

— Fölösleges, a többit hozzá képelem. Nem akarom, hogy egy férfi, vagy a ki annak tartja magát, úgy hazudjék, mintha nyomtatásból olvasná. Eleget hallottam s eleget tudok, hogy tisztán lássak s megtudjam itélni, kivel van dolgom. Ha tetszik, én folytatom ott, a hol ön elhagyta.

Más ember bizonyosan fölugrik s vagy elrohan, vagy pedig birokra megy a másikkal, de Gyula, mikor a dühtől tajtékozó öreg embert látta maga

előtt, a mint minden megfontolás nélkül hadonázva önti ki szive keservét, ész nélkül lármáz, sért és toporzékol, szinte megindult rajta, keresztbe fonta két karját és végtelen higgadtsággal mondta:

— Kérem szépen, szívesen hallgatom.

Hanem az a higgadtság a polgármestert le nem fegyverezte, elébe állott a széken ülő Horváth Gyulának s dühös keserőséggel beszélni kezdett:

— Oh! maga ártatlan ma született bárány! Bizony még kisüti, hogy végtelen hálával kell adóznom önnek, mert hiszen ön hozta a békeséget közénk. A mióta ön városunkba érkezett, azóta állott vissza a békés egyetértés az emberek között, azóta nem üldözik egymást a jóbarátok fegyverrel, gúnnyal egyaránt. Nem ön volt az, ki a csöcseléknak meg-növesztette a szarvát; oh, dehogy, hogy is lett volna ön, ki egy tetőtől-talpig becsületes embernek, milyen a városkapitány volt, kitekerte a nyakát; önnek semmi része benne, hogy bátyám fölkapaszkodott az uborkafára; nem ön tanítja vallásgúnyolásra, éretlen henczegésre; nem ön allarmirozza a várost ellenem — fájón kaczagott — oh maga ártatlan farkas, ki báránybőrbe merészel öltözködni! Nem érzi ki eljárásából a jellemtelen férfiatlanságot? Ön? maga merészli lábát betenni hozzám? Engem lehetetlenné tett, az igaz, de nem várom be, ne féljen, míg önök menesztenek, le tudok én is köszönni

arról az állásról, mely nekem mindig több tövist termett, mint rózsát, hanem, és azt jegyezze meg magának, azért vagyok még Kőszegen annyi ember, hogy minden haszontalan fráterrel szóba nem állok, van annyi bátorságom, hogy a magafajtajú szerencselovagokat házamból kitiltsam s ha elég szemtelenek annak daczára itt lábatlankodni, hát kido-bom őket, hogy lábuk sem éri a földet. Most pedig induljon az úr, különben behivatom a legényeket.

Ajka remegett, két szeme szikrát hányt, elvesztette az eszét.

A szomszédaszoba ajtaján nyikorgott a kilincs, Irma készülődött magát közbevetni. Hanem fölösleges volt. Horváth Gyula nem rontott neki az öregnek, emberfölötti önuralmába került, de megtartotta nyugalmát, csak remegő hangján lehetett észrevenni, hogy az a nyugalom fátyol, mely föl-háborodott belsőt takar.

— Megyek — mondta keserűen — de jegyezze meg magának, talán eljön az idő, mikor majd ön fog könyörögni még, hogy lépjem át háza küszöbét. Addig is várjon, a ki várni tud. Isten önnel, polgármester úr!

— Fenyegetőzik? fenyegetni mer?! — ordította Schäfer András. Önkivületi állapotában kitellett volna tőle, hogy tettelegességre vetemedik; hanem vendége

már behúzta maga után az ajtót, azért csak arra szorítkozott, hogy utána kiabáljon :

— Elmenekültél az egyszer körmeim közül, gazember ! Hanem másodszor lehúzó az irhádát, úgy vigyázz !

Karosszékbe rogyott. A szoba fordult körülötte. Nem tudott magáról.

Losonczi Horváth Gyula pedig ment kifelé. Lázassietséggel rontott le a lépcsőkön, úgy érezte, hogy ég a föld lábai alatt ebben a házban, menekülni, szabadulni akart innen. S abban a lázas sietségében nem vette észre, hogy valakit majdnem halomra nyargalt.

Az a valaki pedig Irma volt. A lépcső alján útját állotta.

Halvány volt, melle zihált, ajka remegett. Két kezét kulcsolva emelte föl s megindító hangon, mely a sziklát is megindította volna, könyörgött a fiatal embernek :

— Bocsásson meg, ügyvéd úr, az égre kérem, bocsásson meg édes atyámnak : ő nem tudta, mit cselekszik.

Horváth Gyula csak egy pillantást vetett arra a rimáncodó nőre s mikor két nefelejts szemében ott látta a remegő félelmetlázás tűzben égni, elkomorodott s hidegen mondta :

— Ne féljen, kisasszony, tudom, mi az adott szó

Pegonynénak megigértem, meg is tartom. Éljen boldogul!

Félretolta az útból s nyargalt inkább, mintsem ment. Az utczán az emberek utána néztek s megcsóválták a fejüket. Úgy mesélték azután az egész városban: «az ellenzéki fiskális futott, megint el lehetünk valamire készülve».

Irma pedig sírni kezdett. Patakként omlottak könnyei. Bezárkózott szobájába, hogy szabad folyást engedjen emésztő bánatának. S csak mikor már kisírta magát, mikor kezdett kicsit fölocsudni, akkor jutott eszébe, mit is mondott Gyula neki, mikor távozott.

Azt mondta, ne féljen, tudja, mi az adott szó. Megtartja, mit Pegonynénak ígért. De hát mit ígért ő Pegonynénak? S ha ígért is, mi köze neki hozzá? Azaz a dolognak őt mégis érdekelnie kell...

Itt fönnakadt. Zavartan tekintett maga elé, akár az utas, ki azt veszi észre, hogy az ösvény, a melyen halad, egyszer csak ismeretlen erdő rengetegébe vész. És szinte habozik, megtegye-e az első lépést, vagy visszaforduljon? De Irma nem akart visszafordulni, ő tudni akarta, mi adta Losonczi Horváth Gyulának azt a jogot, hogy ő vele olyan megvetően, lealázóan bánjék, mire eddig azt a fiatal embert képesnek nem hitte.

Annak a titoknak a kulcsa pedig keresztanyjánál

van, Pegonynénak kell tudnia, ő fog tudni a dolog felől. És Irma pillanatig sem habozik tovább, valami emésztő sejdítés, titkos előérett űzi, hajtja, hogy arról a titokról a fátyolt lerántsa; föl pattan helyéről, ruhát kerít magára s izgatott léptekkel siet keresztanyjához.

Pegonyné hangos örömmel fogadja.

— Isten hozott, kedves gyermekem. Rég láttalak immár — mondta szívére vonva az érkezettet — gyere csak, ülj le! foglalj helyet s mesélj valamit! Mondd, mit csináltok? hogy vagytok? De mit látok? Rossz színben vagy, bajod van gyermekem? Remegsz egész testedben, az Istenért, mi lelt? Mondd, beszélj!

Irma állva maradt, pillanatig mintha gondolatait rendezné, hanem azután hirtelen szinte lázas kíváncsisággal kérdezé:

— Mit ígért magának, keresztanyám, Horváth ügyvéd úr?

— Nekem? csodálkozott el Pegonyné — mit ígért volna?

— Ígért valamit, határozottan tudom, hogy ígért valamit — toppantott idegesen a leány, miközben arcát lassan halvány pír öntötte el.

— Ejnye lelkem, be különös vagy te ma. Nem ismerek rád — rázta a fejét a jó asszony — s ugyan honnan szedted, hogy nekem az ügyvéd ígéretet tett?

— Tőle magától — volt a boszus válasz.

— No akkor hadd gondolkodjam. Azaz, hogy megvan! No persze! De kinek is jutott volna az a dolog mindjárt eszébe. Persze, hogy ígért valamit! No ni! még pedig olyas valamit, mi réged igen közlelről érdekel. Csakhogy azt nem volna ám szabad neked megmondanom.

— De mikor én tudni akarom! — pattant föl türelmetlenül a leány.

— No ne, te kis hárpia! Meg ne egyél mindjárt — kötekedett vele mosolyogva Pegonyné — hát bizony rólad, a te boldogságodról van szó.

— Mi köze az ügyvéd úrnak az én boldogságomhoz? — tette föl a kérdést Irma nagyrameresztett szemekkel.

— Több, mintsem gondolnád. S ha már nem lehet hallgatással elütni a dolgot, akkor csak megmondom, hát bizony én mesterkedtem benne. Remélem, csak nem haragszol meg rám érte?

— Még mindig nem értek belőle semmit.

— Mindjárt megérted, csak pillanatig légy türellemmel. Ládd-e, kedvesem, én már megsokallottam a hosszú vajudást, azt a keserves huzavonát, tudod, az öcsémnel való házasságodat értem. Hidd el, alig várom, hogy egészen enyémnek nevezhesselek már egyszer. Pedig apád addig hallani sem akar felőle, míg a gyerekből valami vem válik. No de

minek mondanám, tudod te azt nagyon jól. És én gondoltam valamit, nagyon okos dolog jutott az eszembe. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy a mi szekerünket senki se tolhatná jobban, mint...

— Mint? — kapott az asszony szavába remegve Irma.

— No igen, mint az én lakóm, Losonczy Horváth Gyula.

A leány az asztalba fogódzott s éppen ki akart törni, mikor keresztanyja kedélyesen folytatta:

— Tudod, lelkem, akármit is beszéljünk, vagy beszéljenek mások, apád meg éppen keveset tart felőle, hanem csak valljuk meg őszintén, hogy hatalmas ember ő a városban, egy szavába kerül és ...

— És? ...

— A te vőlegényed városkapitány lesz. Azt gondoltam tehát, megkérem a magam s két szív boldogsága nevében, kövessen el minden lehetőt s tegyen téged, kedvesem, boldoggá.

Keblére akarta Irmát ölelni, de a leány kiszakítá magát s szenvedélyesen kiáltott föl:

— És ő mit mondott?

— Ő jó ember, hidd el, áldott jó szive van; darabig habozott, hanem mikor téged említettem, akkor megígérte, hogy teljesíti kérésemet, megtesz mindent, a mi hatalmában áll s ha egyedül maradna, akkor is kitartana Győző jelöltsége mellett

s a végén hozzátette, mondjam meg teneked. No meg vagy elégedve velem, drága kicsikém?

— Istenem! — tört elő Irma kebléből a velőrázó sikoltás, homlokához kapott s lerogyott egy székre. Eltakarta kigyult arcát s elkezdett sírni, sírni, de keservesen.

— Az ég szerelmére! kicsikém! — ugrott hozzá Pegonyné — mi bajod? mi lelt, galambom?

Hanem Irma csak zokogott. Hogy is ne zokogott volna! Hiszen tisztán állott már előtte minden. Tudta, miért bánt vele Horváth egy órával előbb olyan fagyosan. Azt hitte, ő Schneiderért könyörög. Azért mondta neki, ne féljen, betartja ígéretét. Boldoggá teszi őket.

Szegény leány annál a gondolatnál szeretett volna keserűen föl kacagni.

Pegonyné egyre unszolta, egyre biztatta:

— De gyerekem, az ég szerelmére! no ne!... hadd abba egyszer azt a sírást? Hiszen nem bántottalak. Szólj! beszélj! mondd, mi bajod?

És Irma beszélt. Hirtelen fölugrott, büszkén egyenesedett ki s szinte parancsoló hangon mondta:

— Tessék tudomására adni, hogy én kegyelmet tőle el nem fogadok, nem akarom, megtiltom neki, hogy Schneidert támogassa.

— Az ég szerelmére, Irma! — tört ki ijedten Pegonyné — mi ez? Ez a szenvedélyesség, nem

ismerek reád. Ha hinni mernék két szememnek, még azt mondaném, te... te szereted őt.

A büszke leány arra a szóra fölsikoltott s ha az asszony föl nem fogja, hát elterül a földön. Pagonyné ölébe vette. Olyan volt, mint egy megtört lilomszál. Arcza fehér, mint a hideg márvány, csak ajka remegett s keble emelkedett magasan.

— Szegény gyermek, én szegény gyermekem! — beczézte s költögette a jó asszony a boldogtalan teremtest — térj magadhoz, hiszen nem bántottalak, dehogy akartalak bántani. No nézz rám! Vesd föl szép szemedet. Én vagyok, keresztanyád. Bocsáss meg oktalanságomért, nem tudtam, fogalmam se volt felőle, hogy... hogy... nem találtam meg az igazi szót.

Irma magához tért s első dolga volt két kezével eltakarni arczát és sírásra gyujtani. Sírt mint a kis gyermek, kit először értek lopáson. A jó Pegonyné alig győzte csitítani. Simogatta szőkefürtös fejét s egyre biztatta:

— No ne! Irmám, kedves aranyágam, ne sírj, ha mondom. Minden jó lesz, ne félj, én kezeskedem érte.

Hanem Irima csak zokogott, hulló könnyei csuffá tettek volna valami kocza záporfelhőt

A végén Pegonyné már megsokallotta a dolgot.

— Te bibaszt! — szólt kissé türelmét veszítve — hát olyan nagy baj az, ha szereted?

Irmának több se kellett, mint a megriasztott özike pattant ki keresztanyja ölelő karjaiból s még mielőtt a jó asszonynak ideje lett volna útját állani, kifutott az ajtón.

— Oh! te bohó teremtés, te! — kiáltott utána Pegonyné — hova szaladsz? nem jössz vissza mindjárt?

Bizony hogy nem jött.

Pegonyné rázta a fejét.

— Ezek a leányok! — mormogta kedvetlenül — mihelyest szerelmesek, mindjárt eszüket veszítik.

Hanem minél tovább gondolkodott a dolog fölött, annál jobban belezavarodott ő is. Hm... hiszen jól van no, Irma szereti azt a fiskálist, egyszer-kétszer találkozott vele mindössze és tessék! máris utána hibbant minden kereke! Eddig még semmi baj se volna. Hanem mi lesz akkor az ő öcscsével? Eddig reményei mindig azzal biztatták, hogy az a lány lesz vénségére az ő vigasztalója, ő lesz szerető gondozója s most? A dolog egyre czifrább lesz. Öcscse persze kosarat kap, no és a milyen széllel bélelt gyerek, fölakasztani nem fogja azért magát érte, annyi bizonyos; csakhogy ember sem igen válik majd belőle. A fiúnak éppen mert harmincz esztendő s kora daczára sem igen nőtt be még a feje-

lágya, okos vezetőre volna szüksége, de ha Irma nincsen, akkor szent, hogy elkanászkodja magát.

Szép kilátások, annyi bizonyos.

De hát Irmával mi lesz? Ha apja megtudja, hányadán van, azt vagy megüti a guta, vagy olyan ribilliót cselekszik meg rögtön, hogy az egész város összefut annak a csudájára. Pegonyné annyit már tudott, hogy a polgármester Horváth Gyulát ki nem állhatja. Legelső nap kitekerné a nyakát, ha úgy hatalmában állana. S hogy annak odaadja leányát? Hát ha egyedül volna a világon, megtenné-e?

Csakhogya akkor meg Irmával mi lesz? Szegény gyerek iszsza meg mindenhogyan annak a gabalyodásnak a levét. Hogy skandalum lesz belőle, annyi bizonyos.

Pegonyné olyan szívesen tett volna valamit, de mit tegyen? Asszony volt, az igaz s az asszonyok esze a bonyodalmak tengerén is hamar szoktak találni gázlót, hanem ő az egyszer tanács nélkül állott.

Időt kellett volna nyernie, az talán meghozná a tanácsot. Pedig a veszedelem rohamléptekkel közeledett. Ha Schneider Győzöt pár nap múlva tényleg megválasztják kapitánynak, mi lesz akkor? Következik Schäferéknél a kézfogás, a leendő menyasszony legjobb esetben megszökik s akkor? no igen, akkor leütött már az istennyila.

Az ujságok három hónapig írnak a kőszegi botrányról.

De hát ő tegyen talán lépéseket, hogy öcscsét meg ne válaszsák?

Napokon keresztül töprengett a teendők fölött s az alatt az idő alatt, mintha valaki mindig Irma szavait trombitálta volna a fülébe:

— Kegyelmet tőle el nem fogadok... megtiltom, hogy támogassa Schneidert.

— Tessék, a kis méregzsák! Pedig okosan is beszél mellette.

Szegény Pegonyné az egyszer öcscsé s a keresztleánya között volt kénytelen választani. És végre is határozott. Azt határozta, történjék a minek történnie kell, ő Irmának fogja pártját.

Beszélni akart az ügyvéddel. Csakhogy az nem ment olyan könnyen. Losonczy Horváth Gyula újabban keveset járt otthon; mindig Juhászéknál lakott s ha mégis a hivatalos órákra hazavetődött, alig győzte a sok ügyes-bajos embert eligazítani. Azután amúgy is seregestől jártak hozzá a városi előkelőségek, egyedül soha, de soha sem lehetett találni.

Igy érkezett el a választás napja.

Reggel még értekezet volt Juhásznál s mi Gyulát legjobban meglepte, Ráfael úr elkezdett himezni-hámozni, hogy ő a polgármesternek ugyan ellen-

fele, de nem személyes ellensége s éppen azért, mert a kapitányi állásra Schäfer leányának leendő vőlegényét szánta, hát ha már más nem, hát a rokoni jóindulat is kell, hogy támogattassa vele a fiatal embert. Így beszéltek legalább meg a párthivekkel s ama reményének mert kifejezést adni, hogy Horváth is teljesen belenyugszik az ő megválasztásába.

Gyula fölkaczagott! No ez nagyszerű! Hiszen úgy meg minden, akár a karikacsapás.

Juhász megkérdezte jókedvének az okát. Azt hitte, az ügyvéd gúnyolni akarja őt, de Gyula egész meleg őszinteséggel nyilatkoztatta ki:

— Magam is éppen őt akartam ajánlani!

Juhász szinte elképedve meredt a fiatal emberre. Szemében gyanakodás rejtőzött. De Gyula derült jókedélye, igazi őszinteségre valló természetessége elűzte a felhőt homlokáról, szinte megkönnyebbülve lélezett föl.

Jean, az inastitkár levelet kézbesített neki. Elolvasta s boszúsan kezdte rázni a fejét.

— No mi az? — kérdezte Juhász kíváncsian.

— Semmi, azaz furcsa gyerekes kívánság. Azt kívánja valaki tőlem, hogy akadályozzam meg Schneider Győzőnek kapitánynya való megválasztását.

— Alávaló kívánság! — méltatlankodott Juhász

s a többi városi képviselő is osztozkodott méltó fölháborodásában.

Ha tudták volna, hogy azt a levelet éppen Győző néneje, Pegonyné írja, akkor talán még jobban fölháborodtak volna. A határozaton persze ez a levél nem változtatott semmit: a nap eseménye Schneider Győzőnek kapitánnyá való megválasztatása volt.

Egyhangulag esett meg a választás. Az ellenzék szálíg a polgármester jelöltjére szavazott.

Schäfer András nem akart hinni szemének, fülének: azt hitte az ördög üzi játékát vele. Hogy olyan előzmények után Győző egy ellenzéki szavazatra számíthasson, az cseh falu volt előtte.

— Miben sántikál megint az a gazember? — volt legelső gondolata, mikor az eredményt kihirdették.

Az a gazember pedig nem sántikált semmiben. Ő csak szavát akarta megtartani, ha ugyan szükség lett volna rá. S ha valaki örült az eredménynek, akkor Gyula örvendett neki. S mégis abba az örömbe, mintha egy csepp öröm is vegyült volna. Maga se tudta miért, miért nem, elég az hozzá, mintha lelke fölött egy lehellete suhant volna át a kárörömnek.

Látható jókedvében volt, mikor otthon a lépcsőházban Pegonynével találkozott. A jó asszony hosszú ideje ólálkodott már ott, izgatottan leste régtől a kapu nyílását, tudni akarta, mi történt.

— Megkapta leveletem? — kérdezte Gyulától minden bevezetés nélkül.

— Meg, asszonyom — volt a válasz.

— No és?

— Ura maradtam szavamnak.

— Vagyis? — tudakolta Pegonyné elborulva.

— Schneider Győző lett a városkapitány.

— Akkor végünk! — kiáltott föl keserű lemondással a szegény asszony.

— Mit beszél?

— Azt, hogy bocsássa meg az Úristen önnek, ügyvéd úr, a mit egy ártatlan gyermek ellen vétett.

— Vétettem? — bámult el Horváth Gyula; igazán fogalma se volt felőle, hova czéloz az az asszony.

— Igen is vétett — erősítette remegő hangon a másik — egy jobb sorsra érdemes szívet tett talán örökre boldogtalanná.

Pegonyné közel volt hozzá, hogy elpityeredjék. Horváth még szólt hozzá, de az asszony nem adott több feleletet. Bemenekült a szobájába, talán úgy is azért, hogy el ne árulja magát, vagy hogy senki se lássa hulló könnyeit.

Az ügyvéd böszen nyitott az irodájába. Egészen kikökkent a kerékvágásból.

— Mit akart vele az az asszony? — kérdezte önmagától.

Furcsa teremtései is ők az Úristennek. Olyanok mint az áprilisi időjárás, minden perczen más felől fúj náluk a szél. Ma ezt, holnap azt akarják, az ördög sem ismeri ki magát náluk. S ha valaki nem ül föl minden szeszélyüknek, akkor nagy páthosszal előállanak valami rébuszszal, hadd rágódjék el rajta a másik három héten keresztül, mint az eb a neki dobott lakodalmas csonton. S azután, ha nem boldogul vele, elvégre is csak ott kell hagynia.

Gyulának csöpp kedve se volt rébuszokat fejteni. Annyi szív van a városban s ha ő valamenynyinek a kedvére akarna tenni, megköszönné azt szépen.

Az egyszer elég, hogy Irma óhaja teljesült.

VII.

Fellegek.

Különben is Gyula úgy érezte, hogy őt csak egy szív érdekli — a szép Matild nemes szive. A leány szépsége már találkozásuk első perczében meglepte, vonzotta is, mégis úgy tetszett neki, mintha közöttük hatalmas válaszfal emelkednék; mint a csillagok között az elérhetetlen távol: gyönyörködnek egymás ragyogásában, de elérni nem érik el egymást soha.

Ez is egyik oka volt, a miért Juhászék házáat egy ideig kerülte. Ő félt Matildtől: mint a kis gyermek nem bízik magában, hogy virágos kertben járva, virágot ne szakítson, Gyula is épp úgy nem bízott, hogy Matild sugárzó szépsége reá befolyással ne legyen. S ha valaki megkérdezte volna annak a gyermekes félelemnek az okát, nem tudott volna választ adni.

Szeretett talán? dehogy szeretett s daczára annak, hogy az világosan állott előtte, mégis valami azt súgta neki, hogy neki kötelességei vannak, kötelességei, melyeknek nem lehet nevet adni, de melyek egész életére mégis irányító befolyással vannak.

S az volt a válaszfal, mely őt Matildtől távoltartotta. Hanem egyszer az a válaszfal inogni kezdett. Gyula lelki szemei előtt még egyszer végig vonultak a multnak, a gyermeki s fiataalkori emlékek összes képei, lelkét bánatos hangulat verte föl, de aztán hirtelen halványulni kezdetek az ábrándok színei, akárcsak a ködfátyolképek foszló várai s egyszer csak úgy érezte, hogy lelke üres, végtelenül üres.

Akkor ment el Juhászékhoz vacsorára.

Az unalom vitte oda. Eszeágában se volt, hogy az az est új lombot fakaszszon lelke száraz ágain. S mégis úgy történt. Matild volt a nap, melynek melengető sugarainál új életre ébredt szívének

fagyos tele, illetve a télből tavasz, sugaras verőfény fakadt, melynek bűbajos varázsa őt elbűvölte, mint elbűvöli a pompázó természet a vakot, kinek először nyílnak meg a szemei.

Losonczi Horváth Gyulának is mintha most nyíltak volna meg először szemei. Egészen ismeretlen érzés nyílt át egész valóján. Boldognak érezte magát Matild oldalán s szinte szemrehányást tett önmagának, hogy csak most, annyi idő után jut annak öntudatára, hogy az a szép hölgy méltó reá, a miért vele foglalkozzék, álmaiban s szívében neki helyet biztosítson. Foglalkozott vele s a szavakat, melyek ajakára jöttek, talán először életében, inkább a szíve, mintsem esze diktálta neki. Hiszen csaknem vallomást kockáztatott.

Meg volt róla győződve, hogy ő azt a nőt szereti. Olyan hirtelen támadt az az érzés lelkében, mint a villám a felhő ölében s ha egyszer cikázni kezd, akkor percz alatt bejárja az egész égboltozatot. Feledésbe merült a múlt, a jövő délibábos képekkel ingerkedett vele s ő boldognak érezte magát, mikor Matildnak áldozhatta a jelent.

Mindennapos lett Juhászéknál.

Az öregek szívesen látták a város becézett kedvencét: büszkék voltak rá, hogy Horváth az ő lányuknak udvarol. S Matild? Oh a leány is láthatólag megörült neki, kitörő szenvedélylyel üdvö-

zölte a fiatal embert nap-nap után, mint a kinek végre valahára lelkének egyetlen vágya teljesül.

Nem volt olyan olvadékony, mint a fiatal ember. Természete hozta már magával, hogy többet mosolygott, nevetett, mintsem sóhajtott. Hanem azért Gyula bizton merete hinni, hogy nyert ügye van annál a nőnél: égő szerelmet olvasott ki minden szavából, tettéből.

Annak az érzésnek talán legbiztosabb hőmérője volt, hogy erősen féltékenykedett rá. S féltékenykedése ösztönszerűleg Irmára terjeszkedett ki. Csöpp oka se volt rá, de mihelyt Irma szóba került, soha meg nem állhatta, hogy egy-egy ártatlan s mégis találó megjegyzést ne kockáztasson, egy-egy néma s mégis sokatmondó tekintetet ne irányítson Gyula felé. Az ügyvéd nyugodtan állotta ki a próbát, pedig néha szinte önkénytelen zavarba jött. Boszankodott jobban mondva, mert hiszen mit emlegetik neki annyiszor azt a nőt? mi köze neki Irmához? Mert ha jobban fontolóra veszi a dolgot, neki inkább volna oka haragudni Irmára, mintsem szívesen gondolni rá.

És neheztelt is. Miért? talán mert Schneider Győzöt szereti? De mi köze neki ahhoz a szerelemhez? Bántotta őt azzal, hogy másnak adta el szivét? Tartozik-e neki felelősséggel? Nem és újra nem, volt arra a válasz, hanem azért, a hányszor

Irmát szóbalhozták, mégis mintha pillanatnyi árny lebbent volna homlokára. S azt Matild a nő éleslátásával vagy fölfedezte, vagy sejtette, azért hozta annyiszor s oly szívesen szóba unokatestvére nevét.

Gyula a végén már sokallani kezdte a dolgot, hanem Matild nagyon értett hozzá, hogyan s meddig feszítse a húrt. Ha tovább ment, mintsem kellett volna, egy-egy tréfával mindig kiengesztelte a gyöngéd kedélyű fiatal embert s azok a bohó ötletek oly jól illettek neki, hogy meg nem lehetett haragudni rája.

S egészben véve az ügyvéd még sem tudta, hanyadán van Matilddal. A napok multak, künn a szabadban ezrivel termett már a virág; a fák lombjai között mosolyogva libegett a tavaszi napsugár, hanem azért Gyula egyetlen lépéssel nem került közelebb céljához, mint a meddig azon a zimankós téli estén merészkedett, mikor Matild oldalán ült az asztalnál.

De nem is igen kínálkozott alkalom, hogy Matilddal magára lehetett volna. Juhász háza valóságos bucsújáróhelylyé vált újabb időben: megkerült boldog, boldogtalan; benne látták a jövő megszemélyesítőjét, azért iparkodtak hozzádörgölőzködni. Mindenki várt valamit, köszönni valója csak egynek volt, Schneider Győzőnek, az új kapitánynak. S ha valaki, akkor éppen Győző látogatott

el szorgalmasan Juhászékhoz. Naphosszat náluk lakott s beszélt keringőről, polkáról meg mindenféle más káncánról, mert tetszik tudni, a tánczban nagy mester vala. Kőszegen olyan bál vagy majális meg nem esett, hol nem ő vitte volna az előtánczos szerepét s egy-két francziát nem rendezett volna. A dolga miatt ő ért rá legjobban.

Azután szeretett mindenbe belekotyogni. Nem volt az a tárgy, melyhez hozzá nem szólt volna s zöldezett annyit, hogy Horváth Gyula azt se tudta, mérgelődjék-e, vagy ne vessen neki.

— Mit csinál ez a gigerli nap-nap után a háznál? — kérdezte egyszer rossz kedvében Gyula, mikor Győző pár embernek éppen azt magyarázta, hogy a napkeleti bölcsek egyike biztosan magyar király lehetett. Különben nem pingálhatták volna meg a szalónaki templom oltárképén magyar attilában, lévén az is bizonyos, hogy a magyar viselet visszanyúlik messze az ó-szövetségbe, miről ismét maga a biblia tunúskodik, hol is meg vagyon írva, hogy Sámson is magyar divat szerint öltözködván, «mentében» találkozott az oroszlánal.

Juhász Ráfael sietett a kapitány segítségére.

— Ne bántsa őt, barátom — csitította Gyulát — hiszen csak látja, milyen áldott jó gyerek. S azután őt a hála hozza...

— Meghiszem én azt — lebbent el a kelletlen

szó Horváth ajakáról — soha áldatlanabb cserét nem csinált a város, mint az egyszer az ő kapitányaival. S abban Juhász úrnak végtelen érdeme van. Nem csudálom, ha a jó fiút csaknem fölveti a hála.

— Milyen cserét csinált vele a város, azt majd a jövőendő fogja beigazolni. De hogy Tamás Miklós komisz fráter volt, azt akár kiadom neki írásban. Győző pediglen áldott szívű gyerek, mondtam no, jó fiú.

Az ügyvéd ráhagyta a dolgot. Csak nem kezd el veszekedni Juhászszal egy Schneider miatt? Ha jó fiú, hát legyen; hogy ő, már mint Gyula, abból a jóságból nem látott és tapasztalt garasárát még, az már megint bizonyos. Éretlenebb henczegést, nevetésesebb nagyzási mániát, mint Győző egész viselkedésében, modorában elárult, keresni kellett volna hét vármegyében. Nemcsak másokkal szemben adta a leereszkedő pártfogót, hanem még Gyulával is próbálta éreztetni, hogy hát izé, ő most már nem a régi semmi ember, hanem valaki a városban. Úgy tessék vele alkalomadtán szóbaállani. Azt persze elfelejtette, hogy csak nem is olyan régen még könyörögni járt az ügyvédhez. No hanem hát az akkor volt s azóta sok minden megváltozott a világon.

Különben is Losonczi Horváth Gyulát ki nem állhatta. Ha az ügyvédnek Győző nem kellett, utóbbi

az ügyvédet azt mondhatnók éppen gyűlölte. Mint ha érezte volna, hogy az az ember mindenütt útjában van, találkozásuk első perczétől fogva idegenkedett tőle s most, hogy Juhásznéknál gyakran találkoznak egymással s egy-két odavetett szóból vagy tekintetből kiérezte, mennyire nem veszi őt Gyula komolyan, maga sem igen leplezte az ügyvéd iránti ellenszenvét. Legtöbbször alig akarta észrevenni, vagy ha mégis reflektált rá, olyan bántó cinizmust árult el néha, melylyel mást végig lehetett volna sérteni. Hanem Horváth Gyula föl se vette s az a másikat egészen kihozta a sodrából. Ilyenkor iparkodott a társaság néhány tagját elvonni félre s ott azoknak azután egészen feszélytelenül árulhatta sovány eszének keservesen megszületett szellemi röppentyűit, melyeket köznapi nyelven bölcseségnek neveznek.

Most is távolabb tartotta szóval Matildot s Teréz kisasszonyt, Szente Flórisnak művészi lélekkel megáldott egyetlen leányát. Szenténé is ott volt, de semmibe bele nem szólt, semmi ellen nem vala kifogása. Annak az asszonynak nagyon kezdett tetszeni Schneider Győző. Mert hát mi a manót! szerencsészámba ment ő is a városban.

Az ügyvéd Juhásznéval unatkozott, míg a férj hol itt, hol ott termett s kotyogott bele mindenbe.

A háziasszonyt roppantul érdekelte a német-

francia háború. Egész nap falta az ujságokat s ilyenkor, ha szert tehetett rá, hogy valaki meghallgassa, egész szakszerű előadásokat tartott a seregek állásáról, az új ágyúk s a többi gyilkoló szerszámok hordképességéről. S mellesleg legyen mondva, erős francziabarát volt, ha tőle függött volna, hát mindjárt új irányt ad a hadiszerencsének.

Szomorúan beszélt, hogy Metz elesett.

— Nagyszerű! — kiáltott föl Szenté Teréz kisasszony a másik csoportban.

Juhászné méltatlankodva fordult arra felé. Bántotta iszonyatosan, hogy az a kis törpe jószág a németeknek meri pártját fogni. Hanem hát azok egész mással vesződtek. Juhász Ráfael mindjárt elmagyarázta, miről vagyon ott szó.

— Az én Győző öcsémnek kitűnő ideája támadt — mondta örömmel a házigazda — valóságos nyereség a városra nézve!

— No mi az? — kérdezte Juhászné kicsit boszankodva, miért kedves témájából kissé kizavarták.

— Ott kezdte, hogy a mi hegyeink legmagasabbak egész dunántúlban — mondta lelkesedéssel Juhász — azután tetszik tudni, szépek is. Éppen a mi hegyeink hivatvák arra, hogy Kőszeg idegen forgalmát emeljék.

— Egészen helyesen — hagyta rá a háziasszony.

— Helyesen bizony — folytatta férje — de senki

se evett bolondgombát, hogy elkerüljön hozzánk, mikor csöppet sem gondoskodunk a turisták kényelméről.

— Tegyen valamit a város — kottyant bele Juhászné.

— Éppen arról van szó. Mi is a mellett vagyunk, hogy tegyen valamit a város, de a kezdeményezés hadd legyen a város társadalmáé. Első sorban menedékházakat kellene építeni fönn a hegytetőkön.

— És kilátó tornyokat — egészíté ki Schneider.

— No igenis, kilátótornyokat is.

— És a pénz? — tudakolta Juhászné.

— A pénzt — mondta két kezét dörzsölgetve — a pénzt összetánczoljuk. Pár majális és százak állanak rendelkezésünkre. Gratulálok, öcsém, ez nagyon, de nagyon egészséges eszme.

Melegen szorította meg Győző kezét, ki büszkén hordozta körül tekintetét a társaság fölött.

Rövid szünet állott be.

— Nekem is volna egy indítványom — vette föl a szót Matild.

— Halljuk! — hangzott mindenfelől. Ez egyszer Horváth Gyula is megszólalt.

— Mi segítségére siethetnénk a társadalomnak: kijelölhetnők a helyeket, hová a menedékházak kerülnének.

-- Hogy-hogy?

— Csak úgy, hogy kirándulást rendeznénk a hegyekbe. Egyetlen szavunkba kerül s meg vagyok róla győződve, a fél város velünk tart.

— Bravó! éljen! — hangzott összevissza és Juhász Ráfael úr sietett leányának gratulálni az egészséges eszméért.

— Úgy-e ügyvéd úr is velünk tart? — fordult Matild ezek után Gyulához.

— Nagysád óhaja nekem parancs — volt az ügyvéd válasza.

— Akkor hát holnap reggel indulunk. Kiki adja tudtára ismerőseinek a dolgot s egyúttal hívja meg őket. Tíz órakor a «Királyvölgyben» találkozunk, onnan indulunk.

Matild parancsára valamennyien szétrebbentek. Olyan rövid volt a terminus, hogy bizony hozzá kellett látni az előkészületek megtételéhez.

Horváth Gyula is hazament. Kedvetlen volt nagyon. Maga se tudta, mi bántja.

Kicsit babrált, de nem igen izlett neki a munka. Legszívesebben benézett volna Pegonynéhez. Talán ha úgy fordul, kiengesztelődik vele s megkérdi tőle, miért beszélt a multkor olyan rejtélyesen. Az egyszer kíváncsi lett volna, melyik az a szív, melyet ő boldogtalanná tett, hogy Schneider megválasztását meg nem akadályozta?

Hanem Pegonyné akárcsak haragot tartott volna

vele, csak nem is mutatta magát soha. S hogy ő magát lealázza, asszonyi kíváncsiságával nevetségesnek tűnjék föl, azt röstelte. Csak azért sem kereste föl Pegonynét.

Az ablak elé állott s az üvegtáblákon gondolat nélkül kezdett el dobolni. Egyszer azután úgy tetszett neki, hogy a rendes zörrenésekbe mélyebb hang is vegyült.

— Szabad — mondotta önkéntelen a megsokkottság gépiességével. Utána azután mintha rösteltette volna szórakozottságát, kettőzött igyekezettel verte az ablaktáblákat.

Pedig nem csalódott. Az ajtó csakugyan megnyílt s azon Jean lépett be.

Gyula kíváncsian fordult feléje.

— Mit parancsolnak az uraságok? — kérdezte végül, látva az inas pillanatnyi zavarát. Úgy állott szegény ott, mint a ki semmihogyan se tud belekezdeni a mondókájába.

— Azok semmit se parancsolnak — jutott végül szóhoz a titkár úr — mert ha tudnák, mi járatban vagyok, akkor szentül kitekernék a nyakamat.

— No no, Jean uram — mosolygott Gyula — a nyakát olyan olcsón ne adja.

— Nem is. Hiszen most se szólnék, ha a tekintetes úrnak nem volnék olyan lekötözöttje. Akkor mikor kiszabadított a börtönből, akkor megfogad-

tam, hogy törik-szakad, de én még meghálálom a tekintetes úrnak hozzám való szivességét.

— Az igen szép magától, Jean — nevetett az ügyvéd. — És miből áll az a szolgálat?

— Egy rövid figyelmeztetésből — fogta az inas-titkár komolyra a dolgot. — Ne higgyen ügyvéd úr Juhásznak: hunczut az, a meddig meleg.

— És a gazdája megbizásából mondja énnekem ezeket? — szólt szigorúan Gyula.

— A hála és kötelesség beszél belőlem — védekezett a másik — én ügyvéd úrnak hálával tartozom s azért nem engedhetem, hogy bárki, ha mindjárt gazdám is, önt orránál fogva vezesse.

— Engem orromnál fogva? — tört ki önkénytelen Horváth Gyula.

— No igen. Vagy nem bolondítás számba megy, mikor olyan nagy hühóval fogadják nap-nap után s a lányukat mégis másnak szánják?

Jean már kényes húrokat kezdett pengetni. Más-kor Gyula talán rendreutasítja, vagy egyszerűen kidobja, de most amúgy is zavart lelkiállapotában csak hagyta a másikat beszélni.

— Bizony úgy van. Tulajdon fülemmel hallottam mindent — folytatta Jean hevesen — összehasonlították önt, ügyvéd úr, Schneider Győzővel s azt hozták ki belőle, hogy Schneider mégis csak különb ember, mert nagy vagyonnak leendő örö-

köse. S a végén úgy egyeztek meg, hogy a kisasszony csak bolondítsa önt addig, meddig magára még szükség lehet, hanem azután megcsinálják Schneiderrel az eljegyzést.

— S ezt hallotta Matild? — kiáltott föl egészen magánkívül Horváth.

— Persze, hogy hallotta.

— És mit mondott hozzá? — kérde Gyula szenvedélyel — de ember, igazat mondj, különben torkodra forrasztom a szót.

A fiatal ember egészen ki volt kelve a formájából.

— Úgy segéljen az Isten, hogy igazat mondok — vetette oda egész magasságában büszkén kiegyenesedve Jean — Matild kisasszony mindent hallott és semmit sem szólt hozzá.

— Semmit?

— Éppen semmit — válaszolt az inas — azért én csak a mondó vagyok, hogy tessék vigyázattal lenni. Nekem az egész dolog mivolta nem tetszik. Tartok tőle, hogy kijátszák az ügyvéd urat. Azt pedig én nem engedhetem, mert Matildot és ügyvéd urat úgy is egymásnak teremtette az Úristen.

— Elég lesz már barátom — utasította rendre az inast Gyula — hogy kinek teremtett minket az Úristen, azt csak bízd szépen ő rá s ne avatkozzál olyan dologba, mi téged nem éget. Isten megáldjon.

— Alázatos szolgája! — hajtotta meg magát Jean s szeméből szinte részvevő szomorúság rítt ki, a miért Horváth az ő szavát semmibe se veszi, úgy szólt vissza az ajtóból. — Kötelességemet megtettem, vigyázzon ügyvéd úr, ha mondom.

Behúzta maga után az ajtót.

Éppen ideje volt, mert ha még tovább is ott lebzsel, bizony hogy tanúja lesz, mennyire fölhevítette a fiatal ember lelkében a szenvedély hullámain. Horváth Gyulának egész erejét össze kellett szednie, hogy az inas előtt nyugalma el ne veszítse. Pedig forrott benne valami: mint mikor a ketrecből a vadállatok kiszabadulnak, úgy nyargaltak fejében össze-vissza a gondolatok.

Első pillanatra kellemetlen benyomást tett rá Jean tolakodása. Ő ezt a fiút ki nem állhatta. Ismerte a gazembert kívül-belül, olyan ravasz és haszonleső ficzko volt tetőtől-talpig, hogy pingálni se lehetne különbet. Juhásznak egy nap nem egyszer, hanem százszor is túljárt az eszén, ő volt az öreg Mefisztója, rávette mindenre, úgy beleszoktatta lassan-lassan az úgynevezett úrimódba, a fölvilágosodásnak örökkévaló émelyítő hangoztatásába, a templom kerülésbe, vallásgunyolásba, hogy Juhász Ráfaelre innen-onnan már rá se lehetett ismerni. Gyula eleget küzdött az inas befolyása ellen, hanem Juhásznál süket fülekre talált, meg nem vált volna az inas-

titkárától egy vak lóért. Jean volt a tanácsadója, kényesebb dolgokban a segítője s ebbeli sok érde-
meiért megbocsátott neki mindent. Ha hétszám volt
is berúgva, a világért se tett volna neki szemre-
hányást.

És most ez az ember kerül hozzá, hogy figyel-
meztesse Juhász miféle dologban töri fogát! Hig-
yen neki? ne higyen? Hinnie kellett, mert a ficzkó,
ha nem is említette volna az egyszer a hálát, oly
nyiltan, oly emelt fővel és őszintén beszélt, hogy
Gyulának, ha csak csipetet is tart emberismeretére,
az egyszer nem volt szabad kételkednie Jean őszin-
teségében.

Történnie kellett valaminek. Azaz nevetséges!
persze, hogy történt valami, nap-nap után történt,
csak ő nem látta, csak az ő szeme volt hálóval le-
takarva, hogy semmit se tudott észrevenni.

Egy inasnak kellett megnyitnia a szemét.

Mert mit keresett Schneider Győző minden nap
Juhásznéknál? És milyen szívesen látott vendég volt
ott! Mennyi előzékenységet és szíveséget tanúsí-
tottak iránta! Milyen biztosnak érezte lába alatt ott
a talajt ő maga!

Ah, hát a hála? No persze, hogy a hála! Tehát
azért foglalt Juhász Ráfael olyan szívesen állást
Schneider Győző jelöltsége mellett, mert... mert a
Pegony-örökségre vadász. Igazán nagyszerű! Azért

támogatta egyik kezével bátyját, a polgármestert, hogy a másikkal kihúzza a gyékényt a lába alól, elhódítsa leányától a vőlegényt s nevetségessé tegye a városban egészen.

Szép, szép. De hát mi lesz akkor Schäfer Irmával? Az az bolondság! hiszen abba másnak is nagyon beleszólása. Matild nem az a báb, kivel tenni lehetne, mit mások akarnak. Ha az öregek a medve bőrére megiszszák már előre az áldomást, ám jó, tegyék meg, csak a végén meg ne vakarják a fejüket.

Jean ugyan azt említette, hogy Matild hallgatott. Hallgatott s most csak az a kérdés, mit jelent az a hallgatás? Beleegyezés az, vagy csak a büszke lélek lenéző hideg közönye, mikor törpe lelkek más bőrére alkusznak?

Azt kell ő neki tudnia.

Hosszú léptekkel mérte végig szobáját a fiatal ember. Közbe meg-megállt, majd újra megindult. Lelke tisztára elvesztette az egyensúlyt.

Eszébe jutott Pegonynéval való utolsó találkozásán is miről volt szó. Az az asszony majdnem sírva fakadt, mikor egy jobb sorsra érdemes boldogtalan szívet emlegetett. Melyik az a szív? Irmáé talán? Igazágtalan lett volna ő az iránt a nő iránt? A helyzet mind zavarosabbá vált. Lelkén borongó sejtés, kínzó kétség lebbent végig s a végén ismét csak arra tért vissza, hogy most már kötelessége

egyszer fáklyát gyújtani a rejtély sötét éjjelére. Török, szakad, ő tisztán akar látni.

Csöpp kedve se volt a másnapra tervezett kirándulásban részt venni, Matildnak csupa udvariaságból ígérte meg, de most alig várta, hogy megvirradjon a másnap. Velük tart, okvetlen velük tart, s az egyszer nem a szívével, hanem az eszével fog gondolkodni.

VIII.

A kirándulás.

Másnap csakugyan összeverődött egy tizenöttagú társaság azzal az erős elhatározással, hogy megostromolják a hegyeket. Szép hosszú gunársorban törtettek a Királyvölgy gyalogösvényén előre. Elöl Matild vezetett. Tiszta, fehér ruhája, melyet csak derekán szorított össze egy fekete öv, valóságos kisleányos külsőt kölcsönzött neki. Haját is egyetlen hosszú fonatba fűzte, mint a parasztlányok szokták; széles karimájú kremkalapja hanyagul ült barna fürtein s addig-addig libegett, miglen végre le nem csúszott a hátára: rózsaszín szalagjánál fogva csüngött fehér nyakán. Szép is volt, kedves is.

A társaság minden tagjához volt egy szava. Kaczagott, nevetett, mint a tavaszi napsugár, mely az út mellett sorra látogatta a virágokat.

Mögötte közvetlenül Schneider Győző haladt. Ő czipelte Matild ruhatárát. A czipelésből különben kijutott mindenkinek, legjobban azonban a kis Radics Bendegúznak, ki semmiáron nem akarta megengedni, hogy az elemózsiásbugyrot más szállítsa, ha csak nem ő. A pöttön patikárusnak így messziről olyan formája lehetett, mely emlékeztet a hangyára, mikor önmagánál nagyobb teherrel birkózik.

Annál büszkébben törtetett nyomában Jean. Ő volt talán az egyedüli, kinek éppenséggel semmi vinni-való nem jutott. Ő jelenleg a szekretáriust képviselte, azért lealázónak tartotta volna bármikép is az inas szerepére vállalkozni. Széles noteszt szorongatott a markában, akárcsak Radics Bendegúz mesterségére fájna a foga, Bendegúz úrnak legalább az a bugyor úgy megnyomorgatta a hátát, hogy fejéből a világ minden kincseért se tudott volna egyetlen költői gondolatot kivadítani.

Juhász Ráfael Szenté Flórisné ő nagyságával vesződött. Mindenáron segíteni akart neki a rögzös úton, bele-bele csimbaszkodott a köpczös menyecske karjába, hanem Szenténé erősen szabódott, gusztus volt nézni veszekedésüket.

Annál békésebb hangulat uralkodott Juhászné és a doktor úr között. Közösén vontattak egy kosarat a két fülénél fogva, mivel azonban az orvos rövid-

lábúsága feléje billentette a súlypontot s szegénynek homlokáról csak úgy szakadt az izzadság, mindehogy könnyíteni iparkodott a terhén, még pedig olyanformán, hogy minden húsz-harmincz-lépésre azt ajánlotta:

— Nagysága, talán gyántáznánk egyet?

S meg sem várva a feleletet, leeresztette a kosarat, lefödte, a sok ágaskodó üvegből találomra egyet kikapott s erősen szopni kezdett belőle.

— Hej! de fölséges! — lelkesedett a végén, mikor majd torkig itta magát. — Ez a kirándulások koronája. Higyje el, nagysága, soha nem esik olyan jóízűn az ivás az életben, mint éppen ilyenkor.

Szerencséje, hogy Jean nem látta, különben hiszen mindjárt torkára forrasztja a doktornak azt a jóízű ivást. Nem azért gondoskodott ő odahaza minél több borról a kosárba, hogy Szent Flórián úr még útközben felét kicselekedje. Így persze nem utolsó dolog a kirándulás, a titkár legalább mellette szavazna minden nap.

Az ellenzéki kör tulajdonosa is elküldötte feleségét lányostúl, azokat a borbély gardirozta. Hétfő volt, kevés embernek nő meg egy nap alatt a szakálla, olyankor bizton-bátran be lehet zární az üzletet s ha valaki netán mégis veszekedni találna, ott van az inas, lenyúzza de úgy, hogy egy hétig se serked a helyén új hajtás.

Következett két drabant a kapitány jóvoltából: azok czipelték az üstöket és egyéb konyhaszereket. Nem is olyan utolsó dolog az kapitánynak lenni: akkor ránt elő egy-egy rendőrt, vagy éjjeli baktért, mikor neki tetszik. S habár elég hurczolni valójuk volt, egész jókedvvel csinálták; egész úton piszkálták Juhászék pesztonkáját. Talán ők mulattak legjobban.

A menetet Horváth Gyula zárta be. Véletlen került Szente Teréz kisasszony mellé s mindjárt megkérte, hagyják csak a többit előre menni, ők majd szép kényelmesen utánuk találhatnak.

S a zongoraművésznő látható örömmel egyezett bele az ügyvéd kérésébe. Kitüntetésnek vette, hogy a fiatal ember az ő társaságát választotta ki éppen a maga számára. Ügyet sem vetett a többire, hanem vigan botorkált előre, közbe-közbe meg-megállva s gavallérjához egy-egy kérdést intézve; minden kedvességét összeszedte, hogy a fiatal ember meg legyen elégedve vele, mintha bizony az ő kötelessége volna őt mindenáron mulattatni.

S a mellett is nehezen ment. Horváth sokszor akárcsak utazni küldte volna az eszét, olyan fura feleleteket adott. Még szerencse, hogy Teréz kisasszony annyira türelmes volt, meg nem sértődött volna a világért sem, inkább hangosan fölkapcagott.

— Ejnye, ejnye, ügyvéd úr — mondta többször is — ennyire szórakozottnak lenni!

— Bocsásson meg, nagysád — kérlelte Gyula útitársnőjét — de magam se tehetek róla. Itt a gyönyört lehelő szabad természetben mintha valami megrészegítene, nem vagyok ura gondolataimnak, valami titkos erő akárcsak varázsálomba ringatna.

— Tessék, csak tessék, hanem azt ügyebár nem fogja rossz néven venni, ha úgy közbe fölkeltem abból az álomból?

— Nagysád túlságosan jó hozzám, türelme végtelenül lekötöle. Megpróbálom, figyelmesebb leszek.

És tényleg az lett. Ha előbb az egész környezetből csak amolyan összbenyomás forma kapta meg lelkét, most elkezdte a benyomásokat részeire szedni.

Hosszú völgykatlanban haladtak előre. Két oldalt a dombháton java serkedésben levő szőlőkertek, melyeknek élénk zöldje kedves ellentétben állott az utat szegélyző almafák tündér fehér fátyolával. Láruk alatt pöttön mederben sekély ér csörgedezett, meg-meglibbentve a sárga libavirágot, mely kaczerán nézegette magát abban a természetes tükörben. Itt-ott megrezzent a bokor, madár röppent tova, most építi jóformán kis fészket kicsinyei számára. Az ég mint valami azur sátor borult a völgyre, a nap sugara még csak a magas szelidgesztenye csucsán mert megpihenni, ébresztgetve a csillogó leveleket, melyek megrezzentek az üde tavaszi szellő

fuvalmára, míg a többi az árnyékban alant még mozdulatlanul pihent.

Szemközt magas erdőfödté hegyhát övezte kékesbe játszó sötét kalapjával a messze szemhatárt.

Az az erdős hegyhát volt kirándulásuknak célja.

Másfélóra hosszat haladtak már, a szőlők elmaradtak s az erdő alá értek. Itt Matild kiadta a jelzőt, hogy:

— Pihenés!

Hangos lelkesedéssel járult hozzá mindenki. Radics Bendegúz beledobta a fűbe hatalmas batyuját, csak úgy nyekkent. Ha véletlen nem sonka, kolbász és pogácsával van telirakva, hát folt se válik tartalmából. De szegény nem tehetett róla, ki volt fáradva mint a zsidó lova, melyik tíz falut már megjárt rongyért; homlokáról csak úgy szakadt az izzadság.

Ő talán legjobban megörült a pihenőnek. Jeannek se volt kifogása ellene. Alig várta, hogy Szenté Flórián úr közelebb kerüljön a palaczkos kosárral, mert hát iszonyúan gyötörte őt is már a szomjúság.

— Jöjjön csak kedves doktor úr — fordult az érkező felé — hadd segítsék egy kissé.

— Ivással talán? — gunyolódott Szenté Flórián úr — ohó! abból semmi se lesz. Otthon kértem, vállalja el a kosarat: nem kellett, most igyék a magából. Mert hát megvagyon írva a Szentírásban valahol, a ki nem dolgozik, az ne is igyék.

— Ne is egyék — javította ki Juhász Ráfael úr, kibe jobb időkben még valami ragadt a prédikációkból.

— Egyék, vagy igyék, az mindegy — védekezett a kis ember. — A ki inni akar, érdemelje meg azt is. Én teszem, megérdemeltem.

Kihúzott a kosárból egy palaczkot s a szájához illesztette. Miközben ivott, két lábával védelmezte a kosarat. Hanem Jean se volt rest. Szépen kikapta a piczi orvos két lába alól a kosarat s neki iramodott vele az erdőnek. Pedig kár volt szaladnia, Szenté Flórián abban a pillanatban hanyat vágta magát flaskóstúl s eszeágában se volt az inas üldözésére indulni. Elég baj volt az neki, hogy a vörösnedű fehér pikémellényét végigszántotta, az egész társaság meg őt nevette, még Juhászné ő nagysága is belekötött szegénybe, mondván :

— Kár volt, doktor úr, az úton annyit inni.

— Inni? — tört ki haraggal Flórián úr — hát ittam csöppel is többet, mint a mennyi a becsületes embernek kidukál? Azt kikérem magamnak, hogy részegnek deklaráljanak.

— No, no — csitította Juhász — hiszen nem mondta senki.

— Nem is tanácsolnám senkinek — toporzékolt Szenté úr — hanem az inasoddal még végezek, Ráfael, gazember legyek, ha meg nem emlegeti a mai kirándulást.

S hegyibe akkorát káromkodott a kicsi ember, hogy nagyítóüvegen se lehetett volna kinézni belőle azt a nagy haragot.

Időközben megérkezett Teréz kisasszonynyal Gyula is. Erősen el voltak mélyedve valaminek a megvitatásába, hanem mikor a Szenté úr leánya látta, édes apja hogy miként toporzékol, odasietett melléje, hogy kissé nyugalomra intse. Végtelenül bántotta, miért neveti mindenki éppen az ő édes apját.

Horváth Gyula távol tartotta magát az egész társaságtól. Csöpp kedve se volt az általános kaczajban részt venni. Nekidülleszkedett egy árnyas gesztenyefának, szivarra gyújtott s úgy távolból nézte, mint mulatnak a többiek.

Észre se vette, hogy került melléje Schneider Győző.

— Hogy érzi magát, ügyvéd úr? — kérdezte a városkapitány szinte nagyúri leereszkedéssel.

— Köszönöm, elég jól — felelt kurtán Gyula s szivarából hatalmas füstgomolyt bocsátott szélnek, láthatólag abban gyönyörködött.

— Hogy mulatott Teréz kisasszonynyal?

— A lehető legjobban.

— Oh! Teréz kisasszony kitűnő teremtés! Kár, hogy több figyelemre nem méltatják.

— Akkor csak verje tulajdon mellét, kapitány

úr — mondta savanyúan Gyula — méltóztassék jó példával előljárni a többi előtt.

— Én? — szörnyűködött el Győző — hogyan kerülök én hozzá, hogy a törpének udvaroljak?

Olyan megvető valami volt azokban a szavakban, hogy Horváth Gyulában önkénytelen forrni kezdett a méreg. Tartózkodva bár, de elég élesen vágott a másiknak vissza:

— Önnek, mint régi kőszegi lakosnak, első sorban volnának kötelességei.

— És én teljesítem is. Matildot úgy mulattattam, hogy... hogy... no igenis, hogy csak hogy. Ön hátul baktatott s ügyet se vetett rá. Ne féljen, védelmére keltem.

— Fölhatalmaztam rá?

— Oh! kérem, én szívesen teszek bárkinek szolgálatot ott, a hol tehetek — felelt nagy hangon és büszkén a kapitány — megvédelmeztem tényleg. Mondtam, hogy ön legújabbán igazán hálás témára, Teréz kisasszonyra akadt. Szép vonás az nagyon. A nagy szellemek rendesen találkoznak.

Az ügyvéd szerette volna képen törölni azt az embert. De röstellette volna mások előtt, hogy ő olyan haszontalan fráterrel kiköt. Dehogy csinál ő botrányt. Keserű nevetés volt minden válasza.

S a másik arra még jobban nekibátorodott. Tovább folytatta:

— Matild kisasszonynak valóban nagyon föltűnt az ön különös viselkedése, hogy ön olyan udvariatlan...

— Igen? — kérdezte Gyula metsző gúnynyal.

— No ne úgy tessék venni, ne tessék félreérteni, nem úgy értem, mintha hiját érezte volna. Oh távolról sem! — kiáltott föl Schneider a szemtelenség önérzetével — jól mulattunk, senkinek hiját nem éreztük, hanem az udvariasságnak vannak bizonyos szabályai...

— Melyekhez ön, Schneider úr, csak nem is konyít — fejezte be Horváth Gyula teljesen türelmét veszítve.

— Mondja még egyszer! — tört ki haraggal a városkapitány — mondja még egyszer, mert rosszúl értettem.

— Szentelen! ezt talán jobban megérti — mondta Gyula szinte reszketve a dühtől s egész nagyságában kiegyenesedve ellenfele előtt.

Hogy mi következett volna azután, annak csak Isten volna a megmondhatója, ha abban a pillanatban egy fehér alak közéjük nem pördül.

Matild volt.

— Önök összevesznek? — hangzott szemrehányó szava — pörölnek, mint a kis gyermekek, micsoda dolog az? Békülnek ki egyszerre? Én mondom, én akarom.

Hanem hát hiába mondta és hasztalan akarta. Schneider Győző toporzékolt dühös haragjában, folyton a két öklét szorongatta.

— Összemorzsollak, gazember! — viczorította magánkívül s dühös fenyegetéssel odább állott.

Horváth Gyula utána se nézett. Akárcsak mi sem történt volna, szívta tovább szivarát.

— Mi lelte önöket egyszerre? — kérdezte Matild szemrehányással. — Mi történt?

— Mint láthatta, nagysád — felelt Gyula keserű gúnnyal — semmi, éppen semmi se történt. Udvaroltunk egymásnak.

— Megköszönöm az ilyen udvarlást. Így hajbakapni! Pfuj! Aztán mi lenne, ha én meg most önbe veszném bele? Mert higgye el, megérdemelné ám. Úgy elhanyagolni engem! No de semmi... én megbocsátok... nekem jobb szívem van. Jerünk közelebb a többihez. Lám! nézze csak, ott van Teréz kisasszony, visszahódították már Jeantól a kosarat, éppen inni próbál ő is. Jöjjön, talán juttat minekünk is.

Ha más említi Teréz kisasszony nevét, Gyula talán újból fölfortyant volna, hanem Matild olyan természetes kedvességgel hordott összevissza mindent, hogy még a gunyolódás is elvesztette élet: lehetetlen volt rája megharagudni.

A szép hölgy karonfogta az ügyvédet s egyszerűen vezetni kezdte.

Ideje volt különben, hogy Horváth is beleegyeledett egyszer a társaságba, mert soknak föltűnt már különös viselkedése. Máskor rendszeren ő szokott mindenben a vezető egyéniség lenni s lám most csak a távolból fumigálja őket. No hanem mégis! Mikor Matild hozta, Sente Flóris elébe sietett s hangos örvendezéssel fogadta:

— Úgy, úgy kedves ügyvéd úr, az Isten is megáldja, csináljon rendet közöttünk. Mondja csak, jogi szempontból kit illet az elsőség az ivásban, azt-e, a ki fáradott az üvegekkel, vagy a ki csöppet sem vesződött velük?

— Először az a kérdés — válaszolt Horváth — hogy hány a flaskó?

— Oh nagyon szépen! Majdnem a kezem leszakadt, mikor hoztam, annyi van a kosárban.

— Hoztuk, doktor úr — igazítá ki Juhászné — csak ne ferdítse el a dolgot.

— Ki ferdíti el? — fortyant föl sértődve Sente úr — no hát igenis kérem, mondjuk, hogy hoztuk, hanem azért a jussomból nem engedek. No úgy-e, ügyvéd úr, hogy igazam van?

— Tökéletesen — hagyta helybe a fiatal ember — első sorban Sente úrnak nagyon joga belekóstolni az üvegbe. De miután orvos úr valamennyiből egyszerre úgysem ihatik, a többivel szívesen megosztja a kosár tartalmát, hadd jusson mindenkinek egy.

— Éljen! brávó! — ordította Jean lelkesedve — mindenkinek jut, csak a doktornak nem, mert az a magáét már összeverte, mikor hanyat vágta magát.

— Ne járassa mindig a pofalesőjét! — mordult a haragos Szenté úr a kaczagó inasra — nem szeretem, mikor a bolha köhög.

Matildnak kellett közbelépnie, mert összeveszés lett volna minden bizonynyal a dolog vége. Matild csitította őket.

— Hát azért jöttünk ide, hogy folyton veszekedjünk? Piha! Furcsák is azok a férfiak! Hol kettő összedugja a fejét, ott hajbakapnak mindjárt. Összevesznek boron, paripán...

— Meg szép leányon — vakkantotta el magát az ellenzéki borbély, hogy már ő is valamit mondjon — az a három a legnemesebb dolog a világon; én is az orvos úrral szavazok: ígyunk!

Hogy hozzáfogtak, a poharak megcsörrentek s úgy visszaállott egyszerre a békesség, mintha teljes világ-éltükben nem pöröltek volna egymással.

— S önök min vesztek össze a három említett dolog közül az imént? — fordult Matild koczintás közben Horváth Gyulához. Oly természetes mosollyal tudta azokat a szavakat kísérni, mintha csak a legegyszerűbb dologra volna kíváncsi. Két szeme pedig mégis úgy égett, mint a karbunkulus, hogy Gyula szinte megrezsent, mikor az a két szem a

maga varázstüzével rajta megpihent. Nem tudta, mi történik vele, ő szemrehányást, haragot s mégis égő szenvedélyt olvasott ki abból a csillagpárból s pillanat alatt elvesztette lába alól a talajt. Elfelejtett neheztelést, haragot, boszúságot minden más föltevéssel egyetemben; röstellte, hogy abban a nőben csak pillanatig is tudott kételkedni. Hiszen ő most olvas a tekintetéből... S ha rágondolt, hogy Matild esetleg szintén olvas az ő lelkében, akkor még több oka volt a pirulásra. Abban a pillanatban kész lett volna mindent meggyónni annak a szép nőnek, hogy szerető szivétől bocsánatot esdjen.

— Nos kapok választ? — kérdezte Matild kedves mosolylyal.

Gyula miközben ráfeledkezett Matildra, egészen tekinteten kívül hagyta kérdését. Most sietett felelni.

— De őszintén ám — figyelmeztette emez — hadd hallom már, min vesztek össze?

— Egy elérhetetlen csillagpáron — mondta Gyula égő lelkesedéssel.

Matild mintha elértette volna a dolgot, fölkacagott s szinte kötekedve kérdezte:

— S azután olyan messze ragyog az a csillagpár?

— Közel is, meg messze is, a mint vesszük. Nehez annak kiszámítani a pályáját.

— A rossz csillagásznak — toldotta hozzá Ma-

tild igéző mosolylyal — csak tegye szépen ölébe két kezét, akkor biztosan eléri a két csillagot.

Éles gúny érzett ki azokból a szavakból, pedig Matild a maga megszokott kedvességével, mintha egészen ártatlanul vetette volna oda. S hozzá nevetve odább lebbent, mintha bizony mit se mondott volna. Túl Schneider Győzővel kezdett foglalkozni.

Talán azzal is eljátsza ugyanazt a komédiát, talán azt is bízta, csak rajta, fusson versenyt, mert a ki nem fut, célhoz sem érhet... fordult meg önkénytelen Gyula agyában.

Az ügyvéd elkedvetlenedett. Neki csöpp kedve se volt a kapitánynyal versenyt állani. Ha már küzdésről volna szó, akkor érdemesebb ellenféllel állana ki. Pedig a szép leány azzal gunyolódott, tegye össze két kezét... Nos és ha összeteszi? Az érett gyümölcs magától is bele szokott hullani a fa alatt pihenő ölébe, míg az, a ki rázza az ágakat, sokszor csak éretlent ver le róla.

És most csak azért is öltre teszi megint két kezét.

Megkereste Teréz kisasszonyt; erősen foglalkozott egy szarkával: dobálta neki a kalácsmaradékot. S az állat akárcsak elvesztette volna természetes félénkségét, nem röpült odább, hanem egész szemtelenül megült a közeli tölgyfa legalsó ágán s félszemmel puskázott át Teréz kisasszony felé, ha

vajjon komolyan veszi-e a dolgot, hogy azt a sok ennivalót neki szánja.

— Nézze csak azt a madarat, ügyvéd úr — fogadta a zongoraművésznő örömmel Horváth Gyulát — csöppet sem fél tőlem.

— Az is megismerte nagysád jó szívét — felelt a fiatal ember, csak éppen hogy valamit mondjon.

— Köszönöm a bókot — hajtotta meg magát Sente kisasszony.

— A tiszta igazságot mondtam.

— Tehát tud olvasni a szivekben?

— Úgy néha, néha.

— Akkor ügyvéd úrtól nagyon kell őrizkedni. Hátha mást is talál onnan még olvasni!

— Tszem például nagysádéból.

Teréz kisasszony fülig pirult s inkább úgy makogott valamit, semmint felelt. Végtelen zavarba jött.

— De azért — sietett Gyula hamar segélyére — azt csak megengedi, hogy újból társul szegődjem nagysádhoz. Lám a többiek már megindulnak.

— Oh, kérem — hálálkodott a kis teremtes — ügyvéd úr, ma valóban kitüntet.

És megint összeszerződtek. A többiek hangos hűhóval indultak útnak. Sente Flórián kiabált legjobban: hangosan tiltakozott az ellen, hogy ő megint a kosarat czipelje. Gazember legyen, ha

megteszi. Majd ő fárad, hogy azután Jean ihas-sék! Tessék, vigye, a ki viszi, ő nem lesz a más bo-londja.

Tényleg otthagyta a kosarat.

Jean először azt hitte, a kis doktor csak tréfál. Úgy tett, mintha ügyet sem vetett volna rá, hanem mikor azt látta, hogy a dolognak fele se tréfa, hogy a haragos doktor tényleg beváltja szavát és cser-ben hagyja a kosarat, akkor nem volt más mód: föl kellett áldoznia magát. Ő vállalkozott a teher-hordó számár szerepére, magában azonban meg-esküdött, hogy inkább összeveri valamennyi flaskót, hogysem Szente Flórisnak egy cöppet juttat a drága teher tartalmából.

Fujva törtet előre. Úgyis majdnem legutolsó volt: mögötte csak Horváth Gyula botorkált még kényelmesen csevegve Teréz kisasszonynyal. Ők képezték a hátvédet.

Árnyas bükkös alatt vitt az útjuk mindenfelé. A fákon madarak csicseregtek, lenn zümmögött a sok bogár; itt egy-egy megriadt őzike tört az úton keresztül, amott a harkály kopogott valami fatör-zsön. Olyan ábrándra hívó volt az az erdei csönd-élet, Gyula legalább egészen önkénytelen elmerült s miután Teréz kisasszony belátta, hogy azzal a szórakozott fiatal emberrel alig lehet valamit kez-deni, maga is követte példáját.

Igy haladtak majdnem szótalánul egymás mellett vagy félórán keresztül.

És fölértek a hegytetőre.

Tisztáson találták magukat, melynek északi szélén hatalmas kúpalakú domb emelkedett, szakasztott, mint a paraszt legény fején a félrecsapott pörge kalap s azon egy épületnek, az úgynevezett «Ó-ház»-nak romjai. Azt mondják, váracs volt valamikor s hozzátartozott Kőszeg régi erősségéhez, hanem most csak dűledező falak regélnek sok százados multjának megannyi emlékeivel.

Schneider Győző kétszer-háromszor körülnyargalta a romokat s nagy szóval rendezkedett, hogy itt lesz a kilátó, lenn a sűrű lombok árnyában a menedékház, az ajtaja erre, az ablaka arra néz.

— No nem ? mit szól hozzá, Matild nagysád ? — kérdezte Juhász Ráfáel leányától — nem lesz jó az úgy ?

Hanem Matild, mintha nem értette volna szavát, csak elbámult a messze távolba.

A hegy lábánál a szőlők mintha megannyi lépcsők lettek volna le a városhoz, mely alant hosszú vonalban, szinte méltóságos álomban pihent. Pihent, hiszen a pezsgő élet zaja a távolba el nem hatott, az emberek eltörpültek, a házak és utcák valóságos tömkelegbe olvadtak össze, melyből itt-ott egy-egy torony emelkedett ki, mint valami hatalmas föl-

kiáltójel. Jól kiemelte fejét a háromszögletes vár-torony s a magyar templom elég karcsú barokk-tornya. Délről hatalmas síkság nyújtózott s azon a végtelenbe vesző füzek vonala jelezte a Gyöngyös folyó irányát, a mint épen a homálylyal körvonalozott Szombathelynek tart. Kissé keletnek a kis magyar alföld büszkesége, a Sággh koporsója látszik kékes fátyollal letakarva, oldalt a Somló áll egyenes tartással mint büszke gyászoló. Észak felől az apró dombok összefolynak a szemhatár egével s a fellegek között hatalmas tükör csillog — a Fertő ragyogó felülete.

— Fölséges! — hangzott Matild lágy szava.

— Nagyszerű! — szekundált neki Schneider Győző.

— Borzasztóan gyönyörű — fokozta Juhász Ráfael.

— Ivás nélkül a legszebb kilátás is kutyát ér csak — hallatszott alulról.

Azt a megjegyzést Jeán kockáztatta meg. Éppen hatalmasat hörpentett, a másik kezével pedig erősen védelmezte kosarát Szenté Flórián netáni ravasz támadásai ellen, ki tényleg úgy járta körül a bormagazint, mint a macska a forró kását. Radics Bendeguznak is óriássá növekedett a szomszédja, azért ő is rátámadt az inasra, ki az ivást monopolizálni akarta.

— Félre innen! — szólt tekintélye öntudatában a patikáros — hadd igyék egyszer más becsületes ember is.

Az inas-szekretárius csak amúgy félvállról mérte végig a fűzfaköltőt és bizonyosan beléje köt, ha Matild még idejekorán rendet nem csinál közöttük.

Azt mondotta, a csapláros szerepére ő fog vál-lalkozni, ő fogja megmondani, kinek mi és mennyi dukál. Azután rendelkezett, hogy megfőzzék az ebédet. A férfiak fát szedtek, a nők a húsaprításban s a bögre körül segédkeztek s nemsokára már piros gulyás rotyogott az üstben.

Matild volt a főszakácsné s a főzte kitünően ízlett mindenkinek. Megeredtek a nyelvek, tréfálóztak, kaczagtak, énekeltek s így tellett el pár óra. Azután pedig már a visszatérésre is kellett gondolni.

Mikor fölkerelkedtek, Matild mintha egészen véletlenül Horváth Gyula mellé került volna s szinte fagyosan mondta:

— Ügyvéd úr persze le van foglalva visszamenet is. Jó mulatást kívánok!

Mire Gyula magához tért volna, arra Matild már Győző oldalán nevetett hangosan csevegve.

Horváth Gyulát a szép hölgy szavai első pillanatra kellemetlenül érintették, hanem utána, hogy eszébe jutott az érett almának a hasonlata, végtelen

megelégedés töltötte el szívét. Tessék: a két csillag hogy közeledik magától is már. Különös a női szív, olyan mint az árnyék, ha üldözöd, fut előled, ha meg kerülni akarod, maga siet utánad. Követ lépten-nyomon.

S a fiatal embernek, akár csak kicserélték volna, széles kedve kerekedett egyszerre; mókázott, élcelődött; udvarias, kedves volt, hogy Teréz kisasszony alig tudott ráismerni. Kaczagásukat sokszor eltanulta a viszhang is, úgy hogy karban csengett a jókedv szava a fák lombos sátora alatt.

Matild hallotta, de ügyet se vetett rá. Csak Schneider Győző figyelmeztette minduntalan:

— Hallja, nagysád, azokat a bolondokat ott hátul? Hitem: mondom, az a fiskális bolondgombát evett valahol. Az esze erősen megy.

Matild válasz nélkül hagyta Schneider megjegyzéseit. Szeme a messze távolban botorkált minden határozott cél nélkül s fehér márvány homlokán mintha csipet felhő ült volna.

Leértek már a szőlők közé. Árokparton vitt az útjuk. Fönn kigyózott a gyalogösvény, alant a szerút kanyargott. A parton lombos cserjék s azok tövében ezernyi virág.

Egyszer Matild hirtelen megállott. Keresni látzott valamit a meredek partoldalban. Atyja, ki közvetlen háta mögött haladt, megkérdezte tőle:

— No mi lesz, leányom?

— Semmi, csak tessék előre menni — volt a határozott válasz; és Juhász Ráfael szót fogadott.

— Vesztett valamit, Matild? — tudakolta Schneider buzgósággal.

— Nem én — felelt a kérdezett — hanem nagyon érdekes.

— Micsoda érdekes?

— Azt megszerzem — folytatta Matild, akár csak magának beszélne.

Időközben a társaság tagjai sorba elhagyogatták őket. Csak Horváth Gyula volt még hátra a művésznővel, hanem az is csak pár lépésnyire már.

Ekkor Matild hirtelen lehajolt. Győző még figyelmeztetni akarta, hogy az Istenért ne!... vigyázzon! Hanem még nem került ajakára a szó, Matild halk sikoltással csúszott le a parton. Szerencsére még lakott benne annyi lélekjelenlét, hogy két kezével fiatal berkenyefába tudott kapaszkodni, különben hiszen szép dolog kerekedhetett volna belőle. Ha lebukik a meredek sövényen, illetve parton a mély, útba, tudja Isten mi esik vele. Így ott csüngött két kezénél fogva a fatörzsön.

Schneider és Horváth Gyula természetesen nyomban segélyére siettek. Mire a többiek összecsoódltek, arra Matild ismét talpon állott.

— Bajod esett talán? Mondd, beszélj, gyermekem? — aggódott édes anyja.

— Semmi, de éppen semmi, mamám -- vigasztalta leánya.

— De hogyan történt? — tudakolta Juhász.

— Csak úgy, hogy mindenáron néhány szál ibolyát akartam szedni. Megcsusztam és punktum. De ne törődjenek vele, más emberrel is megesik. Előre csak!

Ő is megindult, de mintha sántított volna. Schneider Győző rögtön följánlotta segítségét, de már elkésett vele, mert Matild Horváth Gyula felé fordulva, esdő hangon mondta:

— Szabad karját kérnem, ügyéd úr?

Gyula — mi sem természetesebb — minthogy a legnagyobb készséggel följánlotta. Matild belekapaszkodott s nevetve jegyezte meg:

— Így ni, most már nagyszerűen megyek.

Schneider Győző sértődve vonult vissza. Iszonyúan bántotta, hogy Matild az ügyvéd segítségét kérte s nem az övét. Darabig még botorkált mögöttük, hanem egyszer csak elébük kanyarodott s a legnagyobb sietséggel nyargalt tovább.

— Látja, hogy nyargal az a másik? — szólalt meg egész kedélyesen Matild — tudja, mi baja?

— Csöppet sem törődöm vele.

— Még akkor sem — volt a válasz, miköz-

ben a szép hölgy Gyula karját gyengéden megszorította — ha azt mondom, hogy ő mindenáron nekem próbál udvarolni?

— Gratulálok!

— Nekem? — méltatlankodott kissé boszusan a szép leány.

— A mint veszszük — volt Gyula félig epés válasza; maga se tehetett róla, szívét e perczben megmagyarázhatatlan keserűség töltötte el.

— Nem magyarázná meg kissé szavait?

— Igen szívesen. Neki szerencsét kell kívánnom, mert választása ritka izlésre vall.

— Csodálom, hogy ön bókolni is tud. No de folytassa, nekem meg azért gratulál, mert...

— Mert minden nő örül a legkisebb sikernek is. Azután Schneider úr, ha jól tudom, nagy számba megy a hölgyvilágban, ő kitűnő partie.

— Menjen maga cinikus ember! — tett Matild szemrehányást Horváth Gyulának — ha nem magam kértem volna karját, úgy...

Nem fejezte be, félrefordította csinos fejét s egy nótát kezdett dudolni magában, hanem egyszerre, mintha megint valami eszébe jutott volna, megint megszólalt:

— És nem tudja, ügyvéd úr, hogy Győzőnek kötelezettségei vannak? Irmával a napokban kellene lennie eljegyzésének.

— Annál szebb.

— Legeslegszebb, pedig az lett volna, ha Győzőnek kérem karját; nézze, éppen most megyünk el Schäferék szőlője előtt, Irma atyjával majdnem nap-hosszat itt lakik, mondom, legszebb az volna, ha most látna vőlegénye karján. Azt az élvezetet sokért nem adnám.

Fölkaczagott. Csengő hangja versenyre kelt a pacsirta trillájával, csak Gyula nem tudott vele nevetni. Őt bántotta az a nevetés, sértette az a hang s önkéntelen azt kérdezte magától, van-e Matildnak szíve, hogy egy szegény csalódott teremtetést megkaczagjon?

Azonközben ráfeledkezett a szép nyírott sövény-nyel bekerített szőlőre s egyszer csak mintha valami nyilalást érezne szíve táján: a bejárat sásfájához támaszkodva mozdulatlan alakot vesz észre. Olyan, mint a kőszobor, halvány az arcza, fellegtelen a homloka, valami magasztos ígézet szól bele abba a nyugalomba. Csak szeme beszél révedező bánatról, ismeretlen fájdalomról.

S az a tekintet a fiatal emberen nyugodott, rajta nyugodott mereven, szánóan, kísértetin.

Horváth Gyula nem bírta ki azt a tekintetet: lesütötte pilláit. Keblében forrongni kezdett valami, valami furcsa érzés, melynek nem tudott nevet adni. Abban a pillanatban legszívesebben lett volna

messze, igen messze attól a helytől, messze Matildtől is...

Pedig ott volt mellette, karjába volt fűzve a karja...

Matild is akárcsak zavarba jött volna pillanatra. Mikor Irmát megpillantotta, torkán rekedt ösztönszerűleg a kaczagása. Köszöntötték együtt Irmát s az csak néma fejbólintással viszonzta üdvözlétüket. Különben meg sem mozdult, csak ott támaszkodott a sasfa mellett s nézett merőn, némán, szomorún.

Elhaladtak már, de Gyula még akkor is mintha látta volna, mintha érezte volna, hogy az a titokzatos tekintet még mindig rajta nyugszik...

Szótalán haladtak egymás mellett. Csak Matild próbálkozott derűt kölcsönözni némaságuknak. Azon kezdte:

— Tessék! A hol farkast emlegetnek, hát nem ott terem mindjárt?

Próbált kacagni is, de az a nevetés mintha keserű, fanyar lett volna, mint az éretlen kökény. Nem erőlködött tovább.

Némán mentek odább. Előttük tíz-húsz lépésnyire Schneider Győző elménczkedett a drabantokkal. Jó kedve lehetett, őt nem bántotta semmi, nem zökkentette ki a kerékvágásból a különös találkozás.

IX.

A kosár.

Pár nap mulva városszerte verték már a dobot, hogy össze kell táncolni a kilátótornyot és a menedékházat. Meghányták-vetették az új eszmét az urak a korcsmában bor s az asszonyok odahaza téa mellett. És életrevalónak találták valamennyien. Azonképen azután határozatba is ment, hogy Pünkösöd másodnapján Kőszegen nagy kerti mulatság, illetve majális lesz.

A kolompot természetesen Schneider Győző kötötte föl első sorban: személyesen eljár minden lányos és nemlányos házhoz: buzdított, lelkesített s ha úgy kellett, kért-könyörgött. Nagyban segített neki Radics Bendeguz, ki a tombolatárgyakra vadászott; no meg Juhászék sem igen maradtak hátra: náluk naphosszat másról se folyt a beszéd, mint arról a hét vármegyére szóló dinom-dánomról.

Csak az ügyvédet hagyta hidegen a lázas készülődés. Horváth Gyula pár nap óta olyan, mintha egészen kikökkent volna a kerékvágásból. Visszavonult mindentől s beletemette magát irodája aktái közé, akárcsak félt volna az emberek szeme elé kerülni. Pedig hát a munka sem izlett neki; volt eset, hogy órahosszat elkönyökölt az íróasztalán. Maga elé

bámult, az volt minden mulatsága. Lelke olyan volt, mint a hányt hajó, mely cél felé törekszik a nélkül, hogy azt a célt ismerné: a hullám veti hol jobbra, hol balra; ha a kikötőt itt keresi, itt ütközik szirtbe, ha amoda tart, ott is csalódás vár reá. Mint a délibáb az utast csalogatja, úgy játszott ábrándos szívével a kétkulacsos való. S a mint az útas, mikor már hosszú fáradságteli út után éppen ellenkező irányban látja újból föltűnni a délibáb csalfa képeit, kimerülve, fáradtan ül le, nem hogy új erőt gyűjtsön újabb küzdelemre, hanem csendes lemondással keseregyen megannyi csalódásán, úgy Horváth is elvonult az élet zajától s csendes merengésbe, tépelődésbe merült.

Nem tudta, hányadán van magával. Eddig azt hitte, szereti Matildot, azt a fejedelmi büszke szép leányt; pár nap előtt még azt hitte, mindent föláldozna érte, csodálta nemcsak testi, hanem lelki bájait, mikor közelében volt, mintha érthetetlen varázs verte volna bilincsbe egész valóját. S különös! az a varázs hirtelen megtörött, megtörte egy néma szobor beszédes tekintete.

Mit fejezett ki az a tekintet? — kérdezte napjában százszor is önmagától. De mi köze neki Irmához? — válaszolta ő megannyiszor. Hiszen a kis leány már a múlté, a nagy Irma pedig rég eljátszotta jogait, hogy őt álmaiban kísértse. De miért

is kísértené, hiszen ők nem szerették egymást soha, ők nem tehetnek egymásnak szemrehányást.

De a szerencsétlen szívnek mégis jussa van más részvételére. Irma pedig szerencsétlen. Gyula nem tudta, hanem ösztönszerűleg érezte s most kétszeresen rossz néven vette Matildtől, hogy azt a boldogtalant meg merte kacagni.

— Jó estét, ügyvéd úr — hangzott halkán a félhomályba borult szobában.

Gyula azt hitte, rajongó gondolatai visszhangját hallja, meg sem mozdult.

— Jó estét — hangzott még egyszer s hangosabban.

Losonczi Horváth Gyula föltettent s szinte ijedten meredt a már majdnem közvetlen előtte álló Pegonynéra. Majd fölocsúdott s végtelen szívelyességgel és megkönnyebbülten mondta:

— Ah, maga az, háziasszony? — fölkelte és széket tolt elébe — ez szép, hogy végre-valahára mégis rám gondol. Isten hozta! Foglaljon helyet, hadd csevegjünk egymással.

— Csöpp kedvem sincs ma csevegni, ügyvéd úr — kezdte Pegonyné komolyan, a kínált ülést el nem fogadva — én kérelemmel jövök s azt szeretném tudni, vajjon számíthatok-e az egyszer annak teljesítésére?

— Az egyszer? Hát mikor nem számíthatna rá? — mondá Gyula kedves jószívűséggel.

— Volt már eset, mikor hiába kértem — felelé kissé keserűen a háziasszony.

— Ah! vagy úgy? no igen, tudom, azért még magyarázattal tartozom. Hígyje el kedves háziasszonyom, nem tehettem különben.

— És miért nem?

— Először azért, mert a dolgok rendjének megváltoztatása nem állott már hatalmamban, másodszor meg, mert valakinek ígéretet tettem, hogy Schneidert okvetlen támogatni fogom.

— És kérte ez a valaki öntől az ígéretet — kiáltott föl önkénytelen szenvedélyességgel Pagonyné.

Az ügyvéd szinte zavarba jött, úgy mondta azután:

— Hát hogyste kérte volna! Ha nem kérte szóval, van olyan alakja is a kérésnek...

— Semmiféle alakja sincsen — heveskedett Pagonyné — csak vallja meg őszintén, ön félreismert egy szegény teremtet. Bele akart látni a szívébe, de szeme vaksággal volt megverve — ön boldogtalanná tette Irmát...

— De asszonyom! — pattant fel Horváth, miközben az íróasztalba fogózott. Mintha ingott volna lába alatt a föld.

— Csak védelmezze magát — folytatta a háziasszony, a mint éppen ajakára jöttek a szavak — hanem ha férfi, akkor teljesítse legalább most

kötelességét. Tudja-e, hogy Irma öngyilkosságot akar elkövetni?

— Öngyilkosságot? — kiáltott föl a rémület hangján Horváth.

— No igen, mindenáron hozzá akar menni öcsémhez, Győzőhöz.

Az ügyvéd rázni kezdte a fejét. A dolog egyre cizfrább lett.

— Előbb hallani sem akart arról a frigyről — folytatta Pegonyné — azért szeretett volna küzdeni Schneider megválasztatása ellen, s hogy megválasztották, mikor atyja végre komolyan fogta a dolgot, akkor gyenge erejével próbálta elhárítani a boldogságát fenyegető lavinát, mely reája már-már leszakadni készült. Húzta, halasztotta a dolgot, mindig volt valami kifogása; olyan volt mint a gyöngye liliom: ide-oda hajolt a szélben, hogy meg ne törjék érintésére. Atyjával különben kikötni nem igen lett volna tanácsos. És most . . .

— És most? — kapott izgatottan az asszony szavaiba Gyula.

— Most nem ismerek rá. A gyenge liliom hajthatatlan tölgygyé változott pár nap óta. Nem a régi szíve boldogságáért küzdő áldott Irma többé, valami hajthatatlan dacz, megmagyarázhatlan erély költözködött szívébe, lelkébe. Pillanatig mintha megfeledkeznek magáról, egy-egy köny csillan

meg szemében, de utána eltakarja azt a könyet, mintha restellené. Nem fél már a frigytől, maga kéri, maga követeli atyjától, hogy tüzze ki valahára a kézfogó napját. Az emberek természetesnek találják a dolgot, csak én, talán egy magam látok csak bele szívébe, lelkébe, én ismerem csak az ádáz küzdelmet, melyet önmagával vív, akárcsak pokoli örömét lelné ebben, hogy önmagát boldogtalanná tehesse, hogy tulajdon maga lehessen gyilkosa a jobb sorsra érdemes szívének.

Pegonyné pillanatra elhallgatott, Horváth szintén némán meredt az asszonyra. Tekintete zavaros volt, mint a kinek nincsen egy józan gondolata. Az asszony folytatta:

— Azért jöttem önhöz, uram; az ég szerelmére kérem, könyörüljön szegény boldogtalan teremtesen, ne engedje elbukni.

— Én? — csodálkozott kissé bántódva Horváth — de mit tehetek én?

— Mindent — volt a hátaozott válasz — s önnek meg is kell tennie, mert önnek kötelessége.

— Nem értem, asszonyom — mentegetőzött az ügyvéd. Vére arczába tolult, feje zúgott, egészen kizökkent már a barázdából.

— Ha nem érti, hát megmondom én — hangzott Pegonyné szava, olyan ünnepélyes színt öltött hangja, hogy meg lehetett volna ijedni tőle —

önnek kötelessége valamit tennie, mert . . . mert a boldogtalan teremtés önt szereti.

— Az hazugság! — tört ki Gyula magánkívül, maga se tudta, mit beszél.

— Ha hazugság, legyen hát az — fejezte be fájó szemrehányással Pegonyné — Isten legyen nekünk kegyelmes, hogy későn ne győződjék meg az ellenkezőről. Isten önnel, ügyvéd úr.

Izgatottan sietett ki az ajtón. Nem tudta tovább tartani könyeit, melyek mérhetetlen fájdalomról, s haragos elkeseredésről tanúskodtak.

Pedig ha Pegonyné lelke zavart volt, akkor Horváth Gyulánál talán még inkább fölbillent a lélek egyensúlya. Hogyan? hát igaz volna, mit az az asszony mondott? Igaz volna, hogy Irmát ő félreismerte? Oh! hiszen akkor ő sokat, nagyon sokat vétett ellene, hogy le kellene borulnia előtte s úgy kérnie bocsánatát. Kihallgatás nélkül elítélte, a köznapi teremtések közé sorolta, kik számítani igen, de nemesen érezni nem tudnak. És ő? oh igen, ő jobb emberismerő volt nála, ő olvasott lelkében, tudta, hogy elítélik, de büszkébb volt, hogysem az ellen az igaztalan ítélet ellen föl-emelje szavát. Szenvedett és annak daczára szeretett . . . míg . . . míg meg nem pillantotta annak a másik nőnek a karján. Most tudta csak, mit fejezett ki az a bánatos tekintet, mely rajta pi-

hent meg, a mely azóta éjjel-nappal folyvást üldözi őt.

De hátha mégsem úgy van az? Hátha Pegonyné csak félrevezeti? Hátha a mit most olyan szépen kiszínez, semmi egyéb szeretet után sóvárgó lelke hiú ábrándjainál. Hiszen Irma soha sem árulta el szóval is, hogy ő több volna neki megannyi másnál. Udvarias volt irányában, az igaz, védelmébe fogadta atyjával szemben, mi több, gyengéd, kedves volt irányában, de hát abban Gyula még mi különöst sem talált, hiszen azt minden jól nevelt nő megtenné, mikor azt látja, hogy szülője hirtelen föllobbanásában lábbal tiporja a vendégjog leg-
elemibb szabályait.

Ezt s még száz egyéb okot hozott föl s állított sorompóba Pegonyné ünnepélyes kijelentése megczáfolására, saját forrongó kedélye megnyugtatóására. S mégis kevésnek bizonyult minden, erőnek erejével akart tusakodni a megismert igazság ellen s alattomban annak daczára kimondhatlan megelégedés, mondhatni kéjes boldogság vette bérbe lelkét, hogy nem tudta önmagát meggyőzni az ellenkezőről. Irma angyalként állott előtte álmaiban s ő nem merte fölemelni rá tekintetét, de az a tudat, hogy ott van mellette, az maga boldoggá tette.

Pillanat alatt visszanyerte munkakedvét s lelke

rugékonyságát. Azután pedig abba állapodott meg, hogy beszélni fog, okvetlen beszélnie kell Irmával.

Igen ám, de hogyan? Hogy atyja házába be nem lép, azt régen megfogadta: nem alázza meg magát az előtt az ember előtt, ha mindjárt tulajdon boldogsága volna is az ára.

De hogyan találkozék hát Irmával különben?

És hopp! jutott valami eszébe. Föl szeretett volna kiáltani örömeiben. Meg volt már. A majálisra gondolt. No persze, hogy persze, elmegy oda, Irma is ott lesz, ott azután föltűnés nélkül közeledhetik hozzája.

Megfoghatatlan, hogy változnak az emberek. Egy órával előbb a tavaszi multság eszméje még teljesen hidegen hagyta és most ... most talán alig várta valaki azt az estét az egész városban türelmetlenebbül, mint éppen ő. Szerette volna, ha repülnének az órák, repülnének a napok.

No de fölösleges lett volna, harmadnapra fölvirradt amúgy is a várvavárt reggel.

Mozsárdurrogás hirdette a nap jelentőségét, ünnepi színt öltött az egész város: tavaszi multság még akkora érdeklődést nem keltett, mint a mai. A trombitások bejárták a várost, a hány gyerek és inas csak exisztált, utánuk vetette magát valamenynyire pereputtyostól s közbe olyan marakodást, verekedést rögtönöztek, hogy gusztus volt őket nézni.

A lányok illegették magukat a tükör előtt, az asszonyok ugyancsak kihuztak, tetszeni akartak valamennyien. S azután zörögni kezdtek a kocsik: se vége, se hossza nem volt a fölvonulásnak, a sörházkert árnyas gesztenyefái szinte csodálkozva rázták lombos koronáikat és csöndesen suttozták egymás között, hogy bizony no öregségükre ilyen ünnepet nem értek még.

Gyula egyike volt az utolsóknak s alig hogy belépett a diadalívvel és zászlókkal ékesített kapun, tízen, húszan is elébe siettek.

— Ez hát derék! Tudtuk, hogy nem marad el. Szerencséltesen minket, nézze csak, ott ülünk mindjárt a cigány mellett — hangzott összevissza.

Mások persze ismét másutt ültek. S miután a sok szívélyes meghívásnak nem lehetett egyszerre eleget tenni, Gyula úgy csinálta, hogy ide is, oda is elnézett egy pillanatra. Végigparolázott sereg emberrel, itt is, ott is ejtett egy-egy bókot, mit a hölgyek végtelen kedves és hálás mosolylyal fogadtak. Egyik-másik helyen a szeretetreméltóság majdnem lehúzta a lábáról, de hát ő kimentette magát, hogy egyelőre még más kötelezettségei is vannak.

— Persze a szép Tildi — jegyezte meg Szenté Flóris, ki mindenáron leánya részére szerette volna lefoglalni a népszerű fiatal embert.

— Csak ne beszéljen! — kottyant bele Radics úr — hiszen láttuk a multkor, hogy udvarolt Teréz kisasszonynak. Igenis, vaknak kellett volna lennem, ha nem látom.

Teréz kisasszony szemérmetesen lesütötte pilláit, Szenté Flórián úr pedig boldog meglepődéssel mosolygott, mondván:

— Hagyjuk csak azt a fiatalokra. Ők tudják, mit csinálnak. Legénykorunkban mi sem voltunk jobbak. Tessék csak ügyvéd úr, nézzen körül, hanem remélem, egészen nem fog rólunk megfélekedni az este.

— Isten ments — volt a válasz és Horváth odébb állott.

A szomszédasztalnál Juhászék ültek. Ott valóságos riadattal fogadták.

Ráfael úr feleségestől szemrehányást tett neki, hogy néhány nap óta, mily föntűnően elhanyagolja őket. Bizony még megéri, hogy remetének szegődik. No hanem a multra nézve megbocsátanak neki, ha megfogadja, hogy megjavul jövőre.

Matildnak alig volt egy szava hozzá. Hanyagul elfordította tőle fejét, mintha neheztelést mutatna. Csak éppen a köszöntését fogadta s röviden felelt hozzá intézett udvarias egy-két kérdésre. Látszólag jól mulatott egy patikárussegéddel, hanem tényleg rá se hallgatott.

Horváth úgy segített a helyzet kínos voltán, hogy egyszerűen odébb állott. Egy sarokban megpillantotta Tamás Miklóst, Schneider Győző elődjét a kapitányi hivatalban s egyenesen feléje tartott.

— Szervusz, öcsém! — kiáltotta az örömmel nyújtva feléje két kezét — hála Istennek csakhogy akad még ember, ki a városban velem szóba áll.

— Ne tréfáljon, urambátyám, szerencsés jó eset — mondta Gyula az eléje tartott kezét jól meg-rázva.

— Tudja, öcsém, csöpp kedvem sincsen tréfálni. Úgy muszájból tíz-húsz emberrel kardra pisztolyra kiállok, de komédiázni, Isten látja lelkemet, rossz komédiás vállott volna belőlem.

— Elég komédia maga az élet.

— Azt mondom, öcsém, mert ha én is azt nem tartanám, akárhány embernek már torkára forrasztottam volna valamit. Mert higgye el, én manapság a városban senki és semmi se vagyok. Kik pár hónappal előbb még kegyemet keresték, azok meg sem akarnak jóformán ismerni már az utcán. A szerencséje után mérik és becsülik manapság az embert. Nézze csak öcsém, hogy fölkapták azt a széllal bélelt frátert. . . .

Schneider Győzőre utalt, ki a táncztéren erősen rendezkedett. Kezdetét vette a táncz. Elsőnek ő indult meg Schäfer Irmával.

Gyula csak most vette észre, hogy polgármesterék is megérkeztek. Schäfer András ott dülleszkedett egy gesztenyefa törzsénél s látszólag boldog meglelégedéssel nézte, leánya mennyi bájjal járja jövődöbelijével a csárdást.

Horváth Gyula is ráfeledkezett Irmára. A menynyire a színes lampionok világánál kivehette, halvány volt, de jókedvűnek, nagyon is derűsnek látszott, rázta kezével fehér batisztkendőjét, mint a ki duhaj kedvében van.

— Nem értem azt az embert — szólalt meg Gyula mellett az exkapitány.

— Kit ért, urambátyám? — kérdezte hirtelen fölocsudva az ügyvéd.

— A polgármestert — volt a válasz.

— Hogyan?

— Úgy hogy okosabbnak tartottam. Hitemre mondom, ha valakit tudtam becsülni, hát őt becsültem. — Kicsit nyers, majdnem goromba ugyan, de különben jellemes, egyeneslelkű ember. És mégis olyan semmi nációhoz adja a lányát, milyen az a Schneider Győző. Ha jól tudom, tegnap megtartották az eljegyzést; amúgy suttyomban csinálták az egészet.

— Ne mondja! — tört ki Gyula egészen kiesve szerepéből. Ha a másik jobban figyelmére méltatja az ügyvédet, hát azonnal látja, hogy ez a föl-

kiáltás többet takart a közönséges meglepetésnél. Hanem hát nem vette észre, Horváth Gyula homlokára miként gyűlnek aggodalomteli felhők. — A méltatlankodás hangján folytatta:

— Biztos forrásból tudom, hogy megtörtént a jegyváltás, most már csak a lakodalom vágyon hátra. Sajnálom szegény leányt.

Szünet állott be. Mindketten maguk elé bámultak.

A táncznak időközben vége szakadt, Győző helyére vezette jegyesét s hogy nyomban keringőre gyújtott a cigány, Matildért sietett. Pillanatra mulva már ott lejtettek együtt a tánczoló sorában.

Schäfer András még mindig a gesztenyefát támogatta. Irma pedig pillanatra magára maradt.

Azt a pillanatot akarta Horváth fölhasználni. Fölpattant helyéről s a nélkül, hogy asztaltársának szót is csak említett volna, egyenesen Irmához sietett.

— Engedje meg nagysád, hogy én is üdvözölhessem. Talán nem veszi tolakodásnak figyelmemet.

— Igen lekötelez vele, Horváth úr — volt a nyugodt válasz, habár egész lénye meglepetésről tanuskodott s hogy kezét nyújtotta Gyulának, ez úgy érezte, hogy az a kéz remeg.

Horváh megszorította, szinte önkénytesen szorította meg azt a remegő kezét s kissé izgatottan tette föl a kérdést:

— És igaz az, a mit a világ rebesget, mondja, Irma, igaz, hogy kegyednek gratulálnunk kell?

A leány arcza biborba öltözött s utána ismét elhalványult, kezét ijedten kapta ki a fiatal ember kezéből az ajka mozgott, de hang nem lebbent el róla.

— Irma kisasszony — fogta Gyula kérésre a dolgot — én áldozatot, nagy áldozat kérek öntől, ne tagadja meg kérésemet, szabad-e még egy négyese számomra?

— Ne gúnyoljon engem, uram! — tört ki büszkén a halvány leány, csak tekintetében olvadt meg a büszkeség, az a tekintet mintha kegyelmet esdett volna.

— Tehát kosarat ad, nagysád? — mondta panaszosan Gyula — jól van, elfogadom, csak arra az egy kérdésemre feleljen Irma, de igaz hitére mondja, szereti azt az embert?

— Tartozom önnek azért felelőséggel? — egyenesedett ki büszkén, mint valami sértett istennő a hölgy, szemében a harag villáma cikázott — ha kíváncsi rá, hát tudja meg, hogy szeretem, igenis szeretem.

Hanem szegény gyermek, úgy látszik, kimerült,

minden erejét kimerítette a nehéz próba, lerogyott volna, ha atyja, ki időközben oda sietett, föl nem fogja.

— Mi bajod, gyermekem? — kiáltott föl az ijedten — az ég szerelmére, mi bajod?

— Beteg vagyok, rosszul érzem magamat, vigyenek haza — könyörgött majdnem zokogó hangon.

— Mi történik itt? — kérdezte hirtelen ott teremve Győző. A figyelem kezdett már feléjük fordulni.

— Pusztítsd el ezt az embert! — parancsolta Schäfer András, Horváth Gyulára utalva.

És a kapitány elébe állott az ügyvédnek. Az emésztő régi gyűlölet rítt ki szavából, midőn hányavetin azt mondta neki:

— Ezt számon kérem még öntől. Holnap találkozunk.

— Gyerünk — szólalt meg egy harmadik. Tamás Miklós volt, ki attól tartva, hogy Gyula fölindulásában talán valami bolondságot talál elkövetni. Karjába csimbaszkodott és vezetni kezdte kifelé.

A botrány úgy is elég nagy volt. Az emberek összedugták fejüket: vége volt a mulatságnak, minden derült jókedvnek, mindenki csak az esetet tárgyalta. Párbaj lesz belőle, mondták száz közül kilenczvenkilenczen.

Matild fogta talán csak egyedül derűs oldaláról föl a dolgot, azt mondta a patikárussegédnek:

— Én csak azt az egyet sajnálom, hogy éppen azon a gyámoltalan Irmán kellett összeveszniök. Megfoghatatlan!

— Mi az a megfoghatatlan? — kíváncsiskodott a patikárussegéd.

— Hogy engem ön meg nem ért — volt a csípős válasz. — Büszke volnék rá, ha valaki más miattam vívna párbajt.

— Oh! kérem, kérem — olvadozott a gavalér — ha csak az kell, én, én rendelkezésre állok. Egy életem, egy halálom, de ha száz volna is, nagysáért valamennyit odaadnám.

— Ne mondja — gunyolódott Matild.

— Mondom biz én. Ha tetszik, akár mindjárt beleveszem valakibe — és holnap patakokban foly majd a vér.

Fölborzolta a haját s dühös elszántsággal tekintett körül.

— No válaszszon, nagysád — biztatta Matildot harcias kedvvel — melyiket inzultáljam a sok közül?

— Azt magára bizom teljesen, barátom — kacagott föl a szép hölgy — vagy nézze csak, ott jön éppen valaki.

Az ellenzéki korcsmáros lejtett arra a maga herkulesi természetével.

A patikárussegéd első föllobbanásában egyenesen feléje tartott. Matild szentül meg volt győződve róla, hogy menten fölpofozza a boldogtalant. Hanem hát a fiúnak az utolsó pillanatban mintha mégis megtért volna az esze.

— Szépen köszöntötte, belecsimbaszkodott a karjába s azzal kezdte :

— Hej, korcsmáros bácsi, hát mi soh'sem iszunk ?

— Gyerünk hát no — biztatta a hercules és félrevonta egy asztal mellé.

Matild azt hitte, megeszi nyomban a méreg. Azt ugyan jól tudta, ha az a kettő összekülönbözik, melyik húzza majd közülök a rövidebbiket; azt is tudta, hogy a korcsmáros nem sokat fog vesződni a segédekkel, hanem mindjárt ott keni a földhöz a czingár legénykét, vagy szorítja ki belőle iziben a lelket, de hogy az a hányaveti patikárus annyi szájhősködés után csöpp mulatsággal se szolgál néki, az valósággal kihozta a sodrából.

Pedig nem volt igaza. A gavallér mégis szenzációt hozott a nyomott mulatság még nyomottabb hangulatába.

Borban kereste a virtust. Akkorákat ivott, hogy még a korcsmáros se tudott lépést tartani vele. Hogy azután végtére berúgott, az már magától értetődik. Vajjon azután házsártos természete vitte-e rá, vagy pedig Matildnak tett ígérését akarta-e

beváltani, nem bizonyos, hanem hogy gorombásodni kezdett a korcsmárossal, az szent igaz. Ez azonban nem volt rest, nyakon ragadta s egyszerűen kipöndörítette ő kelmét a multság helyéről.

— Így ni, gazember — szólt utána — s most be ne tedd többet a lábadat becsületes emberek közé, mert összemorzsollak.

Ez volt az est második szenzációja s éppen elég-séges arra, hogy az első feledésbe merüljön. Mindenki nevette szegény patikárust, Radics Bendegúz úr pedig toporzékolt mérgében. Mert hát akárki mit beszél, az mégis csak gyalázat, a mi az ő segédjével megesett, még utóvégre őt is nevetik az emberek. Iziben megfogadta, másnap szó nélkül úti-lapot köt a talpára.

A derült hangulat pedig visszaállott . . . mulattak, tánczoltak kivilágos kivirradtig.

A HARMADIK KÖTET TARTALMA.

	Oldal
I. Az ellenzéki körben	5
II. Hogy bukott a kapitány?	24
III. Tamás Miklós jóslata	43
IV. Irma és Matild	60
V. Süllyed a hajó	83
VI. A kapitányválasztás	102
VII. Fellegek	123
VIII. A kirándulás	140
IX. A kosár	166

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Fabiola, vagy a katakombák egyháza. Irta <i>Wiseman Miklós</i> . Angol eredeti után fordította <i>Haudek Ágoston</i> . Steinle Ede lovag által rajzolt képekkel. 4-rét kiadás. Füzve kor. 4.80, kötve ...	Kor. 7.—
Ugyanaz, egyszerűbb kiadásban, nyolczadrét alak. Füzve kor. 2.40, kötve ...	3.60
A megszabadított Jeruzsálem. Irta <i>Torquato T.</i> Olaszból fordította <i>Jánosi Gusztáv</i> . Két kötet. Díszes vászonkötésben vörösmetszással kor. 6.80, aranymetszással ...	7.60
Mindszenti Gedeon legújabb költeményei. Füzve kor. —.60, kötve ...	1.—
A Csendes-Oczeánon. Utazási élmények. Irta <i>May Károly</i> . Német eredeti után ford. <i>Székrenyi Lajos</i> . Kötve ...	6.—
A keresztény nő. Képekkel. Irta <i>Ruschek Antal</i> . Díszes vászonkötésben ...	3.—
Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta <i>Dívald Kornél</i> . I. kötet. 86 képpel. Ára füzve kor. 2.—, kötve kor. 2.40. — II. kötet. 75 képpel. Füzve kor. 2.40, kötve ...	2.80
Áhitat szárnyain. Himnuszok és vallásos költemények. Akantisz V. rajzaival. Irta <i>Bán Aladár</i> . Színes borítékba füzve ...	3.—
Az Úr Jézus szülőföldjén. Paur Géza 38 rajzával. Irta <i>Huber Lipót</i> . Színes borítékba füzve ...	3.—
Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent-István-Társulat. Kötve ...	2.40
Magyar drámai mesék a magyar ifjúság számára. Irta <i>Pintér Kálmán</i> . Angol félvászonköt.	2.—
Szent Imre herceg élete. Élet- és jellemrajz. Irta <i>dr. Karácson Imre</i> . Kötve ...	1.20

A Szent-István-Társulat kiadványai.

A MAGYAR NÉP KÖNYVTÁRA.

Eddig tíz kötet jelent meg.

Egy-egy kötet ára csinos félvászonkötésben,
színes borítékban 60 fillér.

Az I. II. III. IV. kötet tartalma :

Elbeszélések a magyar nép számára.

Irta *Vincze Alajos.*

Az V. kötet tartalma :

A műhelyből. Elbeszélések magyar iparosok
életéből. Irta *Bodnár Gáspár.*

A VI. kötet tartalma :

Tanulságos történetek. Irta *Kincs István.*

A VII. és VIII. kötet tartalma :

A magyar nemzet története. Elbeszéli *Bodnár G.*

A IX. és X. kötet tartalma :

A magyar föld. Irta *dr. Sziklay János.*

Mindeme könyvek megrendelhetők a

Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában

(Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28b. sz.)

Részletes könyvjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálunk.

